

Кривични законик за Краљевину Црну Гору, 1913.

Садржај

Указ

Општа наређења (§ 1–11)

Дио први

О казнењу злочина и преступа уопште

О казнама (Глава I § 12–40)

О покушају (Глава II § 41–45)

О саучасницима (Глава III § 46–52)

О околностима које извињују или умањују казну (Глава IV § 53–58)

О олакшавним и отежавним околностима (Глава V § 59–67)

О стицају (Глава VI § 68–70)

О поврату (Глава VII § 71–73)

О застари (Глава VIII § 74–82)

Дио други

О казнењу злочина и преступа понаособ

О злочинима и преступима противу Отаџбине, Владаоца и Устава (Глава IX § 83–91)

О злочинима и преступима противу закона, власти и јавног поретка (Глава X § 92–104д)

О злочинима и преступима чиновника у званичној дужности и злочинима и преступима других вршилаца јавних дужности (Глава XI § 105–134)

О злочинима и преступима свештеника у погледу вјенчања и вођења протокола рођених, вјенчаних и умрлих (Глава XII § 135–144а)

О злочинима и преступима због лажних новаца (Глава XIII § 145–146)

О злочинима и преступима због лажних исправа (Глава XIV § 147–153)

О убијству (Глава XV § 154–163)

О убијству дјете нарочито ванбрачне (Глава XVI § 164–167)

- О побацивању дјеце (Глава XVII § 168–170)
- О одбацивању дјеце и слабомоћних (Глава XVIII § 171–172)
- О повреди тијела (Глава XIX § 173–186)
- О злочинима и преступима противу личне слободе (Глава XX § 187–195)
- О злочинима и преступима противу поштења и благонаравља (Глава XXI § 196–208)
- О лажном оптужењу, опадању и увреди части (Глава XXII § 209–219)
- О крађи и утаји (Глава XXIII § 220–236а)
- О разбојништву, насилном изнуђавању и прикривању (Глава XXIV § 237–250)
- О превари (Глава XXV § 251–260)
- О банкротству (Глава XXVI § 261–265)
- О кривоклетнику, клетвопреступнику и лажном свједочењу (Глава XXVII § 266–276)
- О злоупотреби повјерења (Глава XXVIII § 277–283)
- О казнимом користољубљу (Глава XXIX § 284–288)
- О повреди туђих ствари (Глава XXX § 289–294)
- Опште опасни злочини и преступи (Глава XXXI § 295–309)

Дио трећи

О казнењу иступа

- О казнама (Глава XXXII § 310–325)
- О иступима због непослушности према полицијским наредбама (Глава XXXIII § 326–328)
- О иступима који се тичу сигурности живота, здравља људи, домаћих животиња и чистоте (Глава XXXIV § 329–337)
- О путовима, мостовима, путницима и њиховим пасошима, скитницама и сумњивим лицима (Глава XXXV § 338–344)
- О затвореницима и њиховим чуварима (Глава XXXVI § 345–348)
- О кућним старешинама и њиховој чељади, о газдама и слугама и о кирајџијама (Глава XXXVII § 349–357)
- О повреди личне сигурности и части (Глава XXXVIII § 358–359)
- О иступима у погледу мира и забрањених игара (Глава XXXIX § 360–361)

О иступима противу вјере, морала (поштења) и благих обичаја
(Глава XL § 362–367)

О касапима, механџијама, цигларима и радњама уопште (Глава XLI §
368–375)

О иступима према општини нарочито о потрици (Глава XLII § 376–
381)

О обичним иступима при продаји и радњама уопште (Глава XLIII §
382–391)

О иступима, којима се чини штета општини, нарочито о оним, који
се тичу утврђења обала и ријека (Глава XLIV § 392–394)

О застарењу иступа (Глава XLV § 395–397)

Регистар

343.21
(437.16)
(084.5)

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

ЗА

КРАЉЕВИНУ ЦРНУ ГОРУ

Наредба
Министра Правде
Директор

— ДРУГО ЗВАНИЧНО ИЗДАЊЕ —

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ НА ЦЕТИЊУ

1913.

Цијена 2 перпера

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

ЗА

По Наредби
Министра Правде

КРАЉЕВИНУ ЦРНУ ГОРУ

— ДРУГО ЗВАНИЧНО ИЗДАЊЕ —

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ НА ЦЕТИЊУ

1913.

По Наредби
Министра Правде
Инспектор.

МИ

НИКОЛА ПРВИ

по милости БОЖЈОЈ

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујући Нашом Никољданском пријестоном бесједом 1905. Године **Устав** за Књажевину Црну Гору, навијестисмо што скорије стајање на снагу **Кривичног Законика**.

Испуњујући сада ову Нашу владарску ријеч, а увјерени будући, да је увођење Кривичног Законика неопходна потреба за одржање правног поретка, тог битног услова за добар и правилан развој како појединаца тако и цијелог друштва.

Дајемо на знање и објављујемо:

Да смо се на предлог Нашег Министарског Савјета, а по саслушању Нашег Државног Савјета у смислу чл. 221. тачке II. Устава.

Ријешили наредити и наређујемо:

Члан I.

Да се за Књажевину Црну Гору усвоји **Криминални (Казнителни) Законик** брат-

Зак. бр.
38731

ске нам **Краљевине Србије** с измјенама и допунама према нашим приликама и правним обичајима и да се оштампа у нарочитом издању.

Члан II.

Кривични Законик за Књажевину Црну Гору стаје на снагу 23. априла ове 1906. год.

Члан III.

Стајањем на снагу **Кривичног Законика** губе силу и важност наређења појединих закона, законских наредаба и уредаба за поједина кривична дјела у колико су та дјела предвиђена овим закоником.

Члан IV.

Кривична дјела, која се налазе код појединих судова на исљеђењу или суђењу, а још нијесу коначно пресуђена, судиће се по овом законнику, у колико он не би био за поједине случаје строжи од досадањих писаних наређења или обичајног права.

Члан V.

Ако се нађе у времену, кад овај законик стане на снагу, да се нека кривична дјела, која се по законнику имају само на приватну тужбу исљеђивати и казнити, узета у исљеђење и суђење по званичној дужности, судови ће у таквим дјелима, ако нијесу ко-

начно свршена и пресуда окривљеном саопштена, одустати од сваког даљег исљеђења и суђења, ако не би лице, кога се дјело тиче, у вријеме законом одређено, захтијевало продужење исљеђења и окончање спора.

Члан VI.

Препоручујемо Нашем министру правде и заступнику Нашег министра просвјете и црквених послова и Нашем министру унутрашњих дјела да овај Указ изврше и овај законик обнародују, свима Нашим министрима да се о извршењу старају; властима пак заповиједамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

23. фебруара 1906. год.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)

ВИДИО И СТАВИО ДРЖАВНИ
ПЕЧАТ,
ЧУВАР ДРЖАВНОГ ПЕЧАТА,
Министар правде,
Мило Дожић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар иностраних дјела,
Л. Мијушковић с. р.

Министар војни,
Бригадир **Ј. Вукотић** с. р.
Министар финансија и грађевина,
А. Радовић с. р.

Министар унутрашњих дјела,
Лабуд Гојнић с. р.

Министар правде и заступник
Министра просвјете и црквених
послова,
Мило Дожић с. р.

МИ
НИКОЛА ПРВИ

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

НА ПРЕДЛОГ НАШЕГ МИНИСТАРСКОГ САВЈЕТА,
САСЛУШАВШИ НАШ ДРЖАВНИ САВЈЕТ,
РИЈЕШИМО СЕ НАРЕДИТИ И НАРЕЂУЈЕМО

ОВАЈ

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

ЗА

КЊАЖЕВИНУ ЦРНУ ГОРУ

ОПШТА НАРЕЂЕЊА

---

§ 1. Сва кривична дјела или су злочин или преступи или иступи.

Злочин је оно дјело, за које закони одређују смрт или робију или заточење,

Преступ је оно дјело, за које закони одређују затвор дужи од мјесец дана или лишење звања или новчану казну вишу од двије стотине перпера.

Иступ је оно дјело, за које закони одређују затвор до мјесец дана или новчану казну до двије стотине перпера.

§ 2. За дјело, за које није у закону, прије него што је учињено, казано, да ће се и како казнити, не може нико бити осуђен.

§ 3. Незнање закона никог не оправдава.

§ 4. Гдје се год у овом закону каже Црногорац, под том ријечи разумије се сваки држављанин црногорски, био он које му драго вјере и народности.

§ 5. Ко год учини у Црној Гори какво кривично дјело, судиће се и казнити по кривичним законима ове земље.

§ 6. Ниједан Црногорац неће се издавати иностраној власти, да га она испитује и казни за кривична дјела, која би овај учинио било у Црној Гори било у иностраној држави.

§ 7. Црногорац који у иностраној држави учини злочин или преступ према Црној Гори или према црногорској власти или према Црногорцу, судиће се и казнити по црногорским законима, ако није за исто дјело у иностраној држави већ кажњен, или ако је и кажњен, али блаже, у ком случају издржана казна, урачунаће му се у досуђену нашим судовима казну.

§ 8. Црногорац, који у иностраној држави учини злочин или преступ према иностраној држави или према страним властима или према странцу, па не буде за исто дјело у иностраној држави већ кажњен, а тужи га онај, којег се тиче или власт његова, изузимајући случај гдје по прописима закона има мјеста само приватној тужби, судиће се и казнити такође по црногорским законима. Но ако закон

оне државе, у којој је дјело учињено, не би такво никако казнио или би блажи био од Црногорског, то ће му црногорска власт по њему и судити.

§ 9. Војник црногорски без разлике чина и положаја судиће се и казнити по овом закону за кривична дјела, која учини кад није под барјаком или у стојећој војсци; а кад таква учини кад је под барјаком или у стојећој војсци, судиће се и казнити по овом закону само онда, ако војеним законима није друкчије наређено.

§ 10. Онај, који је кривичним дјелом оштећен, има право тражити од кривца накнаду штете без обзира на то, хоће ли и каква казна кривца за његово дјело постићи.

§ 11. Ако се какво кривично дјело учини под једним кривичним законом, а суди се у вријеме кад се тај закон промијени и настане други, онда ће се свагда пресудити и казнити по оном од та два закона, који за кривца буде блажи.

ДИО ПРВИ

О КАЗНЕЊУ ЗЛОЧИНА И ПРЕСТУПА У ОПШТЕ.

ГЛАВА ПРВА

О казнама.

§ 12. Кривац се може осудити на ове казне:

1. на смрт.
2. на робију,
3. на заточење,
4. на затвор,
5. на лишење звања,
6. на новчану казну,
7. да прође кроз редове чете
8. на губитак грађанске части,
9. да му се одузму неке ствари,
10. да му се забрани извјесну радњу радити,
11. да се протјера,
12. да буду под полицијским надзором.

§ 13. Ко се осуди на смрт, убиће се из пушака и одмах укопати.

§ 14. Робија може бити вјечита или за одређено вријеме; у овом посљедњем случају не може бити дужа од двадесет ни краћа од двије године.

На ову казну кривац може бити осуђен са оковима или без окова.

Оков може бити лаки од 5 кила и тешки од 10 кила. Коју ће врсту окова осуђеник носити, суд одређује у пресуди.

На робију са оковом кривац ће се осудити увијек онда, кад се осуђује на робију због разбојништва, паљевине и сваког оног дјела, за које закон предвиђа смртну казну; но осим тога суд може, према величини кривице и покварености кривчевој, осудити овога на робију са оковом и у случају осуда због хотимичног убијства без предомишљаја (§ 156. први одјељак), опасне крађе или прикривања (§ § 248 а., 249. 250).

Мушка малољетна лица и женске не могу се окивати. Према мушким лицима осуђеним на робију без окова, оков се може употребити у казненем заводу само као дисциплинска казна, о чему ће надлежни министар прописати нарочита правила. Оваква дисциплинска казна не може се примјенити над политичким кривцима и малољетнима.

Осуђени на робију држаће се у робијашници (кући) одвојено мушки од женских и радиће тешке послове и то, мушки у пољу и у робијашници, а женске само у робијашници.

Они ће се сви издржавати о државном трошку и имаће једнако одијело, мушки мушко, а женски женско.

§ 15. Заточење не може бити дуже од двадесет ни краће од двије године.

Заточеници држаће се у особеној кући, неће се окивати, нити нагонити на рад; добиваће од државе храну, али онај, који не би хтио радити, дужан је трошкове око хране држави накнадити. Који хоће, моћи ће се хранити и о свом трошку, али не по својој вољи, но како буде наре-

ђено особеним правилником. Сиромахе ће држава и одијевати.

§ 16. Осуђени на смрт може тестаментом наредити, шта да буде са његовим имањем.

§ 17. Осуђени на робију или заточење могу такође тестаментом за своје имање наређивати; но друкчије не могу њиме управљати ни располагати, нити с ким какав уговор правити док су на робији или у заточењу. Само кад суд нађе за нужно поставити робијашу или заточенику старатеља за његово имање, запитаће и њега, кога би он желио за старатеља.

§ 18. Ко се осуди на смрт, робију или заточење, губи по самом закону чим му пресуда извршеном постане:

1. право на сва државна, црквена, општинска или друга јавна или почасна звања, као и право на све оне народне службе и послове, за које се траже људи поштеног имена, као: право бити посланик народни и бирати посланике за Народну Скупштину, давати глас у којим му драго јавним дјелима, бити изабрани судија, бити свједок, судити о чему као вјештак, бити чији пуномоћник, тутор или старатељ;

2. све чинове, титуле и достојанства и право носити знаке одличија или почести;

3. право на сваку пензију, благодејања и помоћи од државе и других јавних завода.

§ 19. Кад ће се и на који начин осуђени због злочина моћи повратити у она права, која по § 18. изгуби, предвидијеће се у кривичном судском поступку.

§ 20 Затвор не може бити дужи од пет година ни краћи од тридесет дана, осим случаја гдје закон то допушта.

Осуђени на ову казну радиће у затвору оне послове, које су прије тога радили или који за кога најсходнији буду. Суд може пресудом од рада ослободити болешљиве и оне, који би то по чему другом заслуживали. За храну и одјећу вриједе и за затворенике прописи § 15.

Ако би занимање на затвор осуђеног лица било такво, да се по својој природи или према устројству затвора у самом затвору не би могло радити, као што су тежачки и неки од рукодјељских послова, то ће се такво лице на те послове моћи и изван затвора употребити, али само по потреби државној или општенародној.

§ 21. Гдје се затвор на дане и мјесеце одређује, узима се у један дан двадесет и четири сата, а у један мјесец тридесет дана.

§ 22. Кад се затвор промјењује у робију или заточење, онда се за дванаест мјесеци затвора узима осам мјесеци робије или заточења.

§ 23. Почетак робије, заточења и затвора рачуна се од дана прве пресуде или рјешења, којом је осуђени у притвор стављен. Ако осуђени није у притвору био, онда се рачуна од дана, кад се он по саопштеној му извршној пресуди слободе лиши.

§ 24. Суд може осудити кривца на заточење у мјесто робије за дјела, која закон казни робијом, ако нађе за то оправдана разлога у олакшавним околностима.

§ 25. Лишити се звања може кривац на свагда или на одређено вријеме, које не може бити дуже од пет година ни краће од једне године. Ко се лиши звања, тај губи сва права и одличија, која су са звањем скопчана.

§ 26. Ако се онај, који се осуди на лишење звања, уједно осуди и на затвор, то ће се оно вријеме, за које осуђени по § 25. не може добити државну службу, рачунати од дана издржаног или помиловањем опроштеног затвора.

§ 27. Новчана казна не може бити мања од пет перпера.

На новчану казну може се осудити кривац и уз друге овим закоником одређене казне, гдје законик то допушта.

Новчана казна узимаће се у државну касу, осим случаја гдје је законом друкчије одређено.

§ 28. Кад је новчана казна толика, да је осуђени не може исплатити трећином свога имања, то ће му се она замијенити затвором, узимајући за пет перпера један дан затвора. Само кад је новчана казна већа од пет стотина перпера, моћи ће се једним даном затвора замијенити десет перпера.

§ 29. Кад је кривац уз робију или заточење осуђен и на новчану казну, па му ову треба замијенити по § 28., то му се она неће замијенити затвором него робијом или заточењем и то тако, да се новчана казна најприје по § 28. замијени затвором, а потом затвор у робију или заточење по § 22.

§ 30. У оним случајима, у којима је дозвољено суду да бира, хоће ли кривца осудити на затвор или новчану казну, суд ће осуђивати на новчану казну само у блажим случајима.

§ 31. Новчана казна може се по смрти осуђеног из његовог имања наплатити само онда, ако му је пресуда постала извршном, прије него је он умро.

§ 32. Ко се осуди да изгуби грађанску част, он губи сва она права, која су набројана у § 18.,

најмање за годину а најдуже за пет година дана, како коме суд досуди. Речена права губи осуђеник од онога дана, кад му пресуда извршном постане, а вријеме, за које та права губи, почиње се рачунати од дана, кад издржи или му се опрости казна, уз коју је осуђен на губитак грађанске части.

§ 33. На губитак грађанске части за свагда може се осудити само лупеж (крадљивац), који изврши у поврату било просту било опасну крађу. (Овим се замјењује досадашња казна шибика).

§ 34. Ко се осуди на губитак грађанске части, тај неће смјети носити оружје за вријеме, на које је осуђен да изгуби грађанску част.

§ 35. Власт може кривцу одузети само оне ствари, које су кривичним дјелом произведене или прибављене, као и оне, којима се кривац при вршењу кривичног дјела служио или их на то био намјенио ако су ове ствари својина кривчева или његовог саучасника. Одузете ствари или ће се уништити, или на корист државну било продајом било иначе употребити, о чему ће суд свагда у пресуди, по самом кривичном дјелу донесеној, рјешаваити.

Ако је кривично дјело учињено каквим писменим саставом, печатаним или непечатаним ликом или другим нацртима и изображењима, суд ће у пресуди, коју по самом кривичном дјелу донесе, изрећи и уништење свију налазећих се примјерака печатаних или непечатаних.

Слог, форме или плоче суд ће на захтјев кривца или штампара растурити или истрти или, ако тог захтјева нема, уништити.

Но ако не би цио састав, лик, нацрт или изображење противзаконитост садржавао, већ само

поједина мјеста или дјелови истог, то ће се само ова против законита мјеста или дјелови форма или плоча, на којима се то наводи, уништити.

Означене ствари одузеће се и онда, кад би кривац умро прије, но што је пресуда изречена.

§ 36. Забранити се радња, у којој је осуђени учинио кривично дјело, може за свагда или за неко вријеме, које не може бити дуже од пет година.

Ко се осуди, да не може извјесну радњу радити, тај неће смјети, за одређено пресудом вријеме, сам за себе и на своје име (самостално) ту забрањену радњу или занимање радити или упражњавати.

§ 37. Само се страни поданик може протјерати из Црне Горе и на свагда.

Црногорски држављанин може се протјерати из извјесног мјеста или краја и то не на дуже вријеме од двије године.

Ко се осуди да се протјера, тај неће смјети долазити ни живјети у она мјеста или крајеве, за које се у пресуди каже и за вријеме, које се пресудом одреди.

§ 37. а. Полицијски надзор не може трајати дуже од пет година ни краћи од једне године дана, како коме суд досуди, осим над лупежима. (§ 33. у вези с § 37. б. трећи одјељак).

Он се састоји у следећем:

а. који је на ту казну осуђен, не смије се за одређено у пресуди вријеме никуда удаљити изван граница села или вароши, у којој живи, без знања и одобрења надлежне полицијске власти. Само у случајима пријеке потребе, која одлагања не трпи, може му надлежни кмет на своју одговорност дозволити, да може у оближње општине отићи

и то само онда, кад у мјесту нема полицијске власти;

б. он мора бити ноћу од извјесног до извјесног времена, које му полицијска власт одреди, у свом обиталишту, или мора ондје на преноћиште долазити, гдје му она одреди;

в. њему се може у свако вријеме по наредби мјесног кмета или полицијске власти претресати кућа и његове принадлежности.

§ 37. б. Полицијски надзор досуђиваће се сваки пут, кад се ко осуђује због крађе, разбојништва, прикривања и хотимичне паљевине.

Стране поданике мјесто полицијског надзора власт може протјерати.

Гдје се полицијски надзор досуђује поред губитка грађанске части, ту ће се и за једно и за друго једнако вријеме одредити.

§ 37. в. Одређено вријеме полицијског надзора почиње тећи од времена издржане или опрштене казне, уз коју је кривац осуђен на полицијски надзор.

§ 38. Све пет предидућих казна;

да кривац изгуби грађанску част (§ § 32., 33., и 34.);

да му се одузму неки предмети (§ 35.);

да не може извјесну радњу радити (§ 36.);

да се кривац протјера (§ 37.); и на посљетку

да се стави под полицијски надзор (§ 37. а. и 37 б.), не могу се никад саме за себе ни једна с другом кривцу досудити, него тек уз друге овим закоником одређене казне, па и то само у оним случајевима, гдје законик то изрично каже.

Изузетак се чини за полицијски надзор над оним лицима, за која се у селу или варопи сумња,

да чине лупештине, разбојништва, паљевине или да злочинце прикривају; и оне, који би за наведене злочине судом из недостатка доказа били ослобођени, над којима може полицијска власт наредити полицијски надзор, али не дужи од годину дана, ни краћи од четири мјесеца.

§ 39. Никаквог кривца није слободно осудити на друго што осим оних казна, које су овим закоником прописане (§ 12). Исто тако има се свака казна тачно по закону према величини кривице одредити, никад строже ни блаже, нити је слободно једну казну другом замијенити осим случаја, гдје закон то допушта, па и онда не друкчије него како закон каже.

§ 40. Кад је у закону за какво дјело одређена најмања и највећа мјера казне, на коју ће суд кривца осудити, суд ће у простору између једне и друге мјере осудити кривца на онолику казну, колико нађе, да он према величини кривице заслужује.

Кад је за какво дјело у закону одређена само највећа мјера казне, на коју ће се кривац осудити, суд ће у простору између те највеће мјере и оне, од које нема мање по закону у том роду казна, кривца осудити на онолико, колико нађе, да он према величини кривице заслужује.

Кад је у закону за какво дјело одређена само најмања мјера казне, на коју се кривац осудити има, суд ће од те најмање мјере па на више до оне, од које нема по закону веће у том роду казна, осудити кривца на онолико, колико нађе, да он према величини кривице заслужује.

ГЛАГА ДРУГА

О покушају.

§ 41. Покушај злочина или преступа узима се онда, кад ко учини дјело, којим је извршење самог злочина или преступа започето, па се злочин или преступ не изврши због другог чега, што није стајало од воље онога, који га је започео вршити.

§ 42. Покушај злочина казниће се свагда, а покушај преступа само у оним случајевима, у којима закон то изрично каже.

Покушај преступа учињен путем штампе, казниће се у свим случајевима.

§ 43. За дјела, којима се ко спрема да учини злочин или преступ, а још га не започне, неће се казнити, осим кад закон и за сама та дјела казну одређује.

§ 44. Кад се одређује величина казне за покушани злочин, суд ће гледати, колико далеко одстоји дјело, којим је злочин започет, од свршетка његова, па према томе може сићи до четвртине оне казне, коју би кривац по закону заслужио, да је злочин сасвијем извршио. Али ако се по оваквом суђењу у каквом случају нађе, да би и најнижа по закону мјера робије или заточења за кривца престога била, суд ће га мјесто робије или заточења на затвор осудити, но онда затвор не може мање трајати од девет мјесеци.

За који злочин закон доноси смрт кад се изврши, за њега ће се свагда кад остане само покушан кривац казнити робијом или заточењем од десет до двадесет година.

§ 45. Покушај преступа казниће се затвором највише до четири мјесеца.

ГЛАВА ТРЕЋА

О саучасницима.

§ 46. Саучасник је у злочину или преступу:

1. ко поклоном, обећањем, пријетњом, злоупотребом власти или важности своје, преваром или другим чим подбоде, наговори или наведе кога, те злочин или преступ учини;

2. ко научи кривца како ће злочин или преступ учинити, ко кривцу набави оружје, оруђе или друго што, што је за извршење злог дјела служило, знајући да ће се на то употребити и који је кривца нарочито потпомагао у ономе, чим је зло дјело приправљано, олакшано или извршено.

§ 47. Саучасник у извршеном злочину или преступу као и у казнимом покушају да се казни исто онако, како би се казнио, да га је сам учинио.

Али кад закон доноси смрт за злочин, а докаже се да дјела саучасникова изложена у § 46. под 2. нијесу била таква, да се без њих не би злочин учинио, онда ће се саучасник мјесто смрти казнити робијом, а ако буде још и олакшавних околности, затвором од двије до десет година.

§ 47. а. Ко говором на јавним мјестима или при јавним скуповима, писменим саставима, ликовима или другим изобраењима и знацима, који се продају, раздају, јавно излажу или прикивају, на какав злочин или преступ позива, дражи, наговара или навести покуша, па од тога никаквих посљедица није било, да се казни:

1. ако је позивање било на злочин затвором од шест мјесеци до три године;

2. ако је позивање било на преступ затвором до годину дана или у новцу до пет стотина круна, — уколико не би при појединим случајима дру-кчије наређено било.

§ 48. Саучасник се неће казнити:

1. кад власти за злочин или преступ, који хоће да се учини, на вријеме јави тако, да би она могла сачувати, да се не учини;

2. кад сам учини, да се злочин или преступ не изврши.

§ 49. Ко би кривцу, пошто учини злочин или преступ, на руку учинио, да га не постигне казна, коју му закон доноси, или да му обезбједи корист, до које је злочином или преступом дошао, а договорио би се за то с њиме прије, него што је оно зло дјело учинио, — да се казни по § 47.

§ 50. Ко би кривцу пошто учини злочин или преступ, помагао, да га не стигне казна, коју му закон за то дјело доноси, или да му сачува корист, до које је оним злим дјелом дошао, а не би се с њиме договорио за то прије, него би и за сами злочин или преступ дознао тек кад је учињен, — да се казни затвором до годину дана.

Неће се никако казнити ако би помагали кривцу само да га сачувају од казне:

сродници по крви у правој усходећој или нисходећој линији до ког било степена;

сродници у споредној линији до четвртог степена закључно;

муж ако је прикривао своју жену или жена свога мужа;

муж ако је прикривао рођаке своје жене или жена рођаке свога мужа по крви у првој усходећој или нисходећој линији до ког било степена, а у споредној линији до другог степена закључно;

крштени кум ако је прикривао своје кумче или ово њега;

поочим и помајка ако су прикривали посинка или поћерку или ови њих.

§ 51. Ко дозна да се ради противу живота *Владаоца Црногорског, Владарке, Престононаследника или Престононаследниковице или о издајству земље, ња то не јави надлежној власти, да се казни робијом од пет до двадесет година. (Измјена од 11. фебр. 1910 г.)*

Ко дозна да се ради противу живота других чланова Владалачког Дома, па то не јави надлежној власти, а дјело се учини или буде само покушано, да се казни робијом од пет до десет година.

Ко дозна да се ради о глави другоме коме или о каквом разбојничком дјелу или о прављењу лажних новаца или о коме му драго другом злочину, у коме би могао ко живот изгубити, па то не јави надлежној власти или ономе, кога то зло снаћи може, а злочин се учини или буде само покушан, да се казни робијом до десет година.

§ 52. Околности, које једног кривца или саучасника већма окривљују или правдају, неће имати утицаја при осуђивању других у истом дјелу кривца или саучасника, код којих те околности не постоје.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

О околностима које извињавају или умањују казну.

§ 53. Ни злочина ни престапа нема ондје, ако је онај, који је какво дјело учинио, у вријеме кад га је учинио, био луд или је иначе слободна воља код њега искључена била.

§ 54. Ни онај неће бити крив, нити ће се казнити, који што учини у праведној нужној одбрани.

Праведна нужна одбрана само ће се онда узети, ако се по лицу, времену, мјесту, начину нападања или по другим околностима са основом узети може, да се учинилац само нужном одбраном послужио, да противзаконито нападање на свој или другога живот, слободу и имање одбије; или да је он само из препасти, страха или плашње границе нужне одбране прекорачио и више учинио, него што је за одбрану нужно било.

Овакво прекорачење граница може се по природи околности казнити по §§ 158. и 181. као кривично дјело из нехата учињено.

§ 54. а. Ако казнимост дјела зависи од особитих својстава оног лица, које је дјело учинило, или од особитих својстава онога спрам кога је дјело учињено или од особитих прилика под којима је дјело учињено, — то се онда такво дјело не може ономе у кривицу урачунати, коме та својства или прилике нијесу познате биле у вријеме кад је дјело учињено.

Ако би се тијема особитим учиниоцу непознатим својствима или приликама казнимост дјела уве-

личавала, онда те околности неће се при изрицању казне учиниоцу као отежавне урачунати.

§ 55. Дјеца, која немају пуних дванаест година, неће се осуђивати за злочине и преступе, које би учинила, већ ће се дати родитељима или таторима, да их ови казне.

§ 56. По § 55. поступиће се и с недораслима, који би имали пуних дванаест година али још не би навршили петнаесту годину, а доказало би се, да су без разбора учинили злочин или преступ. Ако ли они и без разбора али из рђаве навике учине злочин или преступ, онда ће се дати гдје буде одређено, да се поправљају и на том поправљању могу остати највише до осамнаесте своје године.

§ 57. Који би имали пуних дванаест година али још не би навршили петнаесту годину, па би се доказало да су учинили злочин или преступ с разбором, да се казне:

1. за учињени злочин, за који би закон доносио смрт или робију, затвором од једне године дана до десет година;

2. за преступе највише половином оне казне на коју би се осудили да су старији; но у овом случају може им се досудити и мање од онога, што закон најмање доноси за дјело, које су учинили, ако суд нађе да још по чему то заслужују.

§ 58. Ако би кривац имао пуних петнаест година, а још не би навршио осамнаесту годину, моћи ће се осудити највише на двије трећине оне казне, коју закон доноси за учињено дјело; а кад би закон доносио за учињено дјело смрт, он ће се осудити на робију или заточење од десет до двадесет година.

Ни у ком случају кривци, који нијесу навршили осамнаесту годину, неће се осуђивати на губитак грађанске части, нити ће се на њих примјењивати прописи § 18. овога законика.

ГЛАВА ПЕТА

О олакшавним и отежавним околностима.

§ 59. За олакшавне околности сматраће се:

1. ако кривац није разумијевао колико зло може изаћи из његовог дјела и како ће велико зло њега самога за то постићи;

2. ако је кривац тешком невољом или чијим наговором, преваром, заповјешћу или пријетњом на зло дјело наведен;

3. ако је зло дјело учинио обузет осјећањем човјечности, или раздражен увредом или другим поступцима онога, према коме је зло дјело учинио;

4. ако се кривац прије учињеног злог дјела свагда добро владао, или се из поступања његовог при вршењу самог злог дјела или и послеје овога види, да није покварен и неваљао човјек;
а особито;

5. ако је, чинећи зло дјело, имао прилику учинити много већу штету, па је сам од своје воље није учинио; или

6. ако се сам од своје воље трудио, да из његовог дјела не изађу и друга зла, која би могла изаћи, или да поправи учињену штету;

7. ако се сам суду пријави и своју кривицу призна, а могао је лако утећи или се скрити; или ако призна своју кривицу пошто се почне исље-

ђивање, али прије него се дјело његово докаже другим чиме.

§ 60. Ако се код злочина, за који закон доноси смрт, нађе олакшавних околности, кривац ће се мјесто на смрт осудити на робију или заточење али не мање од десет година.

§ 61. Ако се код злочина, за који закон доноси робију или заточење, нађе олакшавних околности, може се робија или заточење спустити до најмање мјере своје, а то је до двије године.

§ 62. Ако се код преступа, за који закон доноси затвор или новчану казну, признаду олакшавне околности, затвор се може спустити до најмање мјере а тако и новчана казна, коју овај законик одређује за преступе.

§ 63. Кад се код преступа, којег чиновник учини у службеној дужности и за који му закон доноси да се лиши звања, признаду олакшавне околности, суд ће таквог чиновника осудити на затвор до шест мјесеци или на новчану казну од двјеста до хиљаду перпера, мјесто да се лиши звања.

§ 64. Неправедно одлежани притвор за вријеме исљеђења узеће се при изрицању пресуде у обзир као што слиједи:

а. ако је окривљени за вријеме исљеђења противзаконито и без његове кривице дуго у притвору држан, то ће му се овај притвор као издржана казна у пресуди урачунати и од досуђене му казне робије, заточења или затвора одбити у оном случају, ако је досуђена му казна дужа од неправедно одлежаног притвора.

Одбијање притвора од робије или заточења вршиће се по оној сразмјери, као што је у § 22.

казано, да се затвор спрам робије и заточења има рачунати;

б. ако би казна, коју би кривац за учињено дјело по закону заслужио, тако незнатна била, да је он притвором више претрпио но што би претрпити имао, да је благовремено осуђен, то ће га суд ипак на заслужену према кривици казну осудити, али у исто вријеме суд ће у пресуди изрећи, да се он из горњих околности на слободу пушта;

в. ако би кривац, који је неправедно притвор издржао, коначном пресудом осуђен био на новчану казну, то ће му се ова у случају под а., т. ј. ако је новчана казна већа од изждраног притвора, умањити по сразмјери постављеној у § 28., а у случају под б., т. ј. ако је мања, кривац ће се од сваког плаћања ослободити.

§ 65. За отежавне околности, и по њима да је злочин или преступ у толико већи, сматраће се:

1. што је кривац зрелије размишљао и што се већма спремао на зло дјело;
2. што је већа штета злим дјелом учињена;
3. што је већа опасност са злим дјелом скопчана и што се је мање могло постарати, да се злочин или преступ не учини;
4. што је више дужности злочином или преступом погажено;

За особито отежавне околности сматраће се:

5. ако је кривац за други злочин или пресуп већ био кажњен;
6. ако је друге на злочин или пресуп навео, или ако је у дјелу, које је од више лица учињено, био коловођа или подстрекач.

§ 66. Ако се код злочина или преступа нађе и од олакшавних и од отежавних околности, гледаће

се које од обојих претеже, па ће суд према томе, или по §§ 60., 61., 62. и 63., кривца блаже или строже осудити; но кад га строже осуђује суд не смије прећи највећу мјеру, која је у закону одређена за дјело, за које се кривац осуђује.

§ 67. Околности, које олакшавају или отежавају казну кад је злочин или преступ извршен, те исте олакшавају или отежавају казну и кад је злочин или преступ само покушан.

ГЛАВА ШЕСТА

О стицају.

§ 68. Ко једним и истим кривичним дјелом учини више злочина или преступа, да се казни оном казном, коју закон за најтеже од њих предвиђа.

§ 69. Ко би са више самосталних радња учинио више злочина или преступа, па се за сва та дјела уједанпут суди, осудиће се на све, што закон за свако дјело предвиђа. Али ако закон предвиђа робију, заточење или затвор, то кад се више оваквих казна стеку, суд може кривцу спустити казну до оне мјере, која је законом одређена за најтеже од његових злочина или преступа, за које се осуђује.

Правило скупљања казна по напријед реченом ограничава се следећим:

- а. ако кривцу за дјела, која му се стеку, закон за свако доноси једну казну и то би било или робија или заточење или затвор, то му се може за све заједно досудити вјечита робија, али заточења не може више од двадесет година, ни затвора више од десет година;

б. ако за дјела, која се стеку, закон не доноси једну казну него за једна — једну а за друга — другу, то ће се све ове казне, претварајући лакше у теже, скупити у ону, која је најтежа, тако затвор у заточење а заточење у робију према начину постављеном у § 22. Но и тада заточење се не може досудити дуже од двадесет година;

в. ако се чиновнику стеку преступи у службеној дужности, па му за сваки закон доноси само да се лиши звања, онда ће се такав чиновник поред губитка звања моћи осудити и на затвор. Ако ли се чиновнику стеку преступи, за које по закону губи звање, са злочиним, то ће се осудити на ону казну, коју му закон за злочин доноси, а преступ ће се узети као отежавна околност. Исто тако узимаће се за отежавну околност преступи чиновника, за које по закону губи само звање, кад се стеку са преступима, за које му закон доноси губитак грађанске части. Но ако се чиновнику стеку преступи, за које по закону губи само звање, са преступима, за које му закон друге казне доноси, онда ће се осудити и на ове казне и да се лиши звања;

г. ако се стеку преступи, за које закон доноси новчану казну, онда ће се кривац осудити да плати за свако; но ако се такви преступи стеку са преступима или злочинима, за које закон друге казне доноси, онда ће се осуђивати и на новчану казну и на оне друге казне;

д. ако се кривцу стеку дјела, за која закон доноси поред казне робије, заточења или затвора још и да прође кроз редове чете; или се таква дјела стеку са дјелима, за која закон доноси само робију, заточење или затвор, — то ће се онда казна

проласка кроз редове чете досудити само за једно дјело, а робија, заточење или затвор скупљаће се по напријед изложеном;

е. коме се стеку више злочина или злочина и преступа, па се за један злочин осуди на смрт, казне за друга дјела падају, само му се могу још одузети ствари у § 35. казане, ако их буде.

§ 70. Ко се ријеша да чини једног и истог вида злочине или преступе, па по том и учини више једног и истог вида злочина и преступа, који се скупа појављују само као извршење оне и исте напријед учињене одлуке;

или кад ко више пута преступи један исти пропис законски дјелима, која се скупа имају сматрати као последица једног истог из нехата (небрижења, немарности) учињеног дјела, —

то се таква дјела имају казнити као саставни дјелови и по томе као један (продужени) злочин или преступ. Продужење само и број дјела учињених узеће се за отежавну околност.

§ 70. а. Ако би се дознало, да је кривац, који је за један злочин или преступ осуђен, прије осуде још какав злочин или преступ учинио, то ће се он за овај, доцније дознати злочин или преступ, само онда на ново судити и казнити, ако је он већи од онога, за који је осуђен.

О накнади штете имаће се у сваком случају судити.

ГЛАВА СЕДМА

О поврату.

§ 71. Ко се једанпут осуди за какав злочин или преступ свршен или само покушан па опет учини или покуша учинити исто такав или једног рода злочин или преступ, тај се налази у поврату и казниће се строже, него да је то први пут учинио, и по томе суд га може осудити не само на највишу казну, коју му закон за његово дјело доноси, него му ту казну може увеличати са још једном њеном половином; н. пр. ако закон за учињено дјело доноси робију до десет година, то се може у поврату осудити на робију до петнаест година, али ни тада се не може досудити заточења више од двадесет година. Затвора се може досудити у поврату више од пет али не више од десет година.

§ 72. Једнога рода зла дјела по § 71. узимају се она, која су из једнаких побуда учињена. Нарочито пак једнога су рода злочини и преступи:

а. сви који из користољубља произилазе;

б. сви који се чине ради срамотне тјелесне насладе;

в. као и сва из пакости или освете напријед смишљена оштећавања туђег имања.

§ 73. Дјела учињена из немарности и непажње неће се никад као поврат казнити, ма се она колико пута понављала.

Исто тако као поврат неће се узимати ни казнити дјело, које кривац учини послвије десет година од када је издржао или у новцу платио или

му је опроштена казна, на коју је за пређашње истовјетно или истог рода зло дјело осуђен био.

ГЛАВА ОСМА

О застари.

§ 74. Злочин или преступ неће се судом истраживати ни кривац казнити кад застара.

Злочин, за који закон доноси смрт или вјечиту робију, застараће кад му прође тридесет година.

Злочин, за који закон доноси робије или заточења више од десет година, застараће кад му прође двадесет година.

Сваки други злочин застараће кад му прође десет година.

Преступи, за које закон доноси затвор до годину дана или новчану казну до хиљаду перпера, застараће за три године. Сви други преступи застарују за пет година.

§ 75. Злочин и преступ почиње застаравати од дана кад се учини. Ако је злочин или преступ само покушан, почиње застаривати од дана кад је учињено посљедње дјело, којим је злочин или преступ покушан, а сматраће се да је застарао чим наступи посљедњи дан одређеног времена за застару.

Продужени злочини или преступи, т. ј. који се у више дјела настављају, почињу застаравати од дана кад се посљедње дјело учини; а злочини, који једнако трају, од дана кад они престану.

§ 76. Дјела, која се само на тужбу појединих људи, којих се тичу, по овом законнику исљеђивати

и казнити имају, застараће према прописима овог законика. Но она ће и прије, него што прође закоником одређено вријеме, застарати свагда, ако се не тужи онај, кога се тичу за годину дана, од дана када је за дјело и учиниоца дознао. Кад има више појединих људи, који овако могу тужити кривца, па га који од њих не тужи за годину дана, од како дозна за учињено му зло дјело и за кривца, тим зло дјело неће застарати и за друге, којима још није прошла година дана од када су за њега и кривца дознали.

§ 77. Застара се прекида кад за злочин или преступ полицијска власт или поједини човјек, кога се тиче, тужи кривца суду, или кадгод за исти злочин или преступ суд или полицијска власт, која истражује, устане противу кривца дјелом, којим би се ишло на то, да се или започне или настави или доврши истраживање, или да се ухвати и затвори кривца, ако се то учини прије него што прође вријеме, које је по § 74. и 76. за застару одређено.

Кад се само јави да је злочин или преступ учињен, а не каже се и кривца, застара се не прекида.

Власт, која је оно, што се напријед у овоме параграфу каже, радила, неће се гледати над ким је и колико надлежна само ако јој је у опште посао судити и истраживати злочине и преступе.

§ 78. Кад се застара по § 77. прекине, онда опет почиње изнова од дана, кад дође тужба, па по њој не буде ништа рађено или од дана, кад је прекинуто посљедње дјело, које ради истраживања и суђења учини суд или власт, која истражује.

§ 79. Ни пресуда, којом је ко за злочин или преступ осуђен, неће се извршивати кад застара, а она ће застарати за онолико времена, за колико

би застарао и сами злочин или преступ, за који је кривац осуђен. Застара пресуде почиње од дана кад она постане извршном или, ако послје тога кривац побјегне из руку власти, од дана кад је побјегао.

§ 80. Застара пресуде прекида се:

а. кад се кривац ухвати за то да му се пресуда изврши;

б. кад кривац учини међутим други злочин или преступ. Али ако овај нови злочин или преступ застара, онда се узима да оног прекидања није ни било.

§ 81. Право, по коме може ко тражити накнаду за штету, злочином или преступом учињену му, застараће према прописима чл. 585. Оп. Имов. Законика.

§ 82. Право, по коме може ко тражити повраћај одузете му злочином или преступом покретне ствари, застарава за двадесет година, а непокретне за тридесет година.

По Наредби
Министра Правде
Инспектор.

ДИО ДРУГИ

О КАЗНЕЊУ ЗЛОЧИНА И ПРЕСТУПА ПОНАОСОБ.

ГЛАВА ДЕВЕТА

О злочинима и преступима противу Отаџбине, Владаоца и Устава.

§ 83. Црногорац, који са страном државом ступи у одношај, да ову на рат противу Црне Горе наведе, да се као издајник Отаџбине казни робијом од десет до двадесет година. Ако је поводом тим заиста противу Црне Горе рат поведен, да се казни смрћу,

§ 84. Црногорац, који се у вријеме рата прими службе у непријатељској војсци и противу Црне Горе или њених савезника бори се, да се као издајник казни смрћу.

Црногорац, који је прије у туђој војсци служио, па и даље, пошто је рат са Црном Гором поведен, у тој служби остане и противу Црне Горе или њених савезника бори се, да се казни робијом од пет до петнаест година.

Ако у овом другом случају буде олакшавних околности, то ће се казнити мјесто робијом затвором од пет до десет година.

§ 85. Црногорац, који, докле рат противу Црне Горе траје, силу непријатељску са знањем потпомаже, или војсци црногорској или њених савезника штету наноси, да се казни смрћу.

У сљедећим случајевима да се кривац такође казни смрћу:

а. ако учини да тврђаве, богази, чувана мјеста или друге утврђене и одбранбене тачке, црногорска или савезничка војска, поједини официри или војници непријатељу у руке дођу;

б. ако учини да ратне лађе, касе, оружнице, магацини или друго спремљено оружје, муниција и остале ратне потребе у непријатељске руке дођу, или их утамани или неупотребљивим учини;

в. ако непријатељу људе доводи, или војнике црногорске или црногорских савезника наведе, да непријатељу прелазе, или их на бјегство, непокорност према заповједницима или непослушност према наредбама наговара;

г. ако планове ратних операција, планове тврђава или утврђених мјеста непријатељу саопшти;

д. ако непријатељу шпијунира или непријатељске уходе (шпионе) прима, прикрива или им иначе помаже, и

е. ако буну међу црногорским или савезничким војницима подиже.

§ 86. Робијом најмање десет година да се казни ко намјерно:

а. тајне државне или планове тврђава или такве документе, акта или извјешћа, за која зна, да интерес државни захтјева, да се од стране које државе у тајности чувају, овој саопшти или јавно објелодани;

б. на штету права црногорских документе или друге доказе, тичући се односа Црне Горе према другој држави, уништи преиначи или прикрије;

в. повјерени му државни посао са страном државом на штету Црне Горе сврши, и

г. акта повјерљиве природе издаде, уништи или проневери тајну повјерених му послова.

§ 87. За предузеће које иде на то:

да Владалац или Престолонаследник буде убијен, затворен или да се непријатељу у руке преда или за владу неспособним учини, или да се на ма који начин из земље уклони, — кривац да се казни као издајник смрћу;

а за предузеће које иде на то, да ма који други члан Владалачког Дома буде убијен, слободе лишен или из земље прогнан или да се непријатељу у руке преда, — кривац да се казни робијом најмање десет година.

§ 87. а. Да се кривац као издајник казни смрћу и за предузећа, која иду на то:

а. да се законити ред наслеђства Престола или Устав земаљски насилно промијени, или Владалац спријечи да врши уставна права;

б. да се област државна или неки дио њен споји са страном државом, или да се неки дио области државне отргне од цјелине.

§ 88. Ако су два или више лица уговорили извршење предузећа, наведених у § 87. а., али их још нијесу зайочели, казниће се робијом од десет до двадесет година.

Ако има олакшавних околности казна се може спустити до пет година робије.

За уговорена предузећа из § 87. други раставак, казна ће бити до десет година робије.

§ 89. По предидућем § 88. казниће се и онај, који би на припремање издајничког предузећа са страном државом радио, или би од државе повјерену му власт злоупотребио, или на ту цијелу људе тражио или оружју упражњавао.

§ 90. Ко јавно, ријечима, печатаним или непечатаним писменим саставом, позива на дјела, која се по § 87. и 87. а. као издајничко предузеће казнити имају, ако је то остало без последица, да се казни робијом до десет година. Свако друго дјело, којим се припрема издајничко предузеће, да се казни робијом до пет година.

§ 91. Црногорац, који тужи Црногорца туђинској власти, обилазећи своју власт, а зна да му је ова надлежна, да се казни у новцу од двјеста до хиљаду перпера.

Црногорац, који тражи у туђина заштиту или помоћ противу своје земаљске власти, противу земаљских закона или пресуда донијетих земаљским судовима, да се због самог тог дјела казни затвором од једне до пет година.

§ 91. а. Ко дјелом учини насиље Владаоцу, да се казни смрћу.

Ко то исто учини спрам чланова Владалачког Дома, да се казни са десет година робије; а ако има олакшавних околности, казна се може спустити до пет година робије.

§ 91. б. Ко ријечима, печатаним или непечатаним писменим саставом, ликовима или ма каквим нацртима или знацима увриједи Владаоца, Владарку, Престолонаследника или Престолонаследниковицу, или иначе ма што предузима или говори, из чега се мрзост на њих породити или чиме се они подсмјеху или презирању изложити могу, — да се казни затвором од једне до пет година.

Ко то исто учини спрам осталих чланова Владалачког Дома, или Краљевских Намјесника свију или појединог, да се казни затвором од шест мјесеци до четири године.

Казне ове не могу се ни у којем случају спустити испод најмање мјере.

Увреде у овом параграфу казане само ће се по одобрењу или по наредби министра унутрашњих дјела у судско исљеђење и суђење узимати.

§ 91. в. ко ријечима, печатаним или непечатаним писменим саставом напада или излаже подсмјеху или презирању уставна права Владаочева, законити ред престолонаследства, постојећи облик владавине и Устав, да се казни затвором од двије до пет година.

Ко на исти начин напада или излаже посмјеху или презирању правне установе: породицу (фамилију), брак или својину (сопственост), да се казни затвором од три мјесеца до три године.

ГЛАВА ДЕСЕТА

О злочинима и преступима противу закона, власти и јавног поретка.

§ 92. Ко јавно позива или дражи на непокорност према законима, уредбама или законским наредбама власти, или који дјела, која су законом за злочине и преступе означена, јавно правда и хвали, да се казни затвором од једне до пет година.

§ 93. Ко на чиновника, званичника или служитеља државног или општинског, који је одређен или позван да изврши законе, пресуде, рјешења или наредбе судске, или законске наредбе полицијских или других државних власти, при званичном раду дјелом напане или му пријетњом или силом противстане, — да се казни затвором од три мјесеца до три године.

Иста ће казна бити ако је овај преступ учињен према људима, који су позвани чиновнику, званичнику или служитељу у помоћ, или су одређени или позвани да као вјештаци или свјedoци у каквом послу учествују.

§ 94. Ко какво надлештво или чиновника силом или пријетњом примора, да какво званично дјело учини или да не учини, да се казни затвором од једне до пет година.

И покушај се овдје казни.

§ 95. Ако се више људи скупе па заједнички учине који од казаних у § § 93. и 94. престапа, да се казне затвором до шест година: но они саучесници, који би се у злостављање у наведеним параграфима поменутих лица упустили, могу се и до шест година робије казнити, ако не би ово злостављање већег значења било.

Ако се оваква гомила, прије него што је поступак њен какво дјејство произвео, својевољно или на просту опомену власти разиђе или стиша и у ред дође, да се казне само коловође затвором до двије године, при чему ће се као олакшавна околност узети, ако је који од њих и сам помагао да се људи стишају.

§ 96. Ако се при грађењу путова или уопште при отправљању каквих државних и општинских послова више њих узрујају и слошки од рада престану, па било да оду кући или да ондје остану, али неће да раде никако, или неће да раде онако и онуда, како и куда им власт каже, па су у тој свој непослушности остали и онда, пошто су од своје власти опоменути, — да се казне коловође затвором од три мјесеца до једне године, а остали од једног до шест мјесеци.

§ 97. Ко у мирно доба војника или грађанина, кад га власт под барјак позива, подговара да не следује позиву, или да откаже послушност заповједницима (старешинама), да се казни затвором до двије године дана.

Ко војника црногорског наведе да из војске побјегне, или његово бјегсто навалично потпоможе; или ко Црногорца у страну војену службу примамљује, или га доводи онима, који за страну војску људе примамљују, да се казни затвором од шест мјесеци до пет година.

И покушај се овдје казни.

§ 98. Ко намјерно ослободи лице, које се у затвору или притвору находи; исто тако ко намјерно лице, које је каквом чиновнику, служитељу или коме другоме предано било, да над њим надзирава, или да га под стражом чува, или да га стражарно куда прати или спроводи, испод надзирања и власти овога истргне и ослободи, — да се казни оном казном, на коју је то лице осуђено; или би било осуђено но ако је он таквог силом отео и ослободио, то ће му се онда узети у особито отежавну околност и казна ће се моћи увеличати са још једном њеном половином.

И покушај се овдје казни.

§ 98. а. Ко побјеглог осуђеника или испод стражарног спровода или из притвора полицијског или судског побјегло окривљено лице, код себе прими и од власти крије, или му ма чиме или ма у чему помаже, да власти у руке не дође, — да се казни затвором од једног мјесеца до двије године.

§ 99. Ко затвореника (апсеника), који му је предат да га стражарно чува или прати, навалице отпусти или му ма чиме на руку учини да побјегне,

— да се казни оном казном, на коју је затвореник осуђен био.

Ако је затвореник побјегао због самог небрижења лица, којег је стражило или пратило, то ће се ово казнити затвором до шест мјесеци.

§ 100. Ако се осуђеници у казненом заводу или изван њега било на раду или иначе узрујају, па насилно из завода изиђу, или се иначе својим надзиратељима или чуварима успротиве, или ове принуде или покушају принудити да што учине или да што не учине, — да се казне затвором до пет година.

Они пак саучесници, који би и само насиље према назиратељима или чуварима учинили, или би зграду у којој се затворени налазе насилно провалили, — да се казне робијом до пет година, у колико не би дјело у већи род кривица прелазило.

Учињену штету да накнаде.

Ако би само један осуђеник наведене противзаконитости учинио, да се казни за дјела у првој тачки изложена затвором до двије године, а за дјела у другој тачки изложена робијом до три године.

Казне ове изрицаће се одвојено од оних казна за дјела, због којих је кривац у казненом заводу, и извршиће се пошто буде издржана или опроштена казна за дјело, због кога је у заводу.

§ 100. а. Ако које од наведених дјела у претходном параграфу учини осуђеник, који је на вјечиту робију пресуђен, казниће се дисциплинарно.

§ 101. Ко без овлаштења наоружане гомиле људи скупља или таквима заповиједа, или људе, за које зна да су недозвољеним начином скупљени или уопште људе, наоружава или каквим војеним

потребама снабдијева, — да се казни затвором до пет година; а онај, који у таквој наоружаној гомили учествује, затвором до годину дана.

§ 102. Учесник у друштво, које би своје постојање, свој циљ или своје уређење од земаљских власти крило, — да се казни затвором до двије године, а коловође тога друштва затвором до десет година.

§ 103. Ко јавним потврђивањем измишљених или изопачених ствари, или јавним опадањем и исмијавањем излаже мрзости и презирању уређења државна или законска наређења власти или појединих чиновника, или важност њихову побија, или у осталим неповјерење према њима подиже;

или ко јавно једну класу становништва противу друге на мрзост и презрење дражи.

да се казни у новцу од двјеста до три хиљаде перпера или затвором од три мјесеца до три године.

Јавно усмено или писмено излагање недостатака и погрешака каквог закона, уредбе, наредбе, пресуда или рјешења судских, као и научно претресање и критиковање ових, не подлежи казни, уколико се не би из самих израза увиђала намјера вријеђања.

§ 104. Ко ријечима, печатаним или непечатаним писменим саставом, ликом или ма каквим другим изобраењем или знацима увриједи какво државно надлештво или политичко тијело, Народну Скупштину или појединог њеног члана, бирачки одбор или појединог одборника, чиновника или званичника државног, изборног судију, свједока или вјештака, јавног служитеља приликом званичног рада у самом надлештву или уопште, — да се казни затвором од три мјесеца до двије године.

Ако би увреда садржавала клевету, може се казнити до три године затвора.

За напријед изложене увреде може полицијска власт сама и без тужбе увријеђенога кривце суду на суђење предати.

§ 104. а. Ко се за чиновника издаје или предузима и ради послове, за које је само чиновник по сили свог звања овлаштен, да се казни затвором од једног мјесеца до једне године.

§ 104. б. Ко, и ако на то нема право, носи чиновничку униформу или друге чиновничке знаке, ордене или друге знаке почасту, узима на себе титуле достојанства или узима и служи се туђим именом, — да се казни у новцу до пет стотина перпера или затвором до шест мјесеци.

§ 104. в. Ко документа, акта, званичне протоколе, регистре или друге предмете, који се на каквом јавном мјесту чувају, или су каквом званичнику на чување предани, уништи или прикрије, да се казни затвором од једног мјесеца до двије године, у колико не би у појединим случајевима дјело у већи род кривица прелазило.

Ако је то из користољубља учињено, кривац ће се поред казне затвора осудити и на губитак грађанске части.

§ 104. г. Ко самовласно и намјерно сломи, поквари или отцијепи печат, који је од каквог јавног надлештва, чиновника или јавног служитеља ударен да ствари запечати, означи или узапти, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

Ако би чиновник, званичник или служитељ при званичном раду противзаконито, ненадлежно и неправилно поступио и тијем повода дао, да ко учини напријед казана кривична дјела, то ће такво

поступање чиновника или служитеља служити кривцу као олакшавна околност.

Према околностима суд може овакво поступање од стране чиновника, званичника или служитеља узети и као извињавајућу околност и тако окривљенога од сваке казне ослободити.

§ 104. д. Онај, који као свједок или вјештак буде позван, па не дође и наведе за недолазак какав узрок, за који се доцније дозна, да је лажан, казниће се од осам дана до два мјесеца затвора. Осуда, која би била изречена због тога што је ко навео лажан узрок недоласка, не искључује ону, по којој се над ким због недоласка изриче новчана казна т. ј. кривац се може казнити и затвором због навођења лажног узрока недоласку и новчаном казном због самог недоласка.

ГЛАВА ЈЕДАНАЕСТА

О злочинима и преступима чиновника у званичној дужности и злочинима и преступима других вршилаца јавних дужности.

§ 105. Чиновник, који узме или захтијева поклон или ма какву корист, или који прими обећање поклона или ма какве користи, па да учини какво дјело, које није противно закону, а које спада у круг његове званичне дужности, или да не учини штогод, што по самој дужности учинити не би смио, — да се казни у новцу до двије хиљаде перпера или затвором до двије године.

§ 106. Да се казни заточењем до осам година чиновник, који прими мито или обећање мита или ма какве користи, или који то захтијева, па да учини

у кругу своје дужности какво противзаконито дјело, или да не учини штогод, што би по дужности учинити имао.

Ако би суд признао кривцу олакшавне околности, казна ће бити затвор најмање шест мјесеци и лишење звања на свагда или и само лишење звања на свагда.

§ 107. Судија, био он стални или изборни, који се при суђењу каквог кривичног дјела или грађанског спора и у опште при рјешавању каквог било спорног или неспорног питања грађанске природе на корист или штету ма које стране подмити, да се казни заточењем од двије до десет година.

Овако ће се казнити и вјештак ако би по каквој ствари, у којој врши своју дужност, био подмићен на корист или штету које стране.

§ 108. Онај који понуди, обећа или даде мито у предидућим случајима — митник — да се казни затвором до три године.

И покушај се овог дјела казни.

§ 109. Предати поклон или мито у предидућим случајима досудиће се у корист државне касе.

§ 110. Судија, који при суђењу по препоруци чијој па ма и веће своје власти противно закону ријеши или пресуди какав кривични, грађански или трговачки спор, — да се казни са двије године заточења.

Ако је онај, који је својом препоруком навео судију на ово противзаконито дјело, његов претпостављени или уопште чиновник вишег положаја од дотичног судије, то се и он има истом казном казнити.

§ 111. Чиновник, који у корист своју или другога или на штету других писмене исправе, које он

по званичној дужности прима или издаје, лажно или неисправно начини или изда; или који добре писмене исправе, које су му по служби његовој повјерене или приступне биле, преиначи, повриједи, уништи или сакрије, — да се казни робијом до десет година.

§ 112. Чиновник, који само узме од новаца или ствари, које је по службеној дужности примио или чувао, да се с њима послужи, — да се казни лишењем звања на свагда.

Исто тако да се казни и онај чиновник, који од таквих новаца или ствари другоме на послугу или иначе на приватну потребу изда, изузимајући случаја привременог издавања плате чиновницима и служитељима у опште.

§ 113. Чиновник, који утаји (§ 229.) ствари, новце или хартије од вриједности, које је по службеној дужности примио на чување, — да се казни робијом до пет година, ако је вриједност утаје до двије хиљаде перпера; ако је вриједност утаје већа од двије хиљаде перпера, кривац да се казни робијом од пет до десет година; а ако вриједност утаје износи суму од десет хиљада перпера или и више, кривац да се казни робијом од десет до двадесет година.

Ако су поред тога и за тај циљ рачуни, протоколи или књиге, одређене за биљежење и контролисање примања и издавања, неисправно вођене, преиначене или уништене; или ако су придати неисправни изводи из ових рачуна, протокола или књига; или ако је на сандуцима, кесама или пакетима садржај новца лажно означен, — сматраће се као особито отежавна околност и кривац ће се казнити највећом мјером казне, коју законик предвиђа.

Све ово што је прописано за чиновнике вриједи и за привремене или контрактуалне чиновнике, све државне службенике и служитеље, општинске предсједнике, кметове, кметовске помоћнике, одборнике, општинске писаре и служитеље, школске, општинске, црквене и манастирске благајнике, руковаоце каса акционерских и других јавних удружења, добротворних и других фондова, кад утаје новце или ствари, које су по службеној дужности примили.

§ 114. Чиновник, који данак, прирез или ма какве друге приходе за државну или општинску касу или ма шта друго и ма за кога а по службеној дужности примати има, да се лиши звања ако, користећи се незнањем онога, који плаћа, узме од овога оно, што није био дужан дати, или више него је био дужан дати, па то што је незаконито узео задржи и никако у касу не преда; ако је пак онај, који је плаћао, знао, да оно, што се од њега потраживало, није или никако или не онолико дужан био дати, па му је чиновник својом важношћу или силом звања ипак то изнудио, — да се као глобација казни и затвором поред лишења звања.

Да се лиши звања и онај чиновник или званичник, који би приликом државног или општинског рада раднике натјерао или преваром навео, да и њему или другом ком приватном лицу какав посао изврше, или који би просто подручне му људе на какав свој или другога лица посао силом своје власти употребљавао.

§ 115. Чиновник, који при званичном исплаћивању у новцу или предаји каквих ствари (у натури), примаоцу штогод хотимице и незаконито

задржи, а издатке као потпуно учињене у рачун стави — да се лиши звања.

§ 116. Чиновник, који држи какву лицитацију или коме је повјерено надгледање или вршење каквих предузећа или послова или набавке државне или општинске, па при томе на недопуштени начин овајди се (окористи) на штету чију, или другу какву злоупотребу учини, од куда штета за кога проиђе, — да се казни затвором од шест мјесеци до двије године и поред тога новчаном казном, која неће бити већа од трећине ни мања од десетине досуђене накнаде за штету.

И покушај се овдје казни.

§ 117. Чиновник, који лакоумно открије званичну тајну, био он у њој посвећен по свом положају или му нарочито повјерена, а за коју зна, да закон или интерес јавне службе захтјева, да се никоме не казује: као и онај, који службено повјерени му акт или докуменат на штету или повреду онога, кога се тиче, другоме противно својој дужности саопшти, — да се казни затвором од два мјесеца до једне године; а ако злонамјерно то учини, да се казни по величини пакости и штете затвором од двије до пет година.

§ 118. Поштански чиновник или службеник, који противно чл. 211. Устава писма или пакете пошти повјерене отвори и њихову садржину сазна или другоме саопшти, или их преда другоме а не оном на кога су упућени, или преиначи њихову садржину, или их задржи, присвоји или уништи; као и ако другоме са знањем помогне, да коју од наведених кажњивих радња учини, — да се за свагда лиши службе, а поред тога осуди и на затвор најмање годину дана.

Овако исто казниће се и чиновник телеграфа одређеног за јавну употребу, ако противно чл. 211. Устава с депешом повјереном телеграфу учини злоупотребу, на који од начина изложених у претходном одјељку овога параграфа односно писама и пакета, или са знањем другогме помогне да то учини.

Али према важности садржине писама и телеграма и вриједности пакета, као и према положају и важности особа и надлештава којима су ова писма, телеграми или пакети упућени, окривљени ће се казнити робијом најмање двије године и за свагда лишити права на ма какву државну или општинску службу.

Чиновника или службеника не ослобађа одговорности по овом параграфу никаква и ничија наредба, али ако ова постоји и наредбодавац ће се истом казном казнити као чиновник или службеник.

У сваком случају ако кривице предвиђене овим параграфом по начину извршења или иначе долазе у већи род кривица, казниће се по прописима овог законика за те кривице.

§ 119. Курири и уопште писмоноше, који званична писма у знању ненадлежно предаду, да се казне затвором; а ако отуда каква несрећа, штета, непријатност или незгода за државу или државну управу произиђе, или би произићи могла, да се казне робијом или заточењем од двије до десет година.

§ 120. Судија или чиновник који има власт да суди, ако ма под каквим изговором, па макар и што је закон нејасан, или што о случају правила нема, ни на опомену своје претпостављене власти неће, кад је дужан, да суди страни, која то захтјева, — моћи ће се казнити новчано до пет стотина

перпера, а по важности предмета и упорства лишењем звања.

§ 121. Да се казни у новцу до пет стотина перпера или лишењем звања:

1. чиновник грађанског, духовног или ма ког реда, који би при вршењу дужности присвајао себи законодавну власт;

2. чиновник, који би присвајао себи судску власт и

3. чиновник, који своју власт злоупотреби те кога незаконито принуди да штогод трпи, чини или не чини.

§ 122. Чиновник или јавни служитељ, који радећи у том својству, навалично или из нехата и противзаконито у чији стан продре, да се казни новчано до пет стотина перпера или затвором до шест мјесеци.

§ 123. Чиновник, који навалично и противзаконито кога ухвати или затвори и у затвору држи, да се казни у новцу од двјеста до хиљаду перпера, или затвором од три мјесеца до пет година, или само лишењем звања; а ако то учини из нехата, да се казни затвором до шест мјесеци или новчано до пет стотина перпера.

И у једном и у другом случају чиновник је дужан накнадити штету, коју својом противзаконитом радњом проузрокује ухваћеном или затвореном.

§ 124. Судија и уопште судски чиновник, који при испитивању и исљеђивању кривичних дјела принудна средства употреби, да принуди окривљенога на признање или да се ода, — да се казни заточењем до пет година.

§ 125. Чиновник, који би кога самовласно тукао или наредио да се туче, или би преко гра-

ница своје власти, које му је закон одредио, кога казнио; као и онај, који у знању изврши казну кад ова није законитим путем никако ни изречена, или је изврши у већој мјери или строже но што је изречена, — да се казни лишењем звања и затвором до пет година, а по величини кривице и пакости заточењем до десет година.

Ако је напријед наведено из непажње учињено, или има других олакшаваних околности, — да се казни затвором до годину дана или новчано до хиљаду перпера.

§ 126. Чиновник, који изврши или нареди извршење казне смрти, кад ова није судским путем изречена и пресуда по закону извршном постала, да се казни смрћу.

§ 127. Судија и уопште чиновник, који при саслушању, исљеђењу или рјешавању кривичних, грађанских или трговачких предмета намјерно учини какву неправду, било то на корист или штету које стране, да се казни затвором од двије до пет година поред губитка грађанске части.

Но ако би судија и уопште чиновник горњу неправду из нехата учинио, да се казни у новцу до пет стотина перпера, а по својству нехата и величини злих посљедица лишењем звања.

И у једном и у другом случају да накнади штету, коју би којој страни том неправдом учинио.

Иста казна да постигне и избране судије и све оне, који навалично учине неправду у предметима, који се њиховом исљеђењу и суђењу повјере.

§ 128. Чиновник, који оклијева да изврши казну законитим путем изречену, или који изврши мању казну но што је изречена, биће кажњен затвором до пет година.

§ 129. Чиновник или служитељ, коме је повјерено да чува или прати ухваћеног кривца, па га навалице пусти или му на руци буде да утече, да се казни оном казном, на коју је осуђен или би био осуђен дотични кривац.

Ако таквом званичнику кривац побјегне што је био небрижљив, да се казни затвором до годину дана.

§ 130. Чиновник извршне власти, који учини какво противзаконито дјело по наредби својих претпостављених, неће се казнити ако власт, која је то наредила има права такве наредбе издавати, а њему у дужност спада таква дјела извршивати и наредбе те претпостављене му власти без поговора слушати. У овом случају казниће се онај, који је то наредио и то оном казном, која је за тако зло дјело законом одређена. Иначе казниће се обојица.

§ 131. У свима другим случајевима кад чиновник приликом извршивања дужности учини кривична дјела, која у ову главу не спадају, а за која овај законик особене казне прописује, судови ће на те казне и чиновника осуђивати, при чему ће му званичност за отежавну околност служити.

§ 132. Казниће се оном казном, која је за досада изложена дјела прописана за чиновнике, ако би, вршећи своју дужност, које од тих дјела учинила и она лица, која су наведена у § 113. трећем раставку.

Но ако би се дјело казнило само лишењем звања, а ова се казна не би могла примјенити на неко од наведених лица, то ће се ово лице казнити затвором до двије године.

§ 133. За дјела у следећим случајевима, која чиновник противу своје дужности учини, ако ова не прелазе у друга именована зла дјела, за која су

особене казне законом прописане, судови ће осуђивати само да се лиши звања:

1. старијег чиновника, кад овај навалице пусти да млађи чиновник учини у својој дужности које од напријед казаних кривичних дјела;
2. чиновника, који одрече дужну послушност својој претпостављеној власти, или преступи или не изврши наредбе своје претпостављене надлежне власти, па из тога каква штета, зло и незгода за јавну службу или за кога другога произиђе. Ако оваква непослушност од стране управних власти буде имала опасне посљедице за сигурност чијег имања или за живот и слободу грађана, чиновник се може осудити и на затвор, а по величини злих посљедица и ако је ове предвидијети могао и на заточење до 10 година;
3. чиновника, који прими законе и законске наредбе управних власти, па навалице оклијева и неће да их изврши;
4. управног чиновника, који одвраћа људе с којима посла има од испуњавања закона или законских наредаба;
5. управног чиновника, који учини злоупотребу од датог му повјерења, права и власти за наређивање, дозвољавање и руковање чиме;
6. старијег чиновника, који из злобе млађег ваљаног чиновника рђаво опише (кондуитира) или иначе званично оцрни, као и кад каквог неспособног, неуредног, неприљежног или неблагонравног млађег чиновника као доброг опише или иначе вишој власти званично препоручи, па се овај том препоруком на штету јавне службе помогао;
7. чиновника, који навалице лажна извјешћа или објашњења званично поднесе у намјери да коме

користи или оштети, или да учини да се не изда каква наредба од веће власти.

§ 134. У свима случајевима, гдје би когод оштећен био кривичним дјелом чиновника у дужности, има право тражити накнаду штете.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА

О злочинима и преступима свештеника у погледу вјенчања и вођења протокола рођених, вјенчаних и умрлих.

§ 135. Свештеник, који вјенча човјека, кад зна да му је жена жива, или који вјенча жену, за коју зна да јој је муж жив, да се казни затвором од двије до пет година.

§ 136. Свештеник, који у знању вјенча момка прије навршене седамнаесте године или дјевојку прије навршене петнаесте године, казниће се затвором до годину дана.

Ако вјенчани момак није имао пуних петнаест година или дјевојка пуних тринаест година, казна ће бити за свештеника затвор од једне до пет година.

Свештеник, који без допуштења родитељског, турског или судског вјенча дјевојку, која има петнаест година или момка, који има седамнаест година, али још немају по двадесет и једну годину и он је за то знао, казниће се затвором до три мјесеца.

§ 137. Свештеник, који вјенча какво лице, знајући да је бјесомучно или лудо, да се казни затвором од једне до пет година.

§ 138. Свештеник који силом отету и неослобођену или великим страхом приморану дјевојку,

знајући за то, вјенча, да се казни затвором до пет година.

§ 139. Свештеник, који у знању вјенча сродна лица између којих је брак законом забрањен, да се казни затвором до годину дана.

§ 140. Затвором до годину дана да се казни и онај свештеник, који мушко или женско лице, које је на робију или заточење осуђено и док још казну издржава, знајући за то вјенча.

§ 141. Свештеник, који без архијерејског допуштења пренебрегне прописане огласе учинити па би се после вјенчања појавиле неопростиме запријеке брака, казниће се затвором до годину дана.

§ 142. Свештеник ма које вјере, који не испуњава правила, која су прописана о вођењу протокола рођених, вјенчаних и умрлих, да се казни у новцу до триста перпера или затвором до три мјесеца.

§ 143. Свештеник, који приликом завођења у протоколе црквене (регистре) или издавања извода из ових, учини злочин означен у § 111. овог законика, да се казни робијом до десет година.

§ 144. Свештеник, који одрицањем извршити своју дужност изнуди наплату, за коју зна да му она никако не припада, или изнуди већу таксу а зна да му мања припада, да се казни новчано на тужбу оштећеног до двије хиљаде перпера или затвором до двије године.

§ 144. а. Чим један свештеник буде оптужен за које дјело, које се по овом закону има ислиједити и казнити, суд ће о том обзнанити надлежну црквену власт, и ако за вријеме ислјеђења свештеник мора по ријешењу суда бити притворен он може бити притворен само у засебном за то одређеном мјесту.

Пресуда, којом је неко свештено лице осуђено за злочин или преступ, има се такође саопштити надлежној црквеној власти, и она ће се извршити тек кад ова то лице лиши свештеничког чина у смислу чл. 19. норма за тач. 6. Устава Светог Синода за Црну Гору од 30. децембра 1903. године.

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

О злочинима и преступима због лажних новаца.

§ 145. Ко без овлаштења метални или папирни новац гради, ко правом металном или папирном новцу промјенама на њему изглед веће вриједности даје, а тако и ко металном или папирном новцу, који је изашао из промета, промјенама на њему вид још вриједнег новца даје, — да се казни робијом од пет до петнаест година.

Истом казном да се казни и онај, који лажни новац ставља у промет или га доноси са стране у намјери да га распростре.

§ 146. Ко прими лажан новац као прави, па пошто се увјери да је лажан, опет га као прави изда, да се казни затвором до годину дана или новчано до хиљаду перпера; а ко чистим и правим у промету новцима обрезавањем или ма којим начином вриједност умањује и потом их под потпуну вриједност издаје, да се казни затвором најмање годину дана и поред тога у новцу од хиљаду до двије хиљаде перпера.

И покушај се како у овом тако и у предидућем § 145. казни, а лажан се новац заједно са оруђем и справама, којима је начињен, одузима.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

О злочинима и преступима због лажних исправа.

§ 147. Ко у намјери да себи или другима какву корист прибави, или да другима штету нанесе, лажну исправу начини или праву преиначи и њом се послужи, да се казни робијом до пет година.

Овом казном да се казни и онај, који лажну исправу у знању употреби у намјери да себи или другима користи или другима штету нанесе.

По овом параграфу да се казни и онај, који у намјери да себи или другоме какву корист прибави, или само да другоме штету нанесе, артију, на којој је другога име написано, без допуштења овога попуни (испише) и од такве исправе употребу учини.

Под исправом разумије се свако писмено, које је од важности за доказ о уговорима, наређењима, обвезама или ослобођењима и уопште служи за доказ права или правних одношаја.

§ 148. Кривац да се казни робијом до десет година ако је лажну исправу начинио у виду:

1. писмена са Владаревим потписом или печатом;
2. писмена које састављају, издају или одосто-вјеравају црногорска и страна државна надлештва, општине или друштва, црногорски или страни чиновници или таква лица, која по нашим или страним законима имају јавну досто-вјерност;
3. званичних књига, протокола или спискова, који се воде са званичном досто-вјерношћу;

4. тестаментa и уопште писмена о посљедњој вољи;

5. мјенице и обвезнице по закону пуноважне.

§ 149. Ко у намјери да себи или другима корист прибави, или да другима штету нанесе, учини да се каква изјашњења или дјела, која су од важности за поједина права и правне одношаје, у јавним исправама, књигама или протоколима одостовјере као већ учињена и истинита, а од тога није било ништа, или је било друкчије или код других лица, — да се казни робијом до седам година.

Истом казном да се казни и онај, који на штету другога од таквих исправа, знајући да су лажне, употребу учини.

Но ако је које од горњих дјела учињено навалице али не у намјери да се коме користи или шкоди, да се кривац казни затвором до шест мјесеци.

§ 150. Да се казни затвором до једне године:

1. ко начини лажан пасош или исправан пасош преиначи, па га као таквог или сам употреби или другоме на употребу даде.

И онај, који тај пасош употреби, ако је то у знању учинио, биће истом казном кажњен;

2. ко учини да му се пасош под лажним именом изда, или ко као свједок послужи да се пасош другоме под лажним именом изда.

Иста ће казна постићи и оне, који сличне преступе учине с књигама служитељским и другим исправама.

§ 151. Ко под лажним именом љекара или видара начини увјерење о стању здравља свога или кога другог, па то увјерење или он или други ко употреби да превари власт, да се казни затвором од једног мјесеца до једне године.

§ 152. Приватни љекари и видари, који о стању здравља каквог човјека нарочито лажна увјерења за употребу којег надлештва издаду, да се казни затвором до једне године.

Ако је љекар или видар у државној служби, да се лиши звања.

И у једном и у другом случају може се кривцу забранити да лијечи за неко вријеме.

§ 153. Ко у намјери да како надлештво превари о стању здравља свога или кога другога у знању учини упортебу од лажних увјерења у §§ 151. и 152. казаних, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА

О убијству.

§ 154. Под убијством разумије се свако недозвољено дјело, услед којег какав човјек живот изгуби, не гледајући на начин и средства, којима је то учињено.

§ 154. а. При рјешавању питања о убијству неће се гледати на то: да ли би смрт могла бити откљонена, да се благовремено с нужном помоћи повријеђеном притекло; или, да ли би повријеђени умро, да је јачег тјелесног састава био; или, да ли се је повријеђење догодило под неким извјесним околностима, које су допринијеле томе, да повријеђени умре.

§ 155. Ко хотимично и с предомишљајем човјека убије да се казни смрћу.

§ 156. Ко хотимично али без предомишљаја другога убије, да се казни робијом али не мањом од двадесет година.

Но ако је окривљени без своје кривице, злостављањем или великим увредама било њега самог било његових блиских сродника, од убијенога у јарост доведен, да је убијство намах учинио, казна се може и на затвор спустити, који не смије бити краћи од једне године.

§ 156. а. Ко убије човјека врху своје жене неће се казнити.

§ 157. Ко родитеља или ма ког свог претка у правој линији убије хотимично али без предомишљаја, да се казни вјечитом робијом.

§ 158. Ко човјека из нехата (несмотрености, непажње) убије, да се казни затвором, који не смије бити краћи од једне године.

Но ако је у овом случају кривац по свом звању, занату или занимању дужан био да буде опрезан (пажљив), то му се поред затвора може забранити за свагда или за неко вријеме и самостално упражњавање оног заната или занимања.

§ 159. Ко хотимично човјека убије за то, да себи уклони препоне, које му предузећу каквог кривичног дјела сметају, или да га не би на самом учињеном дјелу ухватили, да се казни смрћу.

§ 160. Ко другога тјелесно злостави и злостављени од тога умре, да се казни:

1. смрћу, ако је кривац нарочито ишао на то, да тим злостављањем злостављеног усмрти, или је смрт сигурно предвидјети могао;

2. робијом до петнаест година, ако смрт није могао предвидјети, или се је могао прије надати, да она од тог злостављања неће наступити.

§ 161. Ако је у случајима предидућег параграфа дјело у раздраженом стању учињено, да се кривац казни;

у случају под бројем 1. робијом од осам до петнаест година;

а у случају под бројем 2. робијом до осам година.

§ 162. Ако у каквој свађи, која се између више лица догодила, или при каквом противу једног или више лица предузетом злостављању, човјек убјен буде, — то ће се казнити:

1. сваки онај, који му је смртну повреду нанио, робијом од пет до дванаест година;

2. ако су од више задатих повреда неке смртоносне а неке лаке, пак се не би могло утврдити, који је коју повреду задао; или ако је само једна смртоносна повреда нанешена, а не зна се од кога; или ако од више задатих повреда није ниједна смртоносна, али су све скупа смрт проузроковале, — да се казне сви, који су руку на њега дигли, робијом до осам година.

§ 163. При сваком убијству, које није из нехата учињено, одузеће се и оруђе, којим је убијство учињено, ако је оно својина кривчева.

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА

О убијству дјете нарочито ванбрачне.

§ 164. Мати, која своје дијете од порођаја за двадесет и четири сата, или ако се докаже, да је мучно стање породиље још непрестано трајало и послѣје двадесет и четири сата, убије, да се казни:

1. ако је дијете брачно робијом до петнаест година;

2. ако је дијете ванбрачно робијом до дванаест година.

Но ако се докаже, да убјено дијете због тога, што је прије времена рођено (недоношче) или иначе због несавршеног образовања тијела, не би могло ни живјети, да се казни затвором до двије године дана.

Буде ли дијете од кога другога а не од матере убјено, или ако учествује и ко други осим матере у убијству, онда ће се овај казнити по општим правилима о убијству или саучешћу.

§ 165. Да се казни затвором од двије до пет година.:

1. мајка, која порођај прикрије и у самоћи се породи с намјером, да дијете том приликом убије, или да оно тамо, лишено сваке помоћи, умре, па дијете усљед тога а без даље њене сарадње живот изгуби;

2. мајка, која се кријући породи, те дијете нестане, па се не могне утврдити, да ли је рођено живо или мртво, да ли је пуновремено или недоношче, да ли је убјено или није.

§ 166. Мајка која свој порођај не прикрије, али дијете навалично пренебрегне тако, да ово због тога пропане, — да се казни затвором до пет година.

§ 167. Мајка која своје ванбрачно дијете сарани без да је мјесној општинској власти јавила, да се казни затвором до шест мјесеци.

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА

О побацивању дјете.

§ 168. Трудна женска, која је спољна или унутрашња средства употребљавала, да свој плод

умори или побаци, ако дијете усљед тога прерано или мртво рођено буде, или се живо роди, но усљед тога умре, — да се казни затвором од три до шест година.

§ 169. По предидућем параграфу да се казни и оно лице, које је са знањем и на захтјев трудне женске њој таква средства давало или употребило, или и у томе савјетовало или иначе помагало; но ако је оно то у виду заната или више пута упражњавало, или је женска од тога умрла, да се казни робијом до петнаест година.

§ 170. Ако су у § 169. казата средства за побацивање од другог ког лица без знања или противу воље трудне женске употребљавана и њој давана, кривац да се казни:

1. вјечитом робијом ако женска од тога умре;
2. у другим случајевима робијом до дванаест година.

Ова се казна не може испод једне године затвора спустити, па и да дјело није имало никаквих злих посљедица.

ГЛАВА ОСАМНАЕСТА

О одбацивању дјеце и слабомоћних.

§ 171. Ко дијете до седам година или друга слабомоћна лица, која без туђе помоћи опстати не могу, одбаци и неизвјесној судбини остави у намјери, да се од старања и бриге, коју је о њима водити дужан, ослободи, ако то под таквим околностима и приликама учини, да се одбаченог лица живот и здравље у опасност доводи, — да се казни затвором или робијом до пет година према

величини опасности, којој је одбачено лице с обзиром на вријеме, мјесто и друге околности, изложено.

Мајка, која своје ванбрачно дијете одбаци у намјери, да га се ослободи, па ма и тако да се одбаченог дјетета живот и здравље ни по мјесту ни по времену ни по другим околностима у опасност не доводи, па га не хтједне на позив мјесне власти поново примити, да се казни затвором до двије године.

§ 172. Ако одбачено или остављено лице усљед тога и живот изгуби, кривац да се казни робијом од двије до дванаест година.

Но ако је дјело одбацивања или остављања учињено с намјером, да одбачено лице живот изгуби и то на такав начин и под таквим околностима, да је кривац то знати могао, — да се казни према посљедицама и према лицу као убијство или покушај убијства или као убијство дјете.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЕСТА

О повреди тијела.

§ 173. Ко другога хотимично злостави или тјелесно повриједи, без намјере да га убије, да се казни затвором до двије године дана.

Под блажим околностима може се кривац осудити на новчану казну до седам стотина перпера.

Ако је злостављање или лака повреда одмах од друге стране повраћена, судија може према околностима оба двије или једну страну по начину и мјери на блажу казну осудити или и без казне отпустити.

Ако је повреда тијела мучки извршена, кривац ће се осудити и на губитак грађанске части; а ако је кривац војник народне или стојеће војске или се као такав рачуна, поред горњих казна проћи ће по досада уобичајеном начину кроз редове чете.

§ 174. Ко се унапријед ријеша да неког злоставља или тјелесно повриједи, па то хотимично и учини, да се казни према величини повреде затвором или робијом до четири године.

§ 175. Намјерно злостављање по крви сродних лица у усходећој линији сматраће се као отежавна околност и кривац ће се казнити затвором најмање шест мјесеци, а по величини повреде робијом до пет година.

Тако исто да се казне саучасници, који са злостављеним у истом степену сродства стоје.

§ 176. Ако је ко од злонамјерног злостављања и повреде тијела у болест пао и један мјесец дана или више или за свагда за свој посао неспособним постао, или је осакаћен, лишен говора, вида, слуха, руке, ноге, или других дјелова тијела, или је за плођење неспособан или за свагда нагрђен, или неизљечимо тјелесно повријеђен или душевно расстројен постао, — кривац да се казни као за тешку тјелесну повреду затвором или робијом до петнаест година.

Величина казне зависиће од величине повреде.

§ 177. Ко трудну женску нарочито тјелесно тако злостави, да ова усљед тога мртво дијете роди или недоношче побаци, да се казни затвором, а према околностима и робијом до пет година.

§ 178. Ако је у случајевима повреде тијела, коју предвиђају предидући §§ 173., 174., 175., 176., и 177., учинилац ишао само на злостављање или на

мању повреду тијела, него што је произишла и ако ову као посљедицу није било лако предвидјети, то ће се он блаже казнити, но ова казна не може бити мања од оне, коју предвиђа § 181. за дјело учињено из нехата.

§ 179. Ко другога дуже времена злоставља и тјелесно мучи, ма и да га није тјелесно никако повриједио, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

§ 180. Ко другоме хотимично даде отрова или друго што, што здрављу шкодити може, да се казни робијом до осам година.

Ако је тим тешка повреда тијела коме нанесена (§ 176.), да се казни робијом до петнаест година, а ако је отуда и смрт сљедовала, робијом најмање двадесет година.

Ако је пак кривац хотимично на смрт ишао, да се казни по општим прописима о убијству.

§ 181. Ко другога из нехата или непажње тјелесно рани или му здравље повриједи, да се казни затвором до једне године дана или у новцу до пет стотина перпера.

Исто тако да се казни и онај, који би опасног дивљег звјера неопрезно држао, или кућевну животињу, која уједа, боде или ногом бије, са нужном опрезношћу не би чувао, па би она усљед тога кога опасно или смртоносно повриједила.

§ 182. Сва злостављања и повреде, осим тешких тјелесних повреда које су у §§ 176. и 177. казане, исљеђиваће се и казнити само на захтјев повријеђеног лица. За дјецу могу родитељи и тугори, а за жену муж, тужити.

§ 183. Кад је у каквој свађи између више лица, или при каквом противу једног или више

лица предузетом злостављању, неко тешко тјелесно повријеђен, то ће се сваки од оних, који му је какву повреду нанио, казнити по предидућим параграфима о повреди тијела.

Но ако је тешка тјелесна повреда или злостављање од више њих произведено, или је само једна већа повреда нанесена, а не може се утврдити од кога, то ће се сви, који су руку на повријеђенога дигли, казнити затвором до двије године.

§ 183. а. Ако су се двоје или више њих договорили, да кога заједнички злостављају или да му тијело повриједе, па су неки при извршавању тога злостављања мјеру прекорачили и више учинили, но што је уговорено, на пр. убили или тешку тјелесну повреду нанијели, — то ће се наступиле теже посљедице осталима, ако су они то као вјероватно предвидјети могли, тако у нехат уписати, да се противу њих казна за уговорено дјело до оне мјере попети може, која је за нехотично убијство или нехотичну тјелесну повреду произишлу из хотимичног злостављања прописана (види § 160. и 178.).

Ово исто вриједи и за саучаснике, ако је онај, који је дјело вршио, више учинио од онога, на што су се договорили.

§ 184. Ако би онај, који није прописно оспособљен или који нема допуштења или којему је надлежна власт лијечење забранила, спољне или унутрашње болести за награду, лијечио или бабичио, да се казни затвором до пет година, ако би болесник усљед његовог лијечења умро или био тјелесно или душевно повријеђен.

Исто тако да се казни и онај, коме је допуштена нека струка лијечења, ако границу прекорачи и онога се прими, што у круг његовог знања

и практике не спада, па горње посљедице наступе.

§ 185. Лјекар, који би у случају велике нужде и опасности позван био, па би без довољног узрока своју помоћ отказао, да се казни у новцу до двије хиљаде перпера.

§ 186. Зидари и дрводјелје, који при подизању каквих здања или грађевина, противно признатим правилима зидања и грађевине, такво што начине и построје, да отуда каква опасност за људе произиђе, — да се казне у новцу до хиљаду перпера или затвором до годину дана. У поновном случају може им се забранити самостално упражњавање њиховог заната или вјештине за неко вријеме или за свагда.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

О злочинима и преступима противу личне слободе.

§ 187. Ко лица, која нијесу шеснаесту годину навршила, преваром, силом или и њиховим пристанком али без знања и одобрења родитеља или татора, одведе у тој намјери, да их као сопствена с повредом њиховог фамилијарног права присвоји, или да их на просјачење или на друге користољубиве и неморалне цијељи употреби, — да се казни затвором а према околностима и робијом до десет година. Но ако је то одвођење било у корист одведеног и ако је тим његово стање заиста часним начином побољшано, неће се казнити, ако родитељи или заступници одведенога доцније то одобре.

§ 188. Ко женску преваром или силом одведе, било да је принуди, да се сам с њом вјенча, или да у блудноме сношају с њом живи, било да је другоме на исту цијел преда, — да се казни робијом до десет година.

§ 189. Ко одведе неудару женску, која још није петнаесту годину навршила с њеним пристанком, али без знања и одобрења њених родитеља или тудора, или је прими, ако је ова сама одбјегла, у намјери да се он сам с њом вјенча, или да у блудном сношају с њом живи, или да је другоме на ту цијел преда, — да се казни затвором до пет година.

§ 190. Ако се у случајевима предидућа два параграфа (188. и 189.) дотични са одведеном дјевојком вјенчао, суд ће само на захтјев оних лица, која имају право тражити поништај брака, дјело ислеђивати и прије него се брак уништи, не смије се оптужени осудити ни казнити.

§ 191. Робијом до петнаест година да се казни:

1. ко какво лице мушког или женског пола силом или пријетњом принуди на блуд с њим или с другим лицем;

2. ко лице слободне воље и свијести лишено, било да је од кривца намјерно у то стање доведено, или да се иначе у том стању налазило, на блуд и задовољење својих тјелесних нагона злоупотреби;

3. ко с лицима, која нијесу тринаесту годину навршила, блуд учини, ма да би се то и са њиховим пристанком догодило.

Ако је у једном од ова три случаја злоупотребљено лице умрло, кривац ће се казнити смрћу, ако је он ту посљедицу — смрт — као вјероватну

предвидјети могао, иначе робијом најмање двадесет година.

§ 192. Ко другога самовласно затвори или га иначе слободе лиши, да се казни затвором од три мјесеца до пет година.

У сљедећим случајима да се казни робијом до петнаест година:

1. ако је затворено и уопште слободе лишено лице услед тога тјелесно повријеђено (§ 176.);

2. ако је поменуто кривично дјело учињено према сродних лица по крви у првој усходећој линији;

3. ако је самовласни затвор или лишење слободе дуже од једног мјесеца трајао.

Величина казне зависиће од мјеста и каквоће затвора и од начина и величине злостављања.

§ 193. Казнити се неће по предидућем параграфу онај, који ухвати кривца на самом кривичном дјелу или одмах посље тога у бјегству, ако је сумња да ће кривац побјећи, или да се неће моћи пронаћи.

Кривац се мора најдаље за двадесет и четири сата мјесној управној власти предати.

Исто тако неће се казнити ни онај, који душевно болесног по потреби ограничи или затвори, само мора о том одмах управну власт извијестити; ако то не учини, да се казни затвором до шест мјесеци или у новцу до пет стотина перпера.

§ 194. Ко другога силом или пријетњом, да ће му какав злочин или преступ учинити, принуди или покуша принудити, да какво дјело учини или не учини, да се казни затвором до једне године дана.

§ 195. Ко самовласним и недопуштеним начином своје право тражи или задовољштину сам

себи прибавља, осим случаја дозвољене одбране, да се казни затвором до шест мјесеци, у колико не би то дјело у ред других одређених кривичних дјела прелазило.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПРВА

О злочинима и преступима противу поштења и благонаравља.

§ 196. Ко с туђом женом блуд учини, да се казни затвором до двије године. Исто тако да се казни и жена.

§ 197. Ко туђу жену с њеним пристанком, но без знања или противу воље њеног мужа, одведе, или на захтјев овога посљедњег неће да је изда, да се казни затвором од три мјесеца до пет година, а тако исто и жена.

Суд ће у овом као и у случају § 196. само на тужбу увријеђеног мужа дјело исљеђивати и казнити, и по томе суд ће и од започетог исљеђења одустати, ако муж од тужбе одустане; но ако је пресуда коначна или је издржање казне започето, на захтјев тужиоца ослободиће се само жена а не и њен сакривац.

§ 198. Човјек, који дозвољава да његова жена јавно с другима блуд проводи и томе сам на руку иде, или какву корист отуда прима, да се казни поред губитка грађанске части затвором до три године,

§ 199. Ко поред своје живе неразведене жене милосницу у кући држи, да се на тужбу жене казни затвором од једног до шест мјесеци, а милосница да се одмах из куће истјера. Но ако жена од тужбе

одустане, или му доцније опрости, суд ће од исљеђења одустати или, ако је већ затворен, пустити га.

§ 200. Ко дјевојку, која је петнаесту годину навршила али још није двадесет прву с њеним пристанком но без знања и одобрења родитеља или татора, одведе или прими, ако је ова сама одбјегла, било у намјери да се сам с њом вјечна или да у блудном сношају с њом живи, било да је другоме на исту цијељ преда, — да се казни на тужбу родитеља или татора затвором до шест мјесеци.

Но ако је владање родитеља или татора био повод овом одвођењу, казна ће бити мања, или се кривац неће никако ни казнити.

§ 201. Ко с лицем, које још није петнаесту годину навршило, блуд учини, или га преваром и разним обећањима наведе, да то с другим учини, да се казни затвором од три мјесеца до четири године, уколико не би то дјело прелазило у друго веће кривично дјело (§ 191. под 2. и 3. и 205. под 1.).

Ако се то догодило са поштеним дјевојкама, које су петнаесту годину навршиле, а још нијесу осамнаесту, да се казни затвором од једног мјесеца до једне године.

По првом одјељку овог параграфа казниће се и онај, који блуд учини са сулудом или нездрава ума женском.

§ 202. Онај, који је за остварење своје непоштене намјере превару и мајсторске обмане употребио тако, да је женска мислила, да је с њиме вјенчана, да се казни робијом до пет година. Али ако се са пристанком преварене жене он доцније заиста с њом и вјенча, неће се никако казнити.

§ 203. Затвором од двије до пет година да се казни:

1. човјек, који има живу неразведену жену и жена, која има жива неразведена мужа, ако с другим у нови брак ступе;

2. лице, које истина у браку не живи, ако ступи у брак са лицем, које је у свези брачној, а знало је за ту свезу; и

3. кум и стари сват, ако су за постојећу брачну свезу знали, па су их ипак вјенчали.

§ 204. Родооскврњење да се казни:

1. између сродних ма ког степена усходеће и нисходеће праве линије, претци робијом до дванаест година, а потомци до десет година.

Овом казном да се казни и родооскврњење између кума и кумчета;

2. између сродних по крви у побочној линији у другом степену — до осам година робије.

Овом казном да се казни и родооскврњење између кума и родитеља кумчетова;

3. између сродних по крви у побочној линији у трећем степену или сродних у првом степену двородног сродства — до пет година затвора;

4. између сродних по крви у побочној линији у четвртом степену или у другом степену двородног сродства — затвором до три године.

5. између сродних по крви у побочној линији у петом степену или у трећем степену двородног сродства — затвором до једне године.

6. између сродних у четвртом степену двородног сродства — до шест мјесеци затвора.

За родооскврњење у шестом степену крвног сродства у побочној линији и у петом степену дво-

родног сродства оставља се духовној власти, да по својој увиђавности поступи.

Блудни сношај између сродних лица друге хришћанске вјере казниће се по овоме закону, ако је учињен међу сродним у оном степену, у којему је по прописима дотичне цркве сматран као родооскврњење.

§ 205. Робијом до осам година да се казне:

1. татори, управитељи, свештена и духовна лица и васпитатељи, који са својим непунољетним пупилама и ученицама блуд учине;

2. званичници и служитељи, који учине блуд са онима лицима, која због кривичних дјела на испит узимају;

4. званичници, јавни служитељи, љекари и хирурзи, који су постављени као управитељи, настојници или надзиратељи јавних завода за болеснике, сироте или друга лица, или своје занимање у тим заводима упражњавају, ако са лицима, која се у заводу налазе, блуд учине.

§ 206. Противприродни блуд како између лица мушког пола тако и скотолоштво да се казни затвором од једне до пет година и губитком грађанске части.

§ 207. Затвором од три мјесеца до три године да се казни:

1. ко јавно, усмено или писмено на Бога или на чију му драго вјеру хули, или јавно исмијава начин и обичаје слављења Бога чије му драго вјере;

2. ко дјелом смета упражњавање чијих му драго дозвољених у Црној Гори вјерозаконских обреда, или с образима светих или другим служби Божјој посвећеним стварима на нечастан и поругљив начин поступа и омаловажава их;

3. ко се усуди из сујевјерија мртваца из гроба ископати или га одсјецањем појединих удова или иначе нагрђивати.

Ако би ко према таквом или уопште према мртвацу учинио које друго казнимо дјело, кривац да се казни највећом казном, коју овај законик прописује за то дјело, да га је према живим лицима учинио.

§ 207. а. Ко свештена лица приликом чиновно-дјејствовања дјелом напане или им пријетњом или силом противстане, да се казни затвором од два мјесеца до двије године.

А ко свештена лица или духовно надлештво силом или пријетњом принуди или покуша принудити, да какво противзаконито дјело учине, или да не чине штогод, што у круг њихове дужности спада, — да се казни затвором од три мјесеца до четири године.

§ 207. б. Ко ријечима, печатаним или непечатаним писменим саставом, ликовима или ма каквим другим изображењем или знацима увриједи какво духовно надлештво или свештена лица приликом њиховог чиновно-дјејствовања или рада или ма гдје било у погледу њихове дужности, да се казни затвором од једног мјесеца до двије године. Ако би увреда садржавала клевету, да се казни затвором до три године.

Управна власт може у овим случајевима и без тужбе увријеђеног лица кривца суду на суђење предати.

§ 208. Затвором до пет година и губитком грађанске части да се казне: родитељи, татори, учитељи, свештеници и васпитатељи, ако подведу на блуд другоме своју дјецу, пупиле, ученице и

уопште она лица, која настављају или васпитавају.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДРУГА

О лажном оптужењу, опадању и увреди части.

§ 209. Ко противу свог увјерења у злобној намјери, да се противу некога кривично исљеђење предузме, овога оптужи код јавне власти, да је каква казнима дјела учинио, или да је званичне дужности преступио, — да се казни затвором од три мјесеца до три године.

Док се поводом овакве оптужбе дјело не ислиједи, власт неће моћи противу тужиоца ништа предузимати, да се он као лажан тужилац осуди.

По овом параграфу казниће се и ванбрачна погрешница, која навалице наметне коме дијете, т. ј. кад у суду изјави, да је дијете неког човјека, а чисто се докаже да није и да је са знањем, замислено, неистину казала; као и онај, који је за облежај са неком женском већ суду пријављен био, пак би навалице пред судом изнио на другога којег мушкарца, да је и он облежај с том женском имао, а чисто се докаже да није.

§ 210. Ко таква неистинита дјела износи било на појединца било на друштво или правно лице, или за њима проноси, која ове мржњи или презирању народа излажу или им повјерење — кредит — убијају, да се казни као опадач затвором до три године дана.

Но ако је опадање јавно учињено, онда ће се опадач казнити и до четири године затвора.

По Наредби
Министра Правде
Инспектор.

Јавно је опадање онда, ако се то изношење или проношење неистинитих дјела догодило на јавном мјесту или у јавним скупштинама или путем штампе, ликова и образа, распрострањавањем или излагањем таквих на јавним свакоме приступним мјестима. Овако распрострањени или изложени предмети одузеће се.

§ 211. Ако у случајевима § 209. и 210. оптужени докаже истинитост свога тврђења или докаже основе или околности по којима се закључити може, да је он оно, што је тврдио, за истинито држати могао, то се неће казнити као лажни тужитељ или опадач, али ће бити кажњен за увреду части, ако се из начина тврђења или других околности увиди намјера да је на увреду ишао.

У случају осуде за дјело из § 210. т. ј. ако оптужени не докаже истинитост изнијетих или пронијетих гласова, суд може по нарочитом тражењу опаднутог лица, опадача осудити поред казне још и на новчану накнаду опаднутоме за претрпљену могућу штету или као задовољштину за нанијету му увреду.

Величину накнаде одређује суд и она ни у којем случају не може бити већа од три хиљаде перпера.

Но опаднути је власан мјесто горње накнаде тражити засебном грађанском парницом накнаду штете.

§ 212. Истинитост изнијетих или пронијетих дјела може се доказивати свима законом допуштеним доказним средствима.

Но доказивање истинитости није допуштено:

1. за дјела из §§ 91. б., 218. и 218. а. овога законика;

2. ако би се имало доказивати какво кривично дјело, које се извиђа и казни само на тужбу приватног тужиоца, а оваква тужба не би била дата власти, или би тужилац од ње одустао;

3. ако је опаднути за казнимо дјело, које је окривљени противу њега изнио, извршном судском одлуком ослобођен сасвим одговорности;

4. ако се изнијето или пронијето дјело тиче породичног живота или женине части.

У случајима тачке друге и четврте доказивање истинитости допустиће се по одобрењу онога, кога се клевета непосредно тиче.

Ако је код власти тражено или поведено кривично или дисциплинско исљеђење због дјела, које је окривљени против опаднутог изнио, то ће се до свршетка овога исљеђења или одлуке, да се оно и не чини, одложити исљеђење и суђење по дјелу клевете.

§ 213. Ко ријечима или дјелом спрам другога тако што учини, што се по општем мњењу, народној нарави и уопште по стању лица као омаловажавање, грдња и увреда части сматра, да се казни у новцу до хиљаду перпера или затвором до шест мјесеци, ако је то јавно или писмено учињено.

Увреда је онда јавна ако је она учињена на онај начин, који предвиђа § 210. трећи одјељак за опадање. (За просте увреде или оне, које нијесу јавне. види § 358. тач. 2.)

§ 214. Ако је увријеђена страна увреду одмах повратила и ако повраћена увреда није много већа од оне учињене јој, неће се ниједна страна казнити.

§ 215. Од увреда у § 213. треба издвојити научне критике, критике вјештака и умјетника, као

и опомене, карактеризирања и укорје претпостављених лица, у колико се не би из самих израза или из околности, под којима би се то учинило, намјера вријеђања извести могла.

§ 216. Клевете и увреде учињене наспрам умрлог лица казниће се према прописима ове главе исто као да је то лице било живо у вријеме учињеног дјела.

Ова одредба важи и на случај, ако је опаднуто или увријеђено лице било живо тада, кад је дјело учињено, али за живота није дало кривичну тужбу.

Насљедници немају права да траже накнаду у новцу у име задовољштине за нанијету клевету или увреду, али имају права тражити засебном грађанском парницом накнаду штете (§ 211. четврти одјељак).

§ 217. Како за увреду части, тако и за лажно оптуживање или опадање власт ће предузимати исљеђење на тужбу самог увријеђеног лица; но отац може тужити за своје непунољетно дијете, муж за своју жену а тотор за своју пупилу.

У случају § 216. могу дати тужбу, односно продужити парницу, ако је увријеђено лице за живота поднијело тужбу, покојникови по крви сродници: претци, потомци, браћа, сестре, супрузи једно за друго, као и браственици.

Тужитељ може у свако доба од тужбе одустати па и само извршење пресуде задржати.

§ 217. а. Као увреда части сматраће се и то кад би ванбрачна погрешница подметнула коме своје незаконито дијете, т. ј. донијела му га у кућу, ограду или иначе око куће, као да је дијете каква кућанина, у којем случају погрешница ће се

казнити затвором од шест мјесеци до двије године.

§ 218. Ко јавно, усмено или писмено, увриједи страног владоаца, члана владалачког дома и уопште поглавара или регента стране државе, да се казни затвором од мјесец дана до двије године, или у блажим случајевима новчано до хиљаду и пет стотина перпера, ако се по закону те државе кажњава увреда владоаца Црне Горе и осталих речених личности наше државе.

Ове ће се кривице исљеђивати и судити по наредби министра правде а на тражење владе дотичне стране државе или њеног заступника. Одустанак од тужбе допуштен је.

§ 218. а. Ко јавно усмено или писмено увриједи заступника стране државе одређеног за Црну Гору, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

Кривица се исљеђује или по тужби заступниковој датој непосредно суду, или по налогу министра правде, ако би заступник то дипломатским путем тражио. Одустанак од тужбе допуштен је.

§ 219. У свим случајевима лажног оптужења, опадања и увреде части, ако оптужени буде осуђен, суд ће на његов трошак пресуду увријеђеном доставити.

Ако је увреда части јавно учињена суд ће на захтјев увријеђеног досудити му право да на трошак осуђеног пресуду објави.

Ако је увреда части преко јавних листова учињена, суд ће на захтјев увријеђеног лица или оних, који у мјесто њега парницу воде (§ 217.), досудити му право, да на трошак осуђеног пресуду, ако је могуће, преко истих листова објави.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ТРЕЋА

О крађи и утаји.

§ 220. Крадљивац, лупеж је онај, који туђу покретну ствар из туђег посједа (држине) узме у намјери да је противзаконито себи присвоји.

Крађе могу бити просте и опасне.

Просте крађе сматрају се као преступи и казне се затвором уз губитак грађанске части према прописима § 32. овога законика.

Опасне крађе сматрају се као злочини и казне се робијом уз губитак грађанске части према § 32.

Просте и опасне крађе у поврату казне се робијом уз губитак грађанске части за свагда према § 33.

Вриједност украдене ствари као и остале олакшавне или отежавне околности и при простим и при опасним крађама имаће утицаја на одређивање казне у границама између најмање и највише мјере, коју је законик овај предвидио.

§ 221. Просте крађе у сљедећим случајима да се казне од три мјесеца до пет година затвора уз губитак грађанске части:

1. светотатство т. ј. покрађа ствари служби Божјој посвећених или намијењених, ако није учињена из затворених простора (§ 225);

2. ако је крађа учињена из јавних збирака за вјештине, науку и занате, ако није учињена из затворених простора (§ 225);

3. кад ко покраде кошнице, платно с бјелила, робу с прања, сабране или несабране плодове у пољу и уопште предмете, које људи, уздајући се у

јавну сигурност, у пољу без чувара држе, као посјечена дрва, грађевински материјал и т. д.;

4. кад ко у вријеме велике нужде и забуне, као н. пр. при пожару, поплави воденој, или у вријеме какве буне или метежа прилику употреби и покраде онога, који се у нужди налази:

5. кад је крађа учињена у кућама и другим зградама, у којима људи живе али без обијања, проваљивања, ускакања, провлачења и употребе кључа (§ 225.).

Ако је крађа извршена ноћу, сматраће се као отежавна околност;

6. кад ко што украде од малоумних лица или дјецe, која нијесу дванаесту годину навршила од ствари, које су она на себи имала или при себи носила;

7. кад је крађа учињена на јавним саборима и трговима (пазарима);

8. кад је крађа учињена од слугу према газди или другог каквог лица, које у истом обиталишту — стану живи; исто тако кад радници, шегрти и калфе покраду свога газду или мајстора у кући, радионици или дућану;

9. кад у гостионици сам газда или његове слуге покраду путника или госта, или кад овај што украде у гостионици;

10. кад ко од кога на преноћиште или уопште као гост примљен буде, па газду куће или кога од укућана или ови њега покраду.

§ 221. а. Као проста крађа сматраће се и крађа земљодјелског алата и стоке, ма гдје ова била, ако вриједност покрађе не прелази двадесет перпера и казниће се по наређењу предидућег § 221.

У погледу земљодјелског алата вриједи правило: да кривац одговара за цијелу ствар, ако понесе један ма и најмањи њен саставни дио.

И покушај се просте крађе казни.

§ 221. б. При стицају двије или више простих крађа казна се кривцу може подићи до десет година затвора.

§ 222. Просте крађе наведене у §§ 221. и 221. а. казниће се у поврату робијом до десет година и губитком грађанске части за свагда (§ 220. пети одјељак).

§ 223. Опасне крађе у сљедећим случајима да се казне робијом до десет година и губитком грађанске части:

1. кад крадљивац обијањем, проваљивањем или отварањем кућа, дућана или других зграда, у којима људи живе, или у овима принадлежеће зграде, затворене просторе и авлије уђе и крађу учини, — без обзира на то је ли се когод тада у тим зградама десио;

2. кад крадљивац ноћу у таква здања, куће, дућане и овима принадлежеће зграде и затворене просторе уђе, ускочи или отвори, или се још за дана у њима у циљу крађе прикрије и затвори и крађу учини;

3. кад ко обије и поара цркве, манастире и јавне збирке за науку, вјештину и умјетност;

4. кад ко на јавним путовима или на пошти путничке торбе, бисаге или сандуке просијече или отвори и какве ствари покраде;

5. кад је крађа, ма била она и која од простих наведених у § 221, и 221. а., учињена од два или више лица, која су се на ту цијељ договорили;

6. кад је крадљивац при себи носио оружје или друга опасна оруђа, која не служе као средство

за крађу, па ма то било и при којој од простих крађа (§ 221. и § 221. а.), осим ако се докаже, да крадљивац није то оружје носио у намјери, да му послужи за одбрану или напад при самој крађи.

§ 223. а. Покрађа земљодјелског алата или стоке, ма гдје ова била, сматра се као опасна крађа и казниће се по наређењима § 223. ако вриједност покрађе прелази двадесет перпера.

223. б. Ко у другим зградама осим оних побројаних у § 223., т. ј. у таквима, у којима људи не живе, учини крађу начином у § 223. изложеним, казниће се затвором до десет година и губитком грађанске части.

§ 224. Опасне крађе наведене у §§ 223., 223. а. и 223. б. казниће се у поврату робијом до петнаест година и губитком грађанске части за свагда.

224. а. Крадљивац, који изврши крађу било просту или опасну, пошто је раније био осуђиван за двије опасне крађе или за двије просте и једну опасну, да се казни вјечитом робијом.

При стицају три или више опасних крађа или двије опасне и двије или више простих, казна се кривцу може подићи и до двадесет година робије.

§ 225. Под затвореним просторима разумију се такви простори, у које се само обијањем, проваљивањем, ускакањем, провлачењем или употребом кључа може ући.

Под провлачењем или ускакањем разумије се кад крадљивац кроз оцак, кров, прозор или друге отворе, који за улазак нијесу одређени, или преко зида или плота уђе и крађу учини.

Под провлачењем или ускакањем разумије се и онда кад крадљивац крађу учини и кроз отворе,

који за улазак нијесу одређени и ако унутра није улазио.

Под проваљивањем и обијањем разумије се кад крадљивац на згради (кући, колиби, саврдаку, кошари и т. д.) и уопште огради какав затворени постојећи улазак силом отвори или нов улазак учини или постојећи отвор рашири да унутра уђе, или направи такав отвор, кроз који крађу учинити може, а да унутра не улази.

Под проваљивањем и обијањем разумије се и онда, кад крадљивац, налазећи се у самом здању, на напријед казани начин врата, зидове, ходнике или пролазе отвори или провали, или ормане, сандуке и друге справе, у којима се ствари хране, обије или отвори и крађу учини.

§ 226. Као куће и обиталишта — станови сматрају се и:

1. лађе у којима људи живе;
2. јавна здања, која за привреду и трговину служе или су за сахрану ствари назначена, као и овима принадлежеће зграде и затворени простори.

§ 227. Ако се крадљивац због учињене прости крађе покајао и прије него је ико осим његових домаћих и оних лица, која су у § 50. овог закона именована, дознао, да је он крађу учинио, из сопствене побуде покрадено повратио или иначе покраденог сасвим намирио, — да се од сваке казне ослободи; ако ли је покрадено само унеколико намирио, суд ће му заслужену казну умањити и неће га осудити на губитак грађанске части.

У случајима опасне крађе (§ 223., 223. а, и 223. б.) ако је крадљивац покраденог сасвим намирио казниће се половином оне казне, која би га

постигла, да то није учинио и неће се осудити на губитак грађанске части.

§ 228. Онај, који је било због простих било због опасних крађа два или више пута црногорским судовима осуђен, по издржаној казни може се протјерати у друго мјесто. Страни поданик може се послѣ прве осуде и издржане казне за просту или опасну крађу протјерати из државе.

§ 229. Онај, који туђу покретну ствар, која му је на сахрану, руковање или управљање или другу какву цијељ предана с обвезом, да је у своје вријеме поврати или коме преда, на штету власника, или онога, који му је ствар предао, прода, потроши, заложи или је гдјегод склони, да се не зна гдје је и шта је с њом урађено, или противу свог увјерења одриче, да ју је примио, у намјери да је без накнаде себи присвоји, — сматра се као утајач.

§ 230. Као утајач сматра се и онај, који туђу покретну ствар нађе, или му туђа ствар случајно у посјед дође, ако ову на штету власника потроши, заложи, отуђи или пред властима противу свог увјерења не признаје, да је она при њему.

§ 231. Утаја у вриједности до педесет перпера, било да једна утаја за себе или да више њих у скупу ову вриједност износе, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

Утаја у вриједности преко педесет перпера, а у поврату у вриједности и мање од педесет перпера, да се казни затвором од једног мјесеца до пет година поред губитка грађанске части, а према околностима може се казнити и робијом до пет година.

§ 232. У овим случајима утаја ће се казнити затвором или робијом до пет година и губитком грађанске части;

1. ако су утајане оне ствари, које су у вријеме какве велике опасности као: ватре, поплаве или друге какве нужде каквом лицу на сахрану предане;

2. кад тутори, старатељи, ранитељи и васпитачи имање повјерених им лица утаје или одричу да су га примили;

3. ако јавни служитељи, од суда и других јавних надлештава постављени или потврђени управитељи добара и маса, као и сви други судом или другом влашћу постављени или потврђени руковоаци и чувари, утаје оне ствари, које су им на руковање, управљање и чување повјерене.

§ 233. Ко сокровиште (закопано благо) у туђој земљи нађе, па од сопственика земље утаји, неће се казнити, но ће само изгубити онај дио, који би њему по закону припао (чл. 80. Оп. Им. Законика).

§ 234. Крађе и утаје, које су супрузи један спрам другога или претци спрам својих у правој линији потомака учинили, неће се казнити, него ће се просто осудити да украдено или утајано поврате или накнаде.

§ 235. Крађе и утаје према осталим сродницима избројаним у § 50. као и према задругару, ранитељу, тутору и васпитачу казниће се само на тужбу покраденог или оштећеног и тужилац ће моћи до саопштења прве судске пресуде даље суђење зауставити. Казне за овакве крађе и утаје биће много блаже од казни прописаних у опште за крађе и утаје и то: опасне крађе из § 223. највише до годину дана без губитка грађанске части, а у другим случајевима затвором до четири мјесеца.

§ 236. Просте крађе учињене од шегрта, калфа и слуга уопште према свом газди или којем члану газдине фамилије казниће се само на тужбу газдину.

Ако шегрти, калфе и слуге уопште један другога покраду или који члан газдине фамилије њих покраде, жалити се може како покрадени тако и газда.

§ 236. а. Утаје уопште осим оних у § 232. тачка 2. и 3. исљеђиваће се само на тужбу оштећенога.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТА

О разбојништву, насилном изнуђавању и прикривању.

§ 237. Разбојник је онај, који употребљеном силом противу ког лица, или пријетећи му одмах опасношћу за живот и тијело, од овога какву покретну ствар одузме у намјери, да је противзаконито себи присвоји.

§ 238. Као разбојник сматраће се и казнити и онај, који, ухваћен на дјелу крађе, противу лица силу или опасну пријетњу употреби, да би украдену ствар задржао.

§ 239. Разбојник да се казни робијом најмање пет година.

§ 240. Ако је разбојник при крађи или отимању каквог човјека намјерно убио, да се казни смрћу.

§ 241. Робијом најмање двадесет година да се казни разбојник:

1. ако је при отимању какав човјек тјелесно или душевно тешко или опасно повријеђен или осакаћен (§ 176.);

2. ако је разбојник већ једанпут због разбојништва био кажњен;

3. ако се при крађи или отимању догодила смрт (§ 240.) не би могла разбојнику у хотимичност приписати т. ј. ако се докаже да није хтио убити;

4. ако је разбојник или један од разбојника или саучасника, ако их је више било, при учињеном разбојништву оружје при себи имао и ако је то оружје са собом понио, да се у случају потребе њим послужи;

5. ако су разбојништво извршили два или више њих, који су се на тај циљ договорили;

6. ако је разбојништво на јавним путовима и мјестима учињено;

7. ако је разбојништво ноћу у кућама гдје људи живе или у овим принадлежећим зградама учињено;

8. ако је разбојник какво лице на муке стављао, да своје имање открије.

§ 242. И онај, који је с разбојничком намјером — намјером отимања — опасну пријетњу или силу противу лица употребио, да се казни као разбојник, ма и да није успио ништа отети или однијети.

§ 243. Ко другога ради своје или ма чије користи, пријетњом да ће му зло учинити, принуди да што учини или не учини, сматра се као насилни изнудилац.

§ 244. Свако насилно изнуђавање да се казни затвором најмање три мјесеца.

§ 245. Ко од другога насилно што изнуди пријетњом, да ће га за нека његова казнима дјела власти јавити, или да ће нека његова дјела, која би га пред општим мњењем омаловажила и понизила, објавити, ако је тим циљ свој постигао, да се казни затвором до двије године; — у противном случају, т. ј. ако пријетња није успјела, нити је

кривац што изнудио, да се казни затвором до шест мјесеци или у новцу до пет стотина перпера.

§ 246. Кад је ко у намјери насилног изнуђавања пријетио, да ће кога убити, ватром попалити или водом поплавити, или да ће му какву другу велику штету учинити, да се казни робијом до пет година.

§ 247. Ако ли је изнудилац пријетио, да ће кога одмах убити или осакатити, или је силу противу кога употребио, да се казни као разбојник по §§ 239., 240. и 241.

§ 248. Да се као прости прикривач казни затвором најмање мјесец дана и губитком грађанске части:

1. ко ствари за које зна да су покрадене, притајене или другим злочином или преступом прибављене, купује, притаји, у залогу или иначе узима или помаже, да се код других протуре, било да он то ради за своју корист или не;

2. ко лицима, за која зна, да су какву крађу, утају или други подобни злочин или преступ учинила, у погледу учињеног злочина или престапа на руку иде за своју корист.

§ 248. а. Ко учини кривицу наведену у тачки 1. § 248. за ствари, за које зна, да су прибављене разбојништвом или њему равним изнуђавањем (§ 247.) или опасном крађом, да се као опасни прикривач казни робијом до десет година и губитком грађанске части,

Исто тако да се казни и онај, који учини кривицу наведену у тачки 2. § 248. према лицима, која су извршила злочин разбојништва или њему равног изнуђавања или опасну крађу.

§ 249. Онај, коме је прикривање пријешло у обичај (занат), да се казни робијом до петнаест година.

§ 250. Онај, који је два или више пута црногорским судовима за прикривање осуђиван, ако поново учини такво дјело, да се казни:

1. због простог прикривања (§ 248. тачка 1. и 2.) робијом до десет година.

2. због опасног прикривања (§ 248. а.) робијом од три до петнаест година.

У оба случаја по издржаној казни кривац се може протјерати у друго мјесто. Страни поданик може се и послуже прве осуде за просто или опасно прикривање и издржане казне протјерати и из Црне Горе.

Наређења овог параграфа опадају, ако је или у погледу посљедњег или у погледу ранијег злочина или престапа повећање казне због поврата искључено законом (§ 73. раставак други).

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПЕТА

О превари.

§ 251. Као варалица сматра се онај, који другога из користољубивих намјера лукавим и лажним представљањем или изопачавањем и прикривањем истине наведе, да што на штету свог имања учини или не учини.

Исто тако варалица је и онај, који из користољубивих намјера некога држи у заблуди у којој се налази и ову на штету имања заблуђелог употреби.

§ 252. Превара у вриједности до педесет перпера, било да једна превара за себе или више њих у скупу ову вриједност износе, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

Превара у вриједности преко педесет перпера а у поврату у вриједности и мање од педесет перпера, да се казни затвором а према околностима и робијом до пет година поред губитка грађанске части.

И покушај се овдје казни.

§ 253. При уговорима сматраће се да је превара учињена и као таква казниће се по предидућем § 252. само у овим случајима:

1. ако је једна страна уговор само као средство за превару закључила и другу страну у имању заиста оштетила;

2. ако је ко мјесто уговореног предмета подметнуо други предмет од мање вриједности или другог својства, или је вриједност уговореног предмета умањио или преиначио.

У овим случајима казниће се варалица само на тужбу оштећене стране, осим ако је превара учињена од занатлија и лица, која се трговином баве;

3. који би своје обавезе сасвим или у неколико одрицао, а пред судом би се потпуно противно доказало;

4. ако би ко своја потраживања по исправи од некога потпуно или у неколико наплатио, па би опет оно наплаћено тражио.

У случајима под тач. 3. и 4. варалица ће се казнити и без тужбе онога, на чију је штету превара ишла.

§ 254. У сљедећим случајима да се казни затвором најмање три мјесеца или у новцу до двије хиљаде перпера уз губитак грађанске части:

1. ко знаке, (биљега, мергине и т. д.), који неку границу уопште означавају, намјерно на штету другога уништи, поквари, помакне или премјести;

2. ко туђе исправе (документе) уништи, повриједи или прикрије;

3. ко новчане завијутке, (кесе, пакете), званичним печатом запечаћене с ознаком њиховог садржаја, под потпуну вриједност преда, а међутим зна, да су исти отворени и новци из њих извађени;

4. ко се при мјерењу каквих ствари у знању лажним (неправим) мјерама на штету другога послужи, изузимајући преваре казане у § 382. под тач. 2.

§ 255. Као варалица казниће се:

1. ко своју сопствену ствар, која је од надлежне власти за сигурност повјериоца или за циљ продаје узапћена, тајним недозвољеним начином испод запта узме, прикрије или уништи, у случају ако се повјерилац од њега на други начин не би могао никако, или не би могао потпуно намирити.

Исто тако да се казне од надлежне власти постављени чувари таквих добара (узапћених ствари) као и свако друго лице, које у интересу онога, чије су ствари, знајући да су оне узапћене, који од поменутих престапа учини;

2. ко на начин и под условима предвиђеним у тач. 1. овог параграфа поступи са покретном залогом, која је по уговору повјеритељу предана;

3. ко покретну ствар, на коју право има, тајно из туђег посједа узме, па послије лукавим начином исту ствар или њену вриједност од посједника судским путем тражи. Овај ће се казнити и онда, кад бивши посједник никакву штету због тога претрпио није.

Под заптом разумије се и онај случај, кад власт ствари само попише, па их опет самом сопственику на сахрану повјери, или кад сопственику или уопште дотичном лицу власт нареди. да из-

вјесне ствари отуђити, потрошити или упропастити не смије.

§ 256. Кад занатлије у вршењу свога заната превару учине, н. пр. кад они, који злато и сребро израђују, без нумере и свог имена лажно злато и сребро продају, или га за чистије него што је продају; или кад они, који с драгоцјеностима тргују, лажно камење под право продају, — казниће се губитком грађанске части и новчано од пет стотина до три хиљаде перпера, а поред тога одузеће им се право да свој занат самостално врше за одређено вријеме или за свагда.

§ 257. Варалица ће се казнити и у оном случају ако превару није учинио за своју корист већ једино да другога оштети, па је тиме други заиста претрпио какву штету у имању.

§ 258. Наређења §§ 234., 235. и 236. односно крађе и утаје вриједе такође и за превару.

§ 259. Превара учињена подметањем и промјенљивањем дјеце испод седам година живота, да се казни робијом до десет година.

§ 259. а. Ко у намјери преваре од ватре осигурану ствар запали, или који учини да се лађа, која је или сама или на њој налазећи се товар осигурана, потопи или разбије, — да се казни робијом до десет година а у исто вријеме и новчано од двјеста до пет хиљада перпера.

§ 260. Ко преваром наведе какво лице, да с другим у брак ступи, а притом прећути да им каже запријеке, које брак уништавају, за које је оно добро знало, па се брак пресудом надлежне власти уништи, да се казни затвором до три године, ако не би зло дјело у друго веће прелазило.

У овим случајевима кривац се неће по § 252. осуђивати и на губитак грађанске части.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ШЕСТА

О банкротству.

§ 261. Трговци, фабриканти и уопште дужници, који се лажно за банкроте прогласе у тој намјери, да своје дугове не плате, — да се казне као варалице и лажни банкротски робијом до десет година у овим случајима:

1. ако су они цијело своје имање или неки дио од истог прикрили, притајили или привидно продали;

2. ако су робу (еспап) бесплатно другима уступили или у бесцјење продали;

3. ако су лажне дугове или уговоре поднијели или признали, или су лажно изнијели, да што од робе (еспапа) или имања уопште не припада њима него неком другом;

4. ако су у намјери преваре пропустили водити уредно књиге, које су законом прописане, или су по самој природи трговине потребне, или су у истој намјери своје трговачке књиге прикрили, уништили или тако водили и изопачили, да се из њих никакав преглед правога њиховог имања не може изнаћи;

5. ако, знајући да су презадужени, у намјери преваре своју трговину и фирму без знања својих дужитеља на другога пренесу.

§ 262. Робијом до шест година да се казни:

1. ко у интересу проглашеног банкрота овога имање цијело или неки дио истога прикрије и на страну уклони;

2. ко у интересу презадуженога, или да би себи или другоме какву неправедну корист прибавио, измишљена лажна потраживања на своје или другога име изнесе и с њима успије.

§ 263. Затвором до двије године као прост банкрот да се казни:

1. ко својим раскошћом, неуредношћу и прекомјерним кућним трошковима презадужен постане;

2. ко је своју трговину пренебрегавао и неуредно књиге водио;

3. ко је пропустио годишњи биланс своје трговине правити;

4. ко је нове дугове правио, а из биланса је могао видијети, да његово имање ни половину дугова не може исплатити;

5. ко се упустио у предузећа и трговину, која ни у каквој сразмјери са његовим имањем не стоји;

6. ко је послѣје отвореног стецшта поједине дужитеље на штету осталих подмиривао.

У овом посљедњем случају (тач. 6.) банкрот ће се казнити само на захтјев дужитеља.

§ 264. Осим затвора или робије може се банкрот, који је на превару ишао, и тиме казнити, што ће му се за неко одређено вријеме или за свагда забранити самостално вршење оне врсте трговине.

§ 265. Ако прије, но је пресуда, којом је ко као лажни банкрот осуђен, изречена, дужитељи изјаве, да су од дужника или кога другога сасвим или у неколико намирени, то ће казна у првом случају, т. ј. ако су дужитељи потпуно намирени, сасвим пасти, а у другом случају, т. ј. ако су дужитељи само у неколико намирени, казна ће се умањити.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ СЕДМА

О кривоклетнику, клетвопреступнику и лажном свједочењу.

§ 266. Онај, ком је у грађанским парницама понуђена, повраћена или судом досуђена заклетва, ако се са знањем криво закуне, да се као кривоклетник казни робијом до осам година и губитком грађанске части.

Као кривоклетници сматрају се и свједоци или вјештаци, који противу своје савјести и увјерења у грађанским парницама неистинито свједоче или лажно мњење поднесу, било да су се заклели прије, него су свједоци положили или мњење поднијели, било послије, те ће се истом казном казнити.

§ 267. Ко се у кривичним парницама као свједок или вјештак криво закуне да се казни:

1. ако се криво заклео у корист оптуженог и ако му је за то дата или обећана каква награда, — робијом од двије до десет година; у противном случају, т. ј. ако му није дата нити обећана награда, — затвором до двије године;

2. ако се криво заклео на штету оптуженог, — робијом од двије године до десет година; но ако је оптужени био невин, или је врло малу казну за своје дјело заслуживао, пак је због лажног свједочења кривоклетникова на смрт пресуђен, али пресуда није извршена, — да се казни робијом најмање десет година.

У оба случаја кривоклетник ће се осудити и на губитак грађанске части.

§ 268. Ако је у случајевима предидућег § 267. тач. 2. над оним, који је због лажног свједочења или неистинитог мњења заклетога осуђен, казна извршена, онда да се кривоклетник казни:

1. ако је осуђени био невин, па је казна над њим потпуно или у неколико извршена, — истом казном, која је невино осуђеном досуђена била;

2. ако је оптужени због лажног свједочења заклетога осуђен на већу казну, него што је заслужио, кривоклетник ће се осудити поред заслужене казне још и на онај вишак, који је осуђени његовим лажним свједочењем неправедно претрпио;

3. ако је оптужени сасвим невин или је за своје дјело врло малу казну заслуживао, пак је на основу лажног свједочења осуђен на смрт и убијен, кривоклетник да се казни:

а. смрћу, ако је са знањем лажно свједочио и у намјери, да оптужени буде осуђен на смрт и убијен;

б. у другим случајима робијом најмање двадесет година.

§ 269. Као заклетва сматра се:

1. свечано увјерење, које свештена и духовна лица и уопште чланови вјерског друштва, којима то закон допушта, учине по прописној форми умјесто заклетве;

2. увјерење, које парничари, свједоци и вјештаци дају у истом предмету, за који су се једном као такви заклели, позивајући се на већ положену заклетву;

3. свечано увјерење које званичник или чиновник учини, позивајући се на положену заклетву на своје звање.

§ 270. Ко каквом надлештву или власти мјесто заклетве са знањем лажно увјерење даде, да се казни затвором од једног до шест мјесеци.

§ 271. Онај, који би као свједок или вјештак, нека дјела противу свог знања или увјерења одрицао или прећутао (утајао), неће се казнити:

1. ако је дјело такво, за које се он по закону не би могао као свједок узети, или би се због тога противу његових близу сродних и браком сродних лица до другог степена побочне линије, противу сродних и сродних у правој линији или противу супруга, кривично исљеђење предузети имало; или је дјело такво, да би њега или којегод од поменутих лица општем презирању или подсмјеху изложило;

2. исто тако неће се казнити, ако је заклетва сасвим противно опредјељењу пресуде учињена, или је заклетва у оном случају по закону недопуштена, или је на ненадлежан и недопуштен начин положена.

§ 272. Онај, који у знању наведе другога на кривоклетство, да се казни робијом до пет година; ако ли га пак наведе, да умјесто заклетве даде лажно увјерење, да се казни затвором до годину дана.

И покушај се овдје казни.

§ 273. Ако је кривоклетник, био он као парничар, свједок или вјештак, прије него се дјело његовог кривоклетства открило и прије него је каква штета другу страну од тог кривоклетства постигла, код оног истог надлештва своје дјело признао и лажно свједочење или тврђење опорекло, — неће се казнити.

§ 274. Онај, који своје истинито заклетвом потврђено изјашњење или свједочење доцније лажно

порече, да се казни као и кривоклетник по §§ 266. и 267.

§ 275. Онај, који је пред надлежним судом или другим надлештвом положио заклетву, да ће што чинити или не чинити, па ову примљену дужност са знањем повриједи, да се као клетвопреступник казни затвором до двије године, а према околностима и губитком грађанске части, уколико ово дјело повреде дужности не би у друго већма казнимо прелазило; но ако је мјесто заклетве само просто обећање дао, да се казни затвором до годину дана.

§ 276. Свједоци и вјештаци, који у грађанским парницама, у случају кад их дотична страна од заклетве ослободи, противу свог увјерења лажно свједоче или своја истинита свједочења пореку, — да се казне затвором од једног мјесеца до пет година уз губитак грађанске части.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ОСМА

О злоупотреби повјерења.

§ 277. Онај, који у спорним као и у неспорним предметима коју страну на суду или код других административних надлештава заступа, да се казни у новцу до хиљаду и пет стотина перпера а при тежим околностима и затвором најмање мјесец дана, ако у договору с другим противу интереса своје стране ради.

§ 278. По предидућем § 277. да се казни и онај, који као заступник једне стране у исто вријеме за обије стране ради, као и онај, који је једну страну у извјесном предмету на суду заступао, па

доцније она дјела или доказна средства, која су му од ње у циљу одбране и заступања била откривена, на њену штету другој страни изда или их лукавим начином противу прве стране употреби.

§ 279. Ако су у §§ 277. и 278. изложене преступе учинили јавни правозаступници и лица, којима је по закону допуштено да друге на суду заступају, или ако су таква лица противну страну ради своје користи уцјењивала или правна средства на зло употребљавала, — да се казне затвором од двије до пет година и лише права на правозаступништво за свагда. Ако су ова лица парницу или ма какав правни посао без нужде и оправданих разлога протезала и парничне трошкове умножавала, да се на тужбу оштећеног или министра правде казне затвором од три мјесеца до двије године и губитком права на правозаступништво за вријеме, које суд одреди. Ако су такви правозаступници државни званичници, да се поред прописане казне лише и звања.

§ 280. Тутори, старатељи, управитељи јавних завода, који са знањем на штету повјерених им лица или ствари раде, да се казне затвором од три мјесеца до пет година и губитком грађанске части. Ако се то догодило из користољубља или у тој намјери, да себи или другима какву неправедну корист прибаве, да се казне још и у новцу и то двапут онолико, колико су се отуда користили или намјеравали користити или учињена штета њиховом старању повјереним лицима или стварима износи, — у колико не би дјело у друго већма казнимо прелазило.

§ 281. Ако би дјело изложено у § 280. учинили претци у правој линији према својим потом-

цима, којима туторишу или се о њима старају, осудиће се само на накнаду проузроковане штете.

§ 282. Свештена и духовна лица, љекари, апотекари, бабице, хирурзи и друга лица, која с допуштењем надлежне власти ма коју струку лијечења врше, ако оне тајне, које су њима при вршењу свог звања или занимања откривене и саопштене, или за које су они по свом звању или занимању дознала, другима открију, — да се казне на тужбу лица, којих се то тиче, у новцу од двјеста до хиљаду и пет стотина перпера, или затвором од једног до три мјесеца; у поновном случају затвором до годину дана, а поред тога забраниће им се да не могу за неко вријеме своје звање или занимање самостално вршити.

§ 283. Ко туђа писма, пакете или депеше, која нијесу на њега упућена, намјерно и без овлаштења отвори, да би садржину њихову недопуштеним начином сазнао; ко намјерно и противзаконито сазна, другоме саопшти или преиначи садржину туђих писама, пакета, депеша или докумената, или ова задржи, одузме, присвоји уништи или другоме преда, да би овај недопуштеним начином садржину њихову сазнао, — да се на тужбу заинтересованог лица казни новчаном казном до пет стотина перпера или затвором од једног до три мјесеца; а ако би оптужени тајну, коју би овим путем сазнао, разгласио или се њоме послужио на штету интересованог лица, да се казни новчаном казном до хиљаду перпера или затвором до шест мјесеци.

Но ако би у којем случају кривица, предвиђена овим параграфом, по начину извршења или иначе долазила у кривице тежега рода, оптужени

ће се онда за ту тежу кривицу и казнити по прописима овога законика.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТА

О казнимом користољубљу.

§ 284. Ко при зајмовима или при другим теретним уговорима прекомјерне користи за себе уговори, да се казни у овим случајима:

1. кад са несвојевласним лицима (дио пети раздио II. и III. О. И З.) без допуштења њихових родитеља или старатеља велике интересе или друге користи у уговору себи осигура и њих заиста оштети;

2. кад, у намјери да другу страну превари и себи веће користи, него што је законом допуштено, прибави, уговор тако начини, да друга страна прави одношај између давања и примања није познавала;

3. кад, користећи се стањем невоље, лакоумности или неискуством другога, уговори за себе или другога прекомјерне користи, или ма којим другим правним послом несразмјерно оштети другу страну у имању.

У наведеним случајима кривац ће се осудити: на повраћање именованим лицима прибављене веће користи, на новчану казну од 20% (чл. 534. Оп. Им. Зак.) и на затвор од једног до шест мјесеци, а у поновљеном случају на затвор до годину дана.

Они, који овакве послове врше у виду заната (лихвари и зеленаши), да се казне поред накнаде и новчане казне према прописима овога параграфа

затвором најмање шест мјесеци и губитком грађанске части.

§ 285. Онај, који карте или друге коцкарске (хазартске) игре на велике новце за корист и у виду заната упражњава, да се казни затвором од три мјесеца до једне године, а поред тога у новцу од двјеста до хиљаду и пет стотина перпера; осим тога одузеће се у корист државне благајне и сви при игри нађени новци.

Исто тако да се казне и они, који по пазарима, скуповима или иначе по варошима и селима иду и карте или друге справе за овакве игре са собом носе и свијет варају.

Ако је картација или варалица странац, да се и из државе протјера.

§ 286. Сопственици или закупници кафана, механа и других за јавно скупљање одређених мјеста, који играће коцкарских игара у овим мјестима допуштају или таквима на руку иду и прикривају их, да се казне у новцу до хиљаду и пет стотина перпера. У поновљеним случајима да им се одузме за неко вријеме право кафану, механу и томе подобна мјеста на своје име држати.

§ 287. Ко покретне или непокретне ствари на лутрији изиграва без допуштења надлежне власти, да се казни у новцу по вриједности изиграваног предмета до хиљаду и пет стотина перпера.

§ 288. Ко при јавним лицитацијама, које врши надлежна власт, силом, пријетњом, подмићивањем или обећањем друге од лицитирања одврати, да се казни у новцу до хиљаду и пет стотина перпера или затвором до шест мјесеци.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

О повреди туђих ствари.

§ 289. Ко намјерно и противзаконито туђе ствари поквари или уништи, да се казни затвором.

§ 290. Ко намјерно поквари или поништи предмете поштовања ма које вјере у држави, ствари Богу и служби божјој посвећене, гробове и надгробне споменике, предмете вјештине, науке и заната, који су јавности изложени и у јавним се збиркама хране, — да се казни затвором најмање два мјесеца дана.

§ 291. Ко кућевне, пољске и баштованске ограде, или усјеве, расаднике, воћњаке, винограде и засађена дрва и она око путова (алеје) намјерно уништи или поквари, као и ко справе за обрађивање земље поквари, — да се казни затвором до шест мјесеци.

§ 292. Ко намјерно поквари куће, здања, лађе, ћуприје (мостове), путове, чесме, бунаре, водоводе, водобране, справе за гашење ватре и друге јавне направе, да се казни затвором најмање два мјесеца.

§ 293. Ако су се двојица или више њих договорили и туђе покретне или непокретне ствари разграбили, опустошили или уништили, да се казне робијом до десет година.

§ 294. Свако покварење и уништење туђих ствари казниће се на тужбу онога чије су ствари, но ако је покварени или уништени предмет јавно добро, казниће се на тужбу полицијске власти или онога надлештва, под чијим се надзором поменуто добро налази.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПРВА

Опште опасни злочини и преступи.

§ 295. Робијом најмање петнаест година да се казни, ко злонамјерно запали: храмове, фабрике, млине, куће, колибе, лађе, или сплавова и друга здања, у којима људи живе или се у извјесно вријеме тамо скупљају и задржавају, јавне библиотеке, архиве, збирке за науку, вјештине и занате и друге сличне заводе.

Ко злонамјерно запали барутане, у којима се барут прави или храни, војене радионице, у којима се оружје и муниција прави и војене магацине, у којима се оружје и муниција храни и чува, да се казни смрћу.

При овом се неће кривцу узети у олакшавну околност то, што се у вријеме пожара никакво лице није у запаљеном простору десило, нити ће се правити разлика, је ли запаљени простор својина кривчева или не.

§ 296. Робијом од десет до петнаест година да се казни, ко злонамјерно запали туђе шуме, поља с усјевима, каменоугљене и друге запаљиве мајдане, здања и лађе, које не спадају у род оних из § 295., т. ј. у којима људи не живе, магацине, сјењаке са сијеном, амбаре, крстине или стогове жита, сламу на гувну, велике дрвљанике и овима подобне ствари, уколико отуда велика опасност и штета произићи може.

Ако је пак у појединим случајима врло мала штета произишла, а запаљени предмет био у таквом положају, да се није било бојати никакве веће

штете и опасности, казна се може спустити и на затвор, који не може бити краћи од једне године.

§ 297. Ко намјерно сопствену или туђу ствар запали, која је по свом својству и положају кадра пренијети ватру предметима казаним у §§ 295. и 296., да се казни онако, као да је саме оне предмете непосредно запалио.

§ 298. Ако је у случајевима паљевине из § 295. какво лице, које се у запаљеним просторима за вријеме пожара налазило, живот изгубило, да се кривац казни смрћу.

Ако се то десило у случају паљевине из § 296., кривац да се казни вјечитом робијом.

Смрћу да се кривац казни и у случају § 297., ако је сопствену или туђу ствар намјерно запалио, да пренесе ватру на који од предмета из § 295., па у овом когод живот изгуби.

Ако ли је пак сопствену или туђу ствар запалио у намјери, да ватру пренесе на који предмет из § 296., па је тим случајем когод живот изгубио, кривац да се казни вјечитом робијом.

§ 298. а. Кривац да се казни робијом најмање двадесет година и у овим случајевима:

1. ако је ватра тако намјештена, да је на неизмјерну штету и опустошење намијењена;
2. ако је ко учинио паљевину у намјери да, користећи се њоме, изврши убијство, разбојништво, крађу или изазове метеж;
3. ако је кривац, да би спријечио или отежао гашење ватре, справе и средства за гашење ове склонио или неупотребљивим учинио; и
4. ако је једно исто лице једновремено или у кратком размаку времена учинило више паљевина;

или ако је и једна само паљевина извршена од више лица, која су се на то договорили.

§ 298. б. Ако се онај, који је ватру гдјегод подметнуо, на вријеме сам покајао и сваку штету и зле последице предупредио, да се од казне ослободи.

§ 299. Ако је ко у случајима §§ 295., 296. и 297. казане предмете из нехата запалио, да се казни затвором од једног мјесеца до једне године; но ако је при том когод живот изгубио затвором најмање једну годину.

§ 300. Ко водобране, насипе и уопште справе, које су људи начинили, да се од цоплаве водене бране, злонамјерно поквари, разруши и воду пусти тако, да је то, с опасношћу за живот и имање људи скопчано, да се казни робијом од пет до десет година.

Но ако је у којем од ових случајева когод живот изгубио, кривац да се казни смрћу.

§ 301. Онај, који је у случају § 300. намјерно воду пустио и друге поплавио само за то, да своју сопственост спасе, да се казни затвором најмање двије године.

§ 302. Ако се пуштање воде и тиме проузрокована поплава догодила из нехата, да се кривац казни затвором до једне године, а ако је у том когод живот изгубио затвором најмање једну годину.

§ 302. а. Ко намјерно учини какав квар на жељезници или на њеним средствима за пренос или на осталом њеном прибору, да се казни затвором до шест мјесеци, ако никакве опасности отуда за превоз није било.

§ 302. б. Ако се усљед оваквог квара појавила опасност за сам превоз на жељезници, кривац да се казни робијом до десет година.

Овако исто да се казни и онај, који на самој жељезничкој прузи што намјести, остави, баци, или који шине помјери или другим којим начином какве препреке учини, из чега опасност за воз произићи може.

§ 302. в. Ако је услед рада означеног у предидућем параграфу когод тешко повријеђен, казна ће бити затвор или робија до петнаест година; ако ли је пак когод живот изгубио, кривац да се казни смрћу.

§ 302. г. Ко из нехата учини дјела означена у § 302. а. казниће се затвором до мјесец дана; а у случају § 302. б. казниће се затвором до годину дана, ако је при том когод живот изгубио, затвором најмање годину дана.

§ 302. д. Чиновници или служитељи жељезнички, којима је надзор над жељезничким путем или самим возом повјерен, казниће се робијом до пет година, ако је њиховим небрижењем воз у опасност доведен; ако је при том когод живот изгубио робијом до десет година.

Поред тога они ће и у овом случају а и у случају § 302. б. и 302. в. бити оглашени као неспособни за жељезничку службу.

§ 302. е. Жељезничке старјешине, које по саопштеној им извршној пресуди одмах не отпусте из службе оне званичнике, који су оглашени као неспособни за ову службу, да се казне новчано до хиљаду перпера или затвором до три мјесеца.

Тако исто да се казне и оне старешине, које овако неспособно лице у службу жељезничку приме, а знају, да је за неспособно оглашено, а и само ово лице, које се опет жељезничке службе прими.

§ 303. Кривице због распрострањања опште опасних приљепчивих болести предвидјети ће се нарочитим прописом министарства унутрашњих дјела.

§ 304. Ко телеграф или телефон намјерно поквари и уопште учини тако што, да се они по својој одређености не могу употребљавати, да се казни затвором од три мјесеца до три године.

Ово се нарочито односи на кварење и прекидање жица, кварење стубова за које су жице привезане, кварење других справа и апарата без којих телеграф и телефон не могу радити и спречавање код телеграфа и телефона постављених чиновника у вршењу њихове дужности.

§ 305. Ако је поводом злонамјерне повреде телеграфа или телефона когод тешко повријеђен, кривац да се казни робијом до петнаест година; ако је пак когод услед тога живот изгубио, кривац да се казни смрћу.

§ 306. Ако се дјело у § 304. наведено догодило из нехата, кривац да се казни затвором до годину дана; но ако је при том когод живот изгубио, затвором најмање годину дана.

Иста казна да постигне телеграфисте, телефонисте и уопште оне, који су ради чувања, надзиравања и безбједности ових завода постављени, ако су пренебрегавањем својих дужности спречавали употребу телеграфа и телефона и осим тога лишиће се звања.

§ 307. Ко злонамјерно учини да каква лађа на пруд насједне или да се потопи, ако је то с опасношћу за живот људи скопчано било, да се казни робијом од десет до двадесет година; но ако је при том когод живот изгубио, онда да се кривац казни:

а. смрћу, ако је он лађу потопио или на пруд навео с намјером, да дотични живот изгуби;

б. робијом најмање двадесет година, ако ту намјеру није имао.

§ 308. Ако се предидуће дјело из нехата догодило и отуда било повећих штета, кривац да се казни затвором до годину дана; а ако је когод и живот изгубио, затвором најмање годину дана.

§ 309. Ко бунаре, изворе и уопште воде, које за употребу других служе, или друге ствари, које су за јавну продају или потрошњу намијењене, намјерно отрује или им додаје какве материје, за које зна, да могу здравље човјечије упропастити; исто тако ко овако отровне или са опасним материјама помијешане ствари са знањем и тајећи ова њихова штетљива својства продаје, или на други начин јавној потрошњи излаже, — да се казни робијом; а на случај да когод буде отрован и умре, кривац да се казни:

а. смрћу, ако је он наведене недопуштене радње радио у намјери да дотичног отрује и на тај начин умори;

б. робијом најмање двадесет година ако ту намјеру није имао.

Ако је изложена радња учињена из нехата, па би когод живот изгубио, кривац да се казни затвором најмање годину дана; а ако је било других каквих рђавих посљедица, казна ће бити затвор до годину дана.

ДИО ТРЕЋИ

О КАЗНЕЊУ ИСТУПА.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ДРУГА

О казнама.

§ 310. За иступе може се кривац осудити:

1. на затвор,
2. на новчану казну.
3. да му се одузму неке ствари,
4. да се протјера,
5. да му се забрани извјесну радњу радити,
6. да буде под полицијским надзором.

§ 311. Затвор не може бити краћи од једног дана, узимајући у један дан двадесет и четири сата, нити дужи од једног мјесеца, узимајући у један мјесец тридесет дана.

§ 312. Затвор може бити с радом и без рада.

При осуђивању на затвор, власти које суде, свагда ће у пресуди казати хоће ли затвор бити с радом или без рада. Ако у пресуди стоји само затвор, а не каже се да је с радом или без рада, онда се узима да је без рада.

На затвор с радом могу се осуђивати само скитнице и њима подобни, као и они, за које би општина или држава морала трошак у затвору плаћати.

Осуђени на затвор с радом употребљаваће се на државне или општинске послове, као: чишћење улица, поправљање путова и њима сличне радове.

Женске на затвор с радом осуђене употребљаваће се на рад само у затвореним мјестима.

Осуђени на затвор храниће се о свом трошку. Само оне, који су тако сиромашног стања, да ни на вересију не могу храну набављати, храниће општина, ако су у првом степену општинским, или држава, ако су у првом степену државним властима осуђени.

Чиновници и свештеници, осуђени на затвор за иступе, неће се затварати у општем затвору већ у засебном којем мјесту, које ће власт, која суди, према приликама и самом кривцу одредити.

§ 313. Казна новчана најмања је 5 перпера а највећа двије стотине перпера и наплаћује се у корист општинске касе, ако су у првом степену судиле општинске власти, или у корист државне касе, ако су у првом степену судиле државне власти.

§ 314. Ако се казна затвора има новцем замијенити, онда ће се узимати за један дан затвора од пет до десет перпера према стању и положају осуђеног.

§ 315. Ако осуђени на новчану казну не би био у стању ову платити, онда му се она може затвором замијенити, рачунајући један дан затвора од пет до десет перпера.

§ 316. Ко би био осуђен на коју од наведених казна, пак би желио такву другом замијенити, може се тога ради обратити власти, која га је осудила и она му може ту замјену учинити и осим случаја у § 315. наведеног, ако нађе да кривац то

заслужује. Замјену ту учиниће власт онако, као што је у § 314. и 315. казано.

§ 317. Одузимање ствари састоји се у томе, што ће се одузети роба или који други предмет, који је као средство иступа служио, или је иступом произведен био, па или сасвим уништити или у корист општинску или државну употребити, према томе која је власт, општинска или државна, у првом степену судила.

§ 317. а. Забранити се радња, у којој је осуђени учинио иступ, може само за извјесно вријеме, које не смије бити дуже од једне године.

§ 318. Протјерати се може ко најдуже за годину дана а најмање за четири мјесеца,

Само се страни поданици могу протјерати и из Црне Горе и за свагда.

Ко се осуди да се протјера, тај неће смјети долазити ни живјети у она мјеста или крајеве, за које му се у пресуди каже и за вријеме, које се пресудом одреди.

Протјеривање изрицаће се само у оним случајима, гдје закон то изрично каже.

§ 318. а. Полицијски надзор не може трајати дуже од једне године ни краће од четири мјесеца; њега досуђује полицијска власт и он се састоји у ономе, што је казано у § 37. а.

§ 319. Ако би органи друштва у вршењу својих послова као такви учинили какав иступ због непослушности према полицијским или општинским властима, или иступ, који би се тицао сигурности лица и имања, здравља, чистоте, мира, уредности и угодности јавног саобраћаја или кварења и уништавања туђе имовине, — казниће се умјесто органа само друштво, а поред тога друштво

ће одговарати и за накнаду штете, ако би је било.

Наспрам друштва могу се примијенити казне из тачке 2., 3. и 5. § 310., а гдје закон одређује казну затвора, друштво ће се казнити новчаном казном по § 314.

§ 320. Дјеца, која немају дванаест година, предаваће се родитељима или туторима, да их казне; а ако би она поново исти иступ учинила, казниће се њихови родитељи или старатељи према овом закону, као да су они иступ учинили, но у овом случају родитељи или старатељи могу казну затвора замијенити новцем по § 314.

§ 321. Ђаци за иступе предаваће се њиховим учитељима и професорима, да их ови према школским законима казне.

§ 322. Кад је ко више иступа учинио, пак се за све уједанпут има осудити, онда ће власт по сразмјери у §§ 315. и 316. све заслужене казне у једну казну претворити и у једно скупити, али тако, да казна, у коју се остале претварају, не смије пријећи свој највиши степен, који је прописан у § 311. и 313.

§ 323. Ко поново учини онакав исти иступ, за који је већ био осуђен, тај се налази у поврату и моћи ће се осудити и мимо највише казне, коју закон за то дјело предвиђа, али досуђена казна не смије пријећи највећу мјеру предвиђену у § 311. и 313. за иступе.

Као поврат неће се узимати ни казнити дјело, које кривац учини послје годину дана, од дана када је за посљедњи иступ казну издржао, у новцу платио, или му је ова била опроштена.

§ 324. Правила казана у §§ 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10. и 11. овога законика важе такође и за иступе.

§ 325. У случајевима, који нијесу у овоме закону а ни у другим специјалним законима предвиђени и за које није казна прописана, моћи ће мјесна полицијска власт издавати наредбе с одобрењем министарства унутрашњих дјела и у њима одређивати казне у границама постављеним у §§ 311. и 313. за лица, која би противно овим наредбама радила.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА

О иступима због непослушности према полицијским наредбама.

§ 326. Затвором од једног до тридесет дана да се казни онај:

1. кога полицијски чиновник, кмет или ко други у име власти позове, пак не би томе позиву без оправданог узрока сљедовао;

2. кога полицијска власт позове на стражу, у потјеру за злочинцима, или друге сличне послове, или у хајку на опасну или штеточину дивљач, пак не би дошао и не би могао свој изостанак довољним узроцима оправдати;

3. који је одређен на какав државни или општински посао, па без оправданог узрока не дође или замјеника не пошље, или и ако дође, неће да ради но љенствује;

4. ко у вријеме какве опасности и нужде или у каквим несрећним случајевима, као што су: пожар, поплава водена и томе слично, на позив надлежне власти, кога другога, или на знак узбуне у помоћ не дође, а то би могао учинити без особите опасности за свој живот или имање, или и дође, али неће да ради;

5. ко не слуша кад кмет или полицијска власт нареди, да се не иде на какво опасно мјесто;

6. осуђени на полицијски надзор, ако поступи противно наредби полицијске власти издане му у смислу § 37. а. тачке а. и б.

§ 327. Затвором од пет до тридесет дана или у новцу од двадесет и пет до сто и педесет перпера да се казни онај, који би полицијске или ма какве друге службене наредбе и огласе, који су ради обнародовања јавно изложени, прилијепљени или приковани на одређеним мјестима, — цијепао, премазивао или ма на који начин нечитким чинио.

§ 328. Затвором до двадесет дана или у новцу до стотину перпера да се казни онај, који би без одобрења министра унутрашњих дјела црногорски грб, било сам за себе или уплетен са другим изрезима или украсима, употребљавао као знак какве трговине или радње, на печату или иначе, па на опомену полицијске власти не би га скинуо или престао употребљавати.

Исто тако да се казни и онај, који би црногорску заставу без допуштења на свом стану, радњи или иначе држао осим приликом општенонародних светковина, парада, свечаности и свадбе.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТА

О иступима који се тичу сигурности живота, здравља људи, домаћих животиња и чистоће.

§ 329. Да се казни затвором од једног до десет дана или у новцу од пет до сто перпера:

1. ко мртваца без допуштења кмета или полицијске власти прије двадесет и четири сата сарани;

2. ко у вароши по улицама, преко мостова и уопште онуда, куда повише људи пролази, нагло на коњу, велосипеду или колима трчи;

3. ко на скуповима, пазарима и уопште ондје, гдје више људи има на окупу неопрезно с оружјем поступа;

4. ко улицом или на другом јавном мјесту, гдје људи има, коња вода;

5. ко на кући, на прозору, или при кући што стави, прислони или објеси, што лако може пасти и мимопролазеће повриједити;

6. ко из куће кроз прозор или врата што на улицу проспе или избаци, што мимопролазеће повриједити или попрљати може;

7. ко у бунар, извор, ријеку или поток, одакле поједини или општина воду пије, што проспе, чиме би се вода опоганила или би тамо стоку појио, као и онај, који би у текућој кроз село и варош води нечисте ствари квасио или прао тако, да се људи њом служити не би могли;

8. ко на улици и уопште ондје, гдје се чистоћа изискује, помије (сплачине), ђубре или ма какву другу нечистоћу проспе или баци, или такву код туђе куће или на другом јавном мјесту остави;

9. ко своју кућу, авлију, дућан или радионицу нечисто држи и на опомену органа полицијске власти не почисти;

10. ко пред својом кућом, дућаном, радионицом или намјешћем (плацем, земљиштем одређеним за грађење куће) локве и баре на опомену испунио не би;

11. ко се по сокаку камењем или другим чиме баца;

12. ко камење, дрва или какву нечистоћу коме у кућу или авлију убаца;

13. мајстор, који при прављењу или поправљању какве зграде (здања) са улице или пута не постави напоље знак, по коме би се мимопролазећи од могућих повреда знали чувати;

14. ко материјал за грађење куће или друге какве зграде ноћи на улици или путу остави, или би темељ или друге какве рупе ископао, па не би то мјесто ноћу фењером освијетлио или заградио, како би се мимопролазећи чувати могли;

15. ко би јапијом, бачвама, сандуцима или другим стварима улицу или пут закрчио, да други проћи не могу, или би их ноћу на тим мјестима оставио;

16. механција, који би ноћу на улици или путу оставио путничка кола, од којих се газда или телећа стока код њега на преноћиште или храну налази;

17. колари, ковачи, бачвари, који у вароши кола или бурад ноћу на улици оставе;

18. ко без допуштења полицијске власти у вароши кућу или другу какву зграду подиже, или пошто је развалио изнова оправља, означену линију не држи, степенице или приземне прозоре на сокак изводи.

Поред казне у овом случају и радња ће се зауставити или порушити, у колико прелази означену линију или правило зидања по варошима;

19. ко трошну кућу или другу какву зграду, која је склона паду, на опомену полицијске власти не сруши или не утврди онако, како је од стручњака предложено.

Противу ове опомене нема мјеста жалби вишој управној власти, но ако сопственик изјави, да опомена полицијске власти није основана, он мора у року од осам дана тражити код више управне власти, да се иста зграда од три вјештака — стручна лица — које ће власт именовати, прегледа о трошку сопственика. Како ови вјештаци већином гласова нађу, тако ће полицијска власт ствар и ријешити.

Противу овога рјешења има мјеста жалби редовним путем вишим управним властима;

20. мајстор, који при прављењу какве зграде скеле добро не утврди, него се ове сруше, или при копању темеља, бунара или иначе дубље јаме земљу са стране не подупре, те се ова сурва, без обзира на то што нико није био повријеђен;

21. они, који с ватром раде, као ковачи, бравари, сапунције, лончари и овим слични; који по пропису полицијске власти при подизању својих радионица ове од ватре не осигурају, или старе не поправе.

Истима се може, док не изврше према овим прописима, забранити рад у тим радионицама;

22. ко у вароши на опомену надлежне власти свој дрвени оџак не замијени другим од тврдог материјала, као и који дрвени или сламени кров своје куће или ма које просторије не промијени, ако по мјесту гдје се налази доиста има сумње, да се упалити може;

23. ко свој оџак или гвоздену цијев од оџака или пећи напоље онако не изведе, како му полиција ради нужне безбједности закаже;

24. ко свој оџак на вријеме не почисти, па се овај запали; но ако се у овом случају докаже, да

је оџачар долазио, па га је газда одбио, да се казни у новцу до сто и педесет перпера;

25. оџачар, који је позван да оџак очисти, па не дође, а оџак се запали, за сам недолазак кад се позове, да плати пет перпера;

26. ко на таван, сијеницу или такво мјесто, гдје се лако запаљиве ствари налазе, свијећу без фењера, угарак, запаљени цигар и уопште ватру без заклона уноси. Исто тако који врућ, неугашен пепео на таква мјеста однесе;

27. ко мангал с ватром на улици држи, или кад вјетар дува изнесе, да му се распири;

28. ко сјенице прави или сијено и сламу садијева ондје, гдје је полицијска власт забранила;

29. ко запали тријебежину (коријење, шибље, дрва извађена при крчевинама) близу шуме, ограда, сјењака, усјева, откуда се лако пожар породити може; или ко у вароши у авлији или на улици сметљиште или ђубре запали, без обзира на то што није било пожара;

30. ко не би справе за гашење ватре по наредби полицијске власти у свако вријеме у приправности држао;

31. онај, који с барутом или фишецима тргује или ради, ако се усуди већу количину барута (праха) у радионици или дућану држати, него му је од полицијске власти према приликама дозвољено; исто тако ако остали барут или фишеке у особеним безопасним мјестима не држи.

Ово исто важи и за оне, који држе у депозиту или тргују са шпиритом, петролеумом или другим запаљивим предметима;

32. ко упрегнута кола воловска или коњска без икаквог надзиратеља на улици или путу остави;

33. ко таква кола кроз варош, путем или преко мостова пусти да сама иду.

Ако не би неко и по издржаној казни извршио коју радњу по наредби полицијске власти према овоме параграфу, власт ће сама наредити, да се та радња на трошак кривца изврши.

§ 330. Ко по наредби полицијске власти у одређено вријеме испред свог стана, дућана, радионице и намјешћа (плаца) не почисти и сметљиште не однесе, да се казни новчано од пет до тридесет перпера.

Гдје има више кираџија у кући или гдје поред кираџија и сопственик у истој кући станује, одговара сопственик куће за чистоћу, ако не би по уговору доказао, да је то дужност којег од кираџија.

За чистоћу испред оних кућа у којима нико не живи и намјешћа (празних плацева) одговара сопственик истих.

§ 331. Да се казни у новцу од десет до педесет перпера родитељ или старатељ, који своје или повјерено му дијете не би у одређено вријеме писао од краста.

§ 332. Да се казни у новцу до двјеста перпера или затвором до тридесет дана:

1. онај, који без надлежног допуштења пише дјецу од краста или с писане дјеце материју узима;

2. ко на домаћем псу или другој домаћој животињи знаке бјеснила примијети, па ову или одмах не убије, или добро не затвори и мјесну полицијску власт о том не извијести;

3. домаћин, који каквугод приљепчиву болест на кућанима или домаћој животињи примијети, па о овом мјесну полицијску власт не извијести;

4. ко приликом какве заразе изасланом љекару затаји и не каже болесника или марвинче, које од заразе болује;

5. ко од марвинчета, које је од заразне болести угинуло, без допуштења полицијске власти месо или кожу прода или иначе употреби;

6. ко из мјеста гдје приљепчива сточна болест влада у здраво мјесто млијеко, сир, масло, месо коже или ма што друго без допуштења полицијске власти пренесе, у којем случају губи и оно што је пренио.

У случајима под тач. 5 и 6. продате приљепчиве ствари одузеће се од купца, а новац ће му се повратити, ако за болест није знао; иначе губи што је платио, а ствари ће се уништити.

Ако би у случајима овог параграфа поједини поступци имали као посљедицу дјело већма казнимо, кривац ће се предати суду на суђење.

§ 333. Да се казни у новцу од пет до тридесет перпера или затвором од једног до десет дана:

1. ко незрело воће или бостан продаје;

2. мљекари, који воду у млијеко сипају.

У оба случаја продати ће се предмети просути или бацити, а продавац ће ухваћени новац купцима повратити.

§ 334. Онај, који отровне ствари или лекове без допуштења полицијске власти држи или продаје, да се казни затвором до тридесет дана или у новцу до двјеста перпера.

Отровне ствари и лекови одузеће се и продати у корист државне касе.

Ако су у поједином случају усљед држања и продаје оваквих ствари произашле и зле посљедице, кривац ће се предати суду.

§ 334. а. Онај, коме је од надлежне власти лијечење забрањено, ако спољне или унутрашње болести ипак лијечи, да се казни затвором до тридесет дана.

§ 335. Да се казни у новцу до сто перпера или затвором до петнаест дана:

1. ко у води рибу ма на који начин трује или ко покварену или тровану рибу продаје. У овом случају риба ће се одузети и бацити, а продавац ће новац купцу повратити;

2. ко у вароши или на текућој води више вароши или села свиње у обору држи, па их на прву опомену власти не би уклонио;

3. ко без допуштења дивљег опасног звјера држи, као и онај, коме је то допуштено, ако га са нужном опрезношћу не држи;

4. ко псето или другу домаћу животињу, која уједа, боде или ногом бије с довољно опрезности не чува;

Ако би у случајима тач. 3. и 4. дивљи звјер или домаћа животиња коме лаку повреду нанијела, кривац ће поред казне и видарину повријеђеноме платити, а животиња ће се одма уклонити или убити.

Ако би повреда била опасна или смртоносна кривац ће се предати суду (§ 181).

Ако се докаже да је повријеђени сам животињу дражио или тим учинио да га повриједи, онда власник неће одговарати.

§ 336. Ко дању или ноћу пусти своју стоку: краву, вола, коња, свиње, козе, овце и т. д. да се по улицама у вароши скита на досаду општини, да се казни у новцу од пет до двадесет перпера, а поред тога да плати и штету, коју би таква животиња коме учинила.

Исто тако да се казни и онај, који би пса, а да не плати прописну таксу држао и по улицама пуштао.

§ 337. Новчаном казном од пет до тридесет перпера да се казни и онај, који би се усудио стоку у вароши на улици клати, као и они, којима је допуштено стоку за своју потребу у својој авлији клати, ако авлију од остатака одмах не очисте.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПЕТА

О путовима, мостовима, путницима и њиховим пасошима, скитницама и сумњивим лицима.

§ 338. Затвором до пет дана или новчано до педесет перпера да се казни:

1. кочијаш, који гони празна кола, као и путници на коњима, ако се не уклоне теретним колима; кочијаш ако се при размињивању с другим колима, као и при заустављању и гоњењу кола и уопште не буде држао односних полицијских прописа;

2 ко по направљеном путу греде, штице и уопште јапију, плугове, дрљаче и томе слично вуче и пут квари;

3, ко ендеке или канале поред пута, или оне, који су у варошима ради одвођења воде или нечистоће направљени, засипа или квари, било да кола или стоку преко њих тјера или иначе;

4. ко п ред друмских ендека или канала има њиву, пак не би дуж пута поред њих оставио по двије стопе неузрађене земље, него би их кварио;

5. ко ма какав пут ма чиме препријечи или закрчи и тијем слободан пролаз онемогући.

§ 339. Затвором до петнаест дана да се казни:

1. ко од сеоских путова били они мањи или већи, служило се с њима село или појединци, захвати, сузи или преоре. Пут се има одмах на трошак кривца поставити у првашње стање;

2. ко у вријеме кад снијег пут затрпа или вода мост поквари и уопште кад се потреба прављења или поправљања путова и мостова појави, не би на позив кмета или друге надлежне власти на рад дошао, или замјеника послао;

3. ко би дрва с моста, камење с парапета или ма што, што путу служи, узимао за ма какву потребу или иначе бацао или ништио;

4. скелеџија, који небрижљиво и неуредно људе преко воде превози или скупљу таксу него је одређено наплаћује;

5. по овом параграфу казниће се и они сељаци, који неће да раде на заједничком путу или мосту а већина је њих, који се тим путем служи, то закључила и за потребно нашла,

§ 340. Затвором од десет до тридесет дана да се казни, ко телеграфске диреке дјеле, буши или иначе ослабљава.

§ 341. Затвором од десет до тридесет дана да се казни:

1. путник, који с туђим пасошем или под туђим именом путује;

2. ко од власти своје име крије и за другога се издаје, у колико то не би у друго већма казним дјело прелазило;

3. онај, који свој пасош даде другоме, да се с њим послужи.

§ 342. Затвором од десет до двадесет дана да се казни:

1. ко се у скитњи па још без икакве исправе ухвати. По издржаној казни може се протјерати у мјесто одакле је и ставити под полицијски надзор у смислу § 318. а.

Страни поданик може се протјерати и из државе;

2. скитнице и бескућници, који без уредног каквог занимања и начина живљења у пјанчењу и беспослици живот проводе и разне полицијске неуредности, које јавни мир и поредак кваре, чине, као н. пр.; опијање, свађање, псовање, бијење и томе слично.

И над овима може полицијска власт наредити полицијски надзор у смислу § 318. а., и протјерати их у друго мјесто, ако се не поправе, пошто су два или више пута полицијски кажњени.

Страни поданици могу се протјерати и из државе;

3. они, који су пресудом судском или полицијском протјерани из једног мјеста, па се прије истека одређеног рока прогонству без допуштења поврате. По издржаној казни да се опет протјерају;

4. слуге, које у својим служитељским књигама што замрљају, избришу или покваре.

§ 342. а. Затвором до десет дана да се казне они, који без занимања и без средстава за живот остану и у беспослици живот проводе, ако на опомену полицијске власти за одређено вријеме себи занимање не нађу. По издржаној казни имају радити ондје, гдје им полицијска власт посла нађе, ако опет занимање сами не нађу.

§ 343. Страни поданици, који не могу доказати, да уредно какво занимање имају, да на допуштени начин средства за живот прибављају,

или да други какав извор имају, од куда се могу издржавати, да не би општини на терет били, протјераће се из државе.

§ 344. Ко какво лице из другог мјеста у своју кућу прими, па га по прописаним правилима мјесној полицији или, гдје ове нема, општинској власти не пријави, да се казни у новцу од пет до педесет перпера.

Тако исто казниће се и у случају кад одлазак каквог лица по прописаним правилима не пријави.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ШЕСТА

О затвореницима и њиховим чуварима.

§ 345. Затвором од десет до тридесет дана да се казни онај, који осуђеноме за иступ оруђе даде или иначе помогне, те из затвора побјегне.

§ 346. Осуђени на затвор за иступ, да се казни затвором до петнаест дана, ако из затвора, испред стражара или иначе побјегне, или се удаљи од мјеста у коме се има задржавати.

Кривац ће ову казну издржати пошто издржи затвор, на који је за ранију кривицу осуђен.

§ 347. Стражар и уопште онај, коме је чување затвореника за иступе повјерено, да се казни затвором до петнаест дана, ако затвореник из затвора или одакле било због његове немарности побјегне; ако ли је пак затворенику на руку учинио да побјегне, или се иначе с њим о бјегству споразумио, да се казни затвором до тридесет дана.

§ 347. а. Затвором до петнаест дана казниће се и онај стражар или лице, коме је чување затво-

реника повјерено, који допушта да се затвореници за иступе без одобрења власти с ким састају, по вароши иду, или који не би строго испуњавао друге наредбе, прописане од надлежних власти, односно затвореника.

§ 348. Стражар и уопште онај, који би се усудио да лице, које му је предато, да га полицијској или другој власти због какве кривице одведе, туче, злоставља или иначе псује, да се казни затвором до тридесет дана, уколико не би дјело у већма казнимо прелазило.

Полицијска власт дужна је сваку овакву тужбу одмах испитати.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ СЕДМА

О кућним старешинама и њиховој чељади, о газдама и слугама и о кирајџијама.

§ 349. Кућни старешина, за кога би се доказало да је спрам своје жене и других домаћих чељади крајње нечовјечан био и ове немилосрдно тукао и злостављао, казниће се на тужбу повријеђеног до тридесет дана затвора.

§ 350. Затвором до десет дана казниће се за другар или уопште домаће чељаде, који би се показао неумјесно упоран старешини куће и на којег не би правилне домаће мјере строгости могле упливисати.

Казне ове изрицаће се на тужбу старешине, а осуђени ће затвор издржавати о домаћем трошку.

§ 351. Ко би свог слугу или слушкињу тукао, казниће се у новцу до педесет перпера, уколико дјело не би прелазило у већма казнимо.

Слуге и слушкиње, које би очигледно свом газди пркосиле, кад их овај накара или иначе, казниће се на тужбу газдину до пет дана затвора.

§ 352. Ко туђег слугу или слушкињу себи примамљује или иначе наговара, да од свог газде изађу, казниће се у новцу до стотину перпера.

§ 353. Газда, који свом слуги заслужену плату закида, да се казни са двапут онолико, колико је слуги хтио закинути: но ако би газда слуги плату задржавао с изговором, да му је овај какву штету причинио, а слуга би то одрицао, полицијска ће власт, ако за потребно нађе, новац од газде наплатити и код себе задржати, а стране суду упутити.

Полицијска ће власт стране и у оном случају суду упутити, кад се не могу о количини плате нагодити или кад би газда тврдио, да је све или неки дио плате слуги издао. Оно, што би газда признавао, полиција ће наплатити и слуги предати.

Наплату ће полицијска власт извршити, ако не могне иначе, егзекутивним путем.

§ 354. Газда, који свог слугу прије времена отпушта, мора му отказати петнаест дана раније, ако се најмовина годишње плаћа, а пет дана, ако се најмовина мјери краћим роком, или му за то вријеме плату издати (чл. 336. Оп. Имов. Законика).

Неуредног слугу може газда у свако вријеме отпустити.

§ 355. Затвором до двадесет дана да се казни:

1. слуга, који би прије времена свога газду без довољно узрока оставио;
2. слуга, који би се код једног газде погодио, пак би га преварио и отишао код другог;
3. слуга, који би био непослушан или иначе рђавог владања, који би се са укућанима свађао,

газду, газдарицу и остале укућане вријеђао и псовао, који би чељад домаћу којекаквим развратностима учио, или би руку на газду или газдарицу дигао, уколико то не би прелазило у ред других већма казнимих дјела.

§ 356. Газда, који не пријави полицијској власти слугу за десет дана од када га је примио, да се казни у новцу до двадесет перпера.

Овом истом казном да се казни и газда, који слугу прими без уредне служитељске књиге.

§ 356. а. Штогод је у предидућим параграфима казано о слуги, то се односи и на женске које служе.

Ближа опредјељења о слугама и њиховом односу према газдама о служби као и о посредницама, који буду стално или иначе набављали слуге, прописиваће по потреби министар унутрашњих дјела и одређивати казне за поједине кривице у границама, које је одредио § 311. и 313.

§ 357. Ако кирајџија или закупник, коме је рок закупа истекао, или му је газда закуп на вријеме отказао (чл. 287. Оп. Им. Зак.), неће на захтјев газдин из закупног добра да изађе, полицијска ће му власт наредити, да се у року од једног највише три дана из закупног добра исели и ако он то не учини, било хотимично било из неоправданих разлога власт ће га силом из добра истјерати и за непослушност казнити затвором до петнаест дана или у новцу до сто перпера.

Кирајџија или закупник може само пуноважном писменом исправом доказивати, да рок закупа није истекао или да је продужен. Истицање кирајџије или закупника да је рок закупа усменим уговором продужен, власт неће у обзир узимати, већ ће и по-

ред тога поступити по првом одјељку овога параграфа, а кирајџији или закупнику остаје право код суда накнаду штете од газде тражити, ако је кривицом овога оштећен.

Ако би било сумњиво, да ли је рок закупа истекао, полицијска ће власт газду упутити надлежном суду ријешењем и закупник се или кирајџија не може из добра изгонити.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ОСМА

О повреди личне сигурности и части.

§ 358. Казниће се затвором до тридесет дана:

1. ко на другога насрне те га ђушне или удари. Ако су при овоме обје стране једнако криве, да се обје и казне; ако ли је пак кривац мучки насрнуо и ђушно или ударио другог, предаће се суду, да га овај казни по § 173.;

2. ко другога увриједи т. ј. који спрам другог дјелом или ријечима учини такво што, што се по општем схваћању као псовка, грдња и уопште као омаловажавање и увреда сматра. (За јавне увреде прописана је казна у глави двадесет другој);

3. ко измишља или шири лажне гласове или друго што, што појединог или уопште становништво узнемирава;

4. ко из једне фамилије у другу преноси ријечи у намјери, да поједина лица или фамилије омрази или завади.

У осталом у §§ 215. и 217. први одјељак казано, важи и за овакве увреде, које се као иступи рачунају.

§ 358. а. Затвором од десет до тридесет дана или у новцу од педесет до двјеста перпера, да се казни и онај који увриједи заступника стране државе одређеног за Црну Гору.

Кривац ће се казнити само на тужбу дотичног заступника предату непосредно суду или преко дотичне административне власти.

(За јавне увреде прописана је казна у § 218. а.).

§ 359. Затвором до тридесет дана да се казни:

1. ко полицијску или другу власт ма у чему обмане и превари, уколико то у друго дјело већма казнимо не би прелазило;

2. ко другога на лажну тужбу противу власти наводи, као и онај, који лажну тужбу прави, уколико не би дјело спадало под § 209.;

3. ко законске наредбе и поступке власти или појединих чиновника усмено или писмено или иначе омаловажава или у тој намјери о њима говори, уколико не би то у већи род кривица прелазило.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ДЕВЕТА

О иступима у погледу мира и забрањених игара.

§ 360. Затвором до пет дана или у новцу до тридесет перпера да се казни:

1. ко у вароши, на пазару, у сватовима или на ма каквом скупу без дозволе пушку испали;

2. ко би у вароши или селу ма какву вику или ларму чинио на досаду својих комшија и суграђана, пак на прву опомену мјесне власти не би од тога одустао;

3. кад би се људи ма из каквог узрока скупљали и ту тако ускомешали, да би се јавни мир

и поредак нарушити могао, — они који не послушају кад им надлежна власт нареди да се разиђу. Но ако би се који од њих упустио са органом надлежне власти у непристојну препирку, псовку и грдњу, тај ће се казнити до тридесет дана затвора.

§ 361. Они, који по механама, кафанам или другим јавним мјестима карте или друге коцкарске игре играју на новце или другу какву добит, да се казне затвором до десет дана. Новци при игри положени узеће се у корист државне или општинске касе, према томе чији су органи кривце ухватили.

(За оне, који коцкарске игре у виду заната врше и на велике суме играју, прописана је казна у § 285.)

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТА

О иступима противу вјере, морала (поштења) и благих обичаја.

§ 362. Затвором до тридесет дана да се казни:

1. ко псује што је по црквеном закону свето;

2. ко за вријеме службе Божије код цркве ларму, игру или какву другу вику и неуљудност чини или свирку изводи;

3. ко у свету недјељу и друге прописане Господње празнике без особите нужде и потребе, која је или наступила или може наступити, пољске и у опште тешке послове ради;

4. ко по кафанам, механам, на скуповима, у друштвима и на другим јавним мјестима, куда свијет пролази, срамотне пјесме пјева или срамотне и безобразне ријечи говори;

5. ко домаћу животињу јавно мучи или немилосно туче и злоставља:

6. ко се усуди без особитог допуштења мјесне власти по варошима или селима просити, као и просјак, који којекаквим претварањем себе за сужња и богаља издаје, или на себе ране отвара и ове јавно показује, да би тим веће сажаљење изазвао.

Ако ова лица не би по издржаној казни себи занимање нашла или не би хтјела радити посао, који им надлежна власт одреди, биће опет кажњена по овом параграфу;

7. родитељи и старатељи, који својој или повјереној им дјечи допуштају да просе, или их и сами на то уче;

8. ко дјецу противу учитеља подстрекава или их на непокорност учи; учитеља пред дјецом омаловажава; дјецу на развратност упућује или им прилику за то даје, као и они, који туђу дјецу од школе одвраћа, код себе их крије и задржава, да у школу не иду;

9. ко приватну школу, пошто му је ова једном затворена, без допуштења надлежне власти опет отвори.

§ 363. Ко бесрамна и скаредна писма, ликове и фигуре прави и јавно их излаже у намјери продаје или иначе, да се казни затвором до тридесет дана и такви предмети да му се одузму.

§ 364. Да се казни у новцу од десет до сто перпера:

1. који у вароши или селу у недјељне дане, као и прва два дана Божића, на Ново љето, Богојављење, Св. Саву, Благовијести, Велики Петак, прва два дана Воскресења Христова, Св. Василију

Острошког, Спасов-дан, прва два дана Духова, Преображење, Успеније Пресвете Богородице. Св. Петра Цетињског, Никољ-дан и Св. Арсенија, држи отворен дућан или радњу;

2. који у вароши или селу у остале празничне дане за вријеме службе Божије дућан или радњу отворену држи;

3. лебари, месари, кувари, мљекари, воћари, колачари, механције, кафеције, бербери, воскари и они, који искључиво продају монополисане ствари, као дуван, жигице, таксене и поштанске марке и т. д. — ако у недјељне и прописане празничне дане раде и пазарују за вријеме службе Божије.

Ова се законска одредба не односи на мјешовите радње у којима се поред монополисаних ствари продају још и други предмети;

4. механције и кафеције, који допуштају, да се у вријеме великог поста у њиховој механи или кафани држе јавне игранке или забаве с игранком;

5. кафеције и механције, који би ноћу преко прописаног мјесном влашћу времена, кафану или механу отворену држали;

6. онај, који би у механи или кафани преко прописаног времена ноћу остао при свем том, што би га механција или кафеција или полицијски служитељ на одлазак опоменуо;

7. механције и кафеције, који трпе да се у њиховој механи или кафани блуд проводи, или томе још и на руку иду.

§ 365. Затвором од десет до тридесет дана да се казни:

1. ко чију му драго вјеру хули или ружи, или исмијава чије му драго вјере начин и обичаје слављења Бога. (За јавне увреде види § 207.);

2. ко дјецу или људе од цркве или закона хришћанског одвраћа;

3. врачаре и картаре, који сујевјерство распростиру, као и они, који мјеста, гдје се новци ископати могу, назначују;

4. ко би ма у чему гробове и надгробне споменике квариио или нечистоћу на чијем гробу оставио;

5. женске, које јавно блуд као занат проводе;

6. подводачи и подводачице и у опште они, који траже и дају прилике да се блуд проводи;

7. ко женске јавно или приватно ријечима или иначе ради привољења на блуд салијеће, у колико то не би у насиље прелазило;

8. женска и мушка лица, која знајући да имају венеричну болест, овом другога заразе. Поред казне таква ће лица платити другој страни и видарину;

9. жена, која има мужа, па у виду заната јавно блуд проводи, ма да се муж њен због тога не тужи;

10. човјек и женска, који на општу саблазан невјенчани заједно живе, па на опомену власти неће да се раздвоје. Но ако би се они по издржаној казни опет састали, то ће се поново казнити а послије протјерати у разна мјеста. Страни поданик протјераће се и из државе.

Лице, које по трећи пут учини иступ под тачком 5., 6., и 8., по издржаној казни да се протјера у друго мјесто; но лица из тач. 5. и 8. прије него се протјерају прегледаће се од љекара и ако буду венеричном болешћу заражена, протјераће се тек онда, кад се потпуно излијече. Страни поданици могу се и послије прве осуде и издржане казне протјерати и изван државе,

Лица из тач. 5., 6. и 8. као и она, која помоћ од општине уживају, казниће се по овом параграфу, ако не нађу себи занимање за вријеме, које им полицијска власт одреди, или не хтједну радити посао, који им полицијска власт према њихову полу и стању здравља одреди.

§ 366. Родитељи, кућне старешине и старатељи, који узму од младожење или просилаца новце за дјевојку, коју удају, да се казне у новцу до двјеста перпера и да врате што су примили.

Исто тако казниће се и кмет општине, у којој младожења или дјевојка живи, који то дозна пак власти надлежној не јави.

§ 367. Да се казне у новцу од пет до педесет перпера:

1. родитељи, који своје новорођено дијете без оправданих разлога за мјесец дана не крсте;

2. свештеник, који позван без оправданих разлога не дође да дијете крсти;

3. свештеник, који позван без оправданих разлога не дође дјевојачкој кући да испит учини, или цркви да вјенча;

4. свештеник, који позван без довољног узрока не дође да мртваца опоје.

Ако би свештеник један од иступа под тач. 2., 3. и 4. учинио из злобе или ината, или због тога, што је желио тим какву корист за себе изнудити, казниће се у новцу од стотину до двјеста перпера и сувише предати консисторијском суду, да га и он дисциплински казни.

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТ ПРВА

О касапима, механџијама, цигларима и радњама уопште.

§ 368. Касапи и циглари да се казне у новцу од десет до стотину перпера, ако стоку кољу или цигле праве на мјестима, која власт није за то одредила и на прву опомену власти рад не прекину.

§ 369. Новчаном казном од десет до двјеста перпера да се казни:

1. касапин, који се усуди на другим мјестима осим оних, која је власт одредила, месо продавати;

2. касапин, који се усуди заклати марвинче од другога купити и месо продавати;

3. касапин, који месо од нездравог марвинчета или оно, које је нездраво, покварено, од муха упљувано, сасвим мршаво, или је почело заударати, продаје;

4. касапин, који не би у свако вријеме довољно и доброг меса имао;

5. касапин, који више меса коме намеће, него што он захтјева, или му намеће главу, ноге, цигерицу, слезину и остали дроб;

6. касапин, који би одрекао коме и на по кила меса продати, кад овај захтјева;

7. касапин, који би месо криво мјерио и продавао.

§ 370. Онај, који у мјестима, гдје су касапнице под закуп (аренду) дате, продаје сирово (фрешко) месо, осим свињског, ако и оно није под закуп дато, да се казни за први пут од двадесет до педесет перпера, а други пут до сто и педесет перпера.

§ 371. Механџије, кафеџије, пивари, крчмари и у опште они, који пиће точе, да се казне у новцу од десет до педесет перпера, ако се служе мјерама, које нијесу полицијским жигом забиљежене. Ако би те мјере биле још и криве, да се казне у новцу до двјеста перпера.

§ 372. У новцу од десет до стотину перпера да се казне:

1. механџије и гостионичари, који нездраво и покварено месо кувају или пеку;

2. механџије и пекари, који непечен леб продају, у ком случају морају повратити узети новац, а леб ће им се одузети;

3. механџије и сви они, који пиће точе, ако нездраво, покварено или шкодљивим стварима помијешано и фарбано пиће продају.

Такво ће се пиће одузети и просути;

4. механџије, који своју механу (хан) не држе снабдјевену са свим потребама према правилнику о хановима или иначе учине какав иступ, који је правилником предвиђен а овај га законик не предвиђа;

5. механџије, лебари, касапи, свећари, који се усуде преко одређене од надлежне власти таксе поједине предмете продавати, у ком случају повратиће оно што буду преко таксе узели, ако то тужилац затражи;

6. механџије и пекари, који на кривој мјери леб продају. У овом случају леб ће се одузети у корист болнице или затвореника.

У свим пак случајима може се кривцу забранити и упражњавање дотичне радње за неко вријеме (§ 317. а.).

§ 373. Ко отвори механу, дућан и у опште радионицу, за коју је одобрење нужно без тога

одобрења, да му се затвори и радња забрани. А ко отвори механу, дућан или радионицу, пошто му је био затворен и радња забрањена, да плати у новцу од двадесет до двјеста перпера и опет да му се дућан, механа или радионица затвори и радња забрани.

§ 374. Механције и пекари, који што приме да испеку пак прегоре, или недопеку или покваре, да плате ономе, чија је ствар оштету и да се казне у новцу до десет перпера.

Исто ће се тако казнити и кад се коме што с фуруне однесе.

§ 375. Они, који своје радионице нечисто држе, а нарочито справе са којима радњу упражњавају, као н. пр.: касапин своје касапске ножеве, трупчеве и т. д.; пекари: наћве, лопате, судове од воде и т. д.; бербери: бритве, чешљеве, четке, крпе и т. д. и који се не придржавају односних надлежних прописа о томе, — да се казне за први пут у новцу до сто перпера; други пут до двјеста, а за трећи пут може им се и радња за одређено вријеме забранити,

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТ ДРУГА

О иступима према општини нарочито о потрици.

§ 376. Затвором до тридесет дана или новчано до сто перпера да се казни:

1. ко какво приватно, општинско или државно добро поквари развали или разбије, ако штета не би била већа од двадесет перпера;

2. ко какве знаке, које је власт поставила, поквари;

3. ко у туђем забрану обруче, пруће, коље и уопште дрва сијече;

4. ко туђу воћку или калем поквари, посијече или ишчупа;

5. ко преко туђе ливаде или баштине с коњем или колима иде и ову потире;

6. ко навалице или из немара пусти стоку у туђу брањевину, воћњак, ливаду, њиву, виноград у забрањено вријеме и овоме штету учини. Сопственик стоке одговара за штету, кривац за кривицу, а сопственик нека тражи накнаду од кривца;

7. ко у штети нађену стоку без знања и наредбе власти осакати или убије. Стока нађена у штети може се заплијенити и најближем кмету одмах пријавити, који ће је у обор затворити;

8. онај, чија би се стока на штету навадила, т. ј. који би имао штетника вола, коња, свињче, козу, пса или другу животињу, па на опомену не би је везао, затворио или иначе сачувао да штету не чини;

9. ко би у општем добру, без општег договора стоку пуштао или иначе штету чинио;

10. ко не би своју стоку из општег добра, кад му се нареди, одмах истјерао;

11. онај, чија се стока у штети ухвати и у обор затвори, ако за двадесет и четири сата, од како му се саопшти, не дође да стоку пусти;

У свима предидућим случајевима овога параграфа кривац мора и учињену штету накнадити.

У случају под тач. 8. овога параграфа власт може допустити да се штеточино живинче убије, само што се о том има и сопственик извијестити.

Стоку, која се у штети ухвати, а не може да се нађе чија је, власт ће продати, штету наплатити а остатак чувати за годину дана у општинској каси, ако се до тада сопственик не пријави, новац ће остати у корист општинске касе.

Ако се у штети нађена животиња не би могла никако ухватити и затворити, а не би се знало чија је, кметови ће или мјесна власт наредити, да се таква стока побије и послије, ако је за продају, прода. Са добивеним новцем поступиће се како је то наређено у првом одјељку ове тачке.

Крилате животиње, као кокоши, ћурке, гуске, патке које у туђу башту или усјеве штету чине, ако их не би сопственик на опомену мјесне власти затворио и чувао, може онај, коме штету чине, убити.

§ 376. а. Ко самовласно али без насиља завати или присвоји што од земље општинске, државне или општенародне, томе да се одузме што је заватио, учињену штету да накнади и да се казни затвором од десет до тридесет дана, па потом да се упути да код суда подигне редовну тужбу, ако мисли да на то земљиште има право.

Овако ће се поступити и са оним, који би приватно какво добро на горњи начин заузео, као и са оним, који туђу ливаду покоси, њиву преоре или прекопа, плод с туђе њиве обере или покупи и т. д., уколико то не би у другу коју већу кривицу прелазило.

Но ако би у горњим случајима било само отимање и прегоњење између страна, власт ће полицијска или општинска, гдје ове нема, одлучити, која ће страна остати у држини спорног земљишта или заузети спорне ствари, а другу страну упутиће на спор надлежном суду.

§ 377. Ко при прегоњењу стоке или трговине преко ограда навалице пусти да ова другима штету учини, поред накнаде штете да се казни у новцу од десет до педесет перпера.

§ 377. а. Ко стругу (вратнице) на огради отворене остави, да се казни затвором до три дана или у новцу до петнаест перпера, ако је због тога коме штета учињена и сувише да штету накнади.

§ 378. Ко би путницима или трговцима забрањивао да у општем испусту стоку при проласку напасу да се казни затвором до десет дана.

§ 379. Затвором до пет дана да се казни и онај, који уговор свој са спрежником на вријеме не испуни, а поред тога да се принуди да уговор испуни.

Ако спрежник из довољних разлога не би могао своје обавезе испунити, онда ће мјесна власт наредити, да се о његовом трошку оштећеноме њива узоре или засије; ако ли пак спрежник из самог упорства не би хтио своје обавезе испунити, тад ће се он, поред тога што ће се њива на његов трошак оштећеноме узорати или посијати, казнити и затвором до петнаест дана.

§ 380. Ко би срне, кошуте, јелене и дивље козе ма у које вријеме ловио, казниће се у новцу од двадесет и пет до стотину перпера;

ко би ловио јаребице, препелице, дивље кокоши, зечеве и тетребе за вријеме од 1. марта до 1. августа или би птичија гњезда квариио и уништавао, да се казни у новцу од пет до педесет перпера.

Преднаведеном казном казниће се и онај, који би прекршио постојећа правила о лову рибе.

Све штете, које би ловац сам или са својим псима учинио на туђим њивама, зградама, виноградима и т. д. да одмах сопственику накнади и сувише да се казни у новцу до двадесет перпера.

§ 381. Затвором до осам дана да се казни:

1. ко не би коров, чичаљ и уопште траву, која се много шири а штетна је, чистио у својој башти или на заједничком имању, кад му се нареди;

2. ко не би тријебио гусјенице или њима подобне штетне животињице, кад власт нареди.

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТ ТРЕЋА

О обичним иступима при продаји и радњама уопште.

§ 382. Затвором од десет до тридесет дана или у новцу од педесет до двјеста перпера да се казне:

1. они, који би се међу собом тајно договарали, да заједнички престану свој посао или занат радити, како би тим власт приморали, да им нека права, која им не припадају, уступи или таксу повиси, па то и учине;

2. трговци и уопште продавци, код којих се нађу мјере: кантар, теразије, метар и томе сличне, које нијесу полицијским жигом забиљежене, па било да су се њима служили или не. Ако су пак те мјере криве и њима су се трговци или продавци уопште служили, могу се осудити и на затвор и на новчану казну.

Ако би штета лажном мјером причињена већег значења била, кривац ће се казнити по § 254. тач. 4.;

3. кантарџија за свако криво и лажно мјерење;

4. продавци, који у ствари веће вриједности мијешају ствари мање вриједности с намјером на већи добитак;

5. продавци, који при продаји појединих ствари као брашна, жита, скорупа и т. д. горе бољу а доље лошију робу међу;

6. ко би туђу стоку својим жигом жигосао;

7. бравари и ковачи, који би без брава кључеве правили, или би их правили по особитим сумњивим формама или извадцима од воска, као и они, који не би опште кључеве, такозване калаузе, добро чували или би их другим несигурним лицима повјеравали;

8. гвожђарски трговци, који би продавали кључеве без брава или би их продавали, а да им се не поднесе брава за коју се кључ тражи;

9. они који би печате ма које власти правили, или направљене другим издавали, без нарочитог допуштења оне власти;

10. мајстори, који ма какве лажне мјере праве;

11. онај код кога би се осим бравара општи кључеви — калаузи — нашли;

12. ствари под тач. 4., 5., 7., 8., 9., 10. и 11. одузеће се па према својству уништити или употребити у корист општинске касе.

§ 383. У новцу до тридесет перпера да се казне:

1. они, који по путовима у вароши и изван вароши продавце предусријетају и од њих разне ствари купују, да их у вароши већом цијеном продају, као и они, који би на самом пазару у намјери препродаје, прије одређеног времена ствари куповали;

2. онај, који при пазару или иначе при промјени другоме, који новац не познаје, новац мање вриједности под већу вриједност навалице изда или вриједност новца обара;

3. онај, који туђу ствар нађе па на захтијевање власника или власти неће да је изда.

§ 384. Да се казни у новцу од десет до сто перпера:

1. ко од лица, које нема четрнаест година, без знања његових родитеља или татора што купи, или му прода, или што од овога у промјену у бесцење узме;

2. ко драгоцености или друге ствари од онаког лица купи, за које може знати да нијесу његове или гдје би и по самој цијени о том сумњати могао, или који такве драгоцености или ствари на оставу или залогу прими и новце за њих изда;

3. онај, који кад му је од сумњивих лица понуђена сумњивом цијеном ствар, не би о том мјесну власт извијестио.

§ 385. Затвором од пет до петнаест дана да се казни;

1. домаћин или ко други од укућана, ако што прикрије или другом на оставу преда од ствари, за које је полицијска власт наредила да се попишу, или се по судском рјешењу имају узаптити. Исто тако да се казни и онај, ко такве ствари у знању прими;

2. ко од власти прими печат за извјесну своју потребу, па тај печат на друго што, а не на ону цијељ, за коју му је издат, употреби.

§ 386. Затвором до пет дана да се казни:

1. ко се погоди да што под кирију носи, пак од тога без довољног узрока одустане, као и онај, који се као надничар погоди, да што уради, па од

погодбе одустане или на вријеме и потпуно погодбу без довољног узрока не изврши.

Овако ће се казнити и онај, који носача или радника или надничара погоди да му што пренесе или узради, па од погодбе одустане или ову без довољног разлога потпуно не изврши;

2. ко на пјаци или иначе неку ствар прода једноме, па послије ту исту ствар другоме пре-прода;

3. ко на туђ пазар на пијаци удари и квари му.

§ 387. Да се казни у новцу до сто перпера:

1. ко без допуштења торбари т. ј. поједине ствари носи од мјеста до мјеста или кроз варош и продаје;

2. ко без нарочитог увјерења мјесне власти (сточних пасоша) стоку на пазару продаје. У овом случају дотични ће се заједно са стоком спровести својој надлежној власти.

§ 388. Ко не би одређену таксу за продавце на пазару платио, да је плати троструко.

§ 389. Затвором до тридесет дана да се казни:

1. млинар, који више ујма узме него што му припада;

2. онај, који ред помељара наруши и ономе, који је позније дошао, прије самеле;

3. млинар, који из немарности коме мливо поквари или промијени, у ком случају поред казне мора и штету накнадити.

§ 390. Новчаном казном до тридесет перпера да се казни онај, који живинче, које се поскитало а сопственик му се не зна, не пријави власти најдаље за десет дана од како је код њега. Ако би ову кривицу кмет учинио, да се казни до педесет перпера.

У оба случаја губе кривци право на накнаду трошкова, ако су их око живинчета имали.

§ 391. Затвором до тридесет дана да се казни на приватну тужбу онај, који би за сопствено уживање узео од туђих плодова или ствари, које се непосредно појести или попиту могу, ако вриједност тих ствари не прелази два перпера.

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТ ЧЕТВРТА.

О иступима, којима се чини штета општини, нарочито о оним, који се тичу утврђења обала и ријека.

§ 392. Ко у мјесту, гдје је кантар под закуп (аренду) издат, оно што се општинским кантаром мјери, на штету закупника (арендатора) или општине својим кантаром измјери, да плати троструку кантарину.

Исто тако који би вино, ракију и друго пиће, на које се плаћа трошарина, крчмио ондје, гдје трошарина постоји, а ову не би платио, да плати троструку трошарину.

§ 393. Ко би се усудио мимо постојеће наредбе на своје име или иначе туђу стоку у општинске или племенске испаше пасти, да се казни у корист општине или племена у новцу до стотину перпера, а стока да се из испаше истјера.

§ 394. Да се казни затвором до тридесет дана или у новцу до двјеста перпера:

1. ко, и пошто му је то мјесна власт ма на чију тужбу забранила, предузме нову воденицу правити или стару премјештати, или воденични јаз или брану преиначавати;

2. ко у смислу члана 134. Оп. Имов. Законика предузме рад да своје земље од поплаве водене сачува, па тијем другима штету учини;

3. ко туђ јаз воденични, ријеку или поток, који служи за општу употребу, затрпава;

4. ко обалу ријеке или потока, насип или брану, ради утврђења обале начињену, поквари;

5. ко неродну гору, која се поред ријеке или потока налази и служи на утврђење обале, без допуштења власти сијече:

6. ко водоводе, изворе, чесме, бунаре, који за општу потребу или појединаца служе, квари или затрпава;

7. ко своју воденицу или јажу запустити, а воду у њено корито не одврати, него ова другима штету учини;

8. ко на својој јажи, куда пут пролази, мост не начини и у доброме стању не држи;

9. они, који неће заједничку воденицу, брану или јаз да оправе, па се услед тога осталим удионичарима штета учини.

Ако би ови и по издржаној казни затезали учинити оно, што су дужни, власт ће на трошак њихов оправку наредити;

10. ко се усуди у туђој јажи рибу ловити;

11. ко прокопе или бране, за одбрану од кишног или сњежаног наводњења начињене, поквари;

12. ко намјерно противзаконито, на штету приватног или јавног интереса, одводи воду из водовода, ријека, отока, канала, резервоара, потока и других направа за прикупљање воде, или воду, која би се од кише у већој количини прикупила.

Осим овдје избројених случајева казниће се по овом параграфу и сваки онај, који у погледу

ријека, воденица, јажа, потока, и у опште у погледу воде, учини или не учини нешто, што није смио или је дужан био чинити, па се усљед тога другима штета учини.

ГЛАВА ЧЕТРДЕСЕТ ПЕТА

О застарењу иступа.

§ 395. Иступи застарују по истеку шест мјесеци од времена кад су учињени. И за то, ако би се тек по истеку овог времена за какав иступ дознало, он се неће никако казнити; али ако је у току овог времена тужба подигнута била, но је исљеђење или пресуда буди из којих разлога застала, застара почиње тећи од времена посљедњег дјела, које је власт по истом предмету била предузела.

Кад застара пресуда, којом је ко за иступ осуђен, неће се извршити, а она ће застарати као и само дјело за шест мјесеци, рачунајући од дана, кад је пресуда постала извршном, или, ако је послије тога кривац побјегао из руку власти, од дана, кад је побјегао.

§ 396. Иступ престаје и свака казна исчежава:

1. смрћу кривца, у којем случају само ће се накнада штете, ако би пресуда на то гласила, наплатити из заосталог кривчевог имања;

2. ако би онај, кога се ствар тиче, кривцу опростио. Но ако је иступ таквог рода, да га сама власт по званичној дужности мора ислиједити и казнити, онда повријеђена или оштећена страна може само накнаду штете опростити, а казну саму кривац мора издржати.

§ 397. Жалба за накнаду штете иступом проузроковане застарава за годину дана од како оштећеник обазна о штети и њену учиниоцу.

Цетиње, 23. фебруара 1906. год.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)

ВИДИО И СТАВИО ДРЖАВНИ
ПЕЧАТ,
ЧУВАР ДРЖАВНОГ ПЕЧАТА,
Министар правде,
Мило Дожић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар иностраних дјела,
Л. Мијушковић с. р.

Министар војни,
Бригадир **Ј. Вукотић** с. р.
Министар финансија и грађевина,
А. Радовић с. р.

Министар унутрашњих дјела,
Лабуд Гојнић с. р.

Министар правде и заступник
Министра просвјете и црквених
послова,
Мило Дожић с. р.

РЕГИСТАР

А

Акта званична ко уништи § 104. в.

Б

Бабица која нема дозволе § 184.

Банкротство шта је и како се казни § 261. до 265.

Бесвјестан неће се осудити § 53.

Бербери ако нечисто справе држе § 375.

Блуд силом, с лицем без слободне воље или испод 13. година § 191. — с туђом женом § 196. — кад муж дозвољава § 198. — с лицем испод 15. година § 201. — преваром и обманом § 202. — с лицима на управљање и васпитање датим § 205. — противуприродни блуд § 206. — припремљени од родитеља, татора, учитеља и уопште васпитача § 208. — као иступ § 365.

Богиње види красте.

Болест приљепчива кад се на кућанима или домаћој животињи примијети § 332.

В

Варалица ко је § 251. — како се казни § 252. до 260.

Вјера ко хули на исту § 207. — иступи према истој § 362.

Вјештак ако наведе лажан узрок недоласку § 104. д.

Власт ко злоупотреби § 121.

Владаоца ко увриједи § 91. б. — стране државе § 218.

Вода иступи у погледу исте § 394.

Воденичар види млинар.

Водобране ко поквари § 300. и 301. — ако је из нехата § 302.

Војник како ће се судити § 9. — који га наговара на непослушност или бјегство, или га у страну војску примамљује § 97.

Воће незрело ко продаје § 333.

Вратнице види стругу.

Г

Газда кад слуги закида плату § 353. — који слугу прије времена отпушта § 354. — који не пријави свог слугу или прими слугу без уредне књижице § 356.

Грађанска част кад се губи и за које вријеме § 32., 33, и 34. — као узгредна казна и изузетак од тога § 38. — за малољетне § 58.

Д

Дјевојке види отмица.

Дјела кривична гдје се суде § 5. — која се не суде § 2. — од бесвјесног лица учињена § 53. — суде се по блажем закону § 11. — за која ће се чиновник само лишити звања § 133.

Дијете до 7 година ко одбаци § 171. — ако усљед тога умре § 172. — ко за мјесец дана не крсти § 367.

Дјеца испод 12 година како се казне § 55. — за иступе § 320.

Документа ко прикрије или уништи § 104. в.

Добро туђе ко заузме § 376. а.

Договор тајни да заједнички престану неки рад радити § 382.

Дражење на непокорност § 92.

Државна уређења ко опада (опорочава) § 103.

Друштво тајно § 102.

Дућан отворен ко држи у вријеме службе Божије или у прописаним данима § 364. — ко отвори без одобрења § 373.

Духовно надлештво ко примора да што учини или не учини § 207. а. — ко увриједи § 207. б.

Ђ

Ђаци за иступе предаваће се професорима и учитељима, да их ови казне § 321.

Ж

Жалба за накнаду штете иступом проузроковане застарави § 397.

Жељезница ко учини квар на жељезници или њеним средствима како се казни § 302. а., 302. б., 302. в., 302. г., 302. д. и 302. е.

Женска како робију издржава § 14. — трудна која ради да побаци § 168. — кад због злостављања мртво дијете роди § 177. — силом или преваром одведена § 188. — ако је притом неудата и малољетна § 189. — ако се одведена вјенча § 190. — која јавно блуд проводи § 365.

Жена кад је ко одведе без знања њеног мужа § 197. — која учини блуд § 196. — која има живог мужа па се с другим вјенча § 203.

Живинче поскитало ком се не зна газда ако власти не пријави § 390.

З

Забрана види радње.

Закона незнање § 3.

Закупник види кирајџија.

Замјена казна § 28., 29., 315. и 316.

Застарелост кривичних дјела колика је § 74. и 76. — када почиње § 75. — кад се прекида и кад изнова почиње § 77. и 78. — пресуде § 79. и 80. — права на накнаду § 81. — права на повраћај одузете ствари § 82. — иступа § 395. — жалбе за накнаду штете иступом проузроковане § 397.

Заступника стране државе ко увриједи јавно § 218. а. — иначе § 358. а.

Заступник кад злоупотреби повјерење § 277. и 278.

Затвор колики може бити и како се издржава § 20. — како се рачуна § 21. — како се промјењује у робију или заточење § 22. — од кад се кривцу рачуна § 23. код иступа колики може бити § 311. — с радом § 312. — како се новцем замјењује § 314.

Затвореника ко ослободи § 98. — ко пусти да побјегне § 99.

Заточење колико се може досудити и како се издржава § 15.

Званичност служи чиновнику за отежавну околност § 131.

Звијера дивљег ко држи § 181. 335.

Земљу туђу ко заузме § 376. а.

Зидари кад што опасно построје § 186.

Злостављање или повреда тијела § 173. — без намјере убиства; ако је одмах повраћена; ако је мучки извршена и ако се је у напријед ријешио § 173. и 174. — по крви сродних § 175. — ако је ко осакаћен — тешка тјелесна повреда § 176. — трудне женске § 177. — ако је учинилац ишао на мању повреду § 178. — кога дуже времена § 179.

— из нехатка § 181. — кад ће се истраживати и казнити § 182.

Злочин шта је § 1. — ко га не пријави надлежној власти § 51. — код кога се нађе олакшавних околности § 60. и 61. — у поврату како се казни § 71. — од кад почиње застаравати и кад застара § 74. и 75.

И

Игре забрањене § 285., 286. и 361.

Издајник ко је и како се казни § 83., 84., 85. и 86.

Издајничка предузећа како се казне § 87., 87. а., 88., 89. и 90.

Изнуђавање насилно шта је § 243. — како се казни § 244., 245., 246., 247. и 248.

Исправа лажна § 147. — одређење казне § 148. — које употреби § 149.

Иступ шта је § 1. — у поврату § 323. — кад застарава § 395. — кад престаје § 396. — и за њих вриједи прописи § 2. и сљедећих § 324.

Ј

Јаз види вода.

К

Казне какве се досуђују § 12. — како се одређују § 39., 40. 52. — за иступе § 310.

Казнимост дјела ако зависи од особитих својстава или прилика § 54. а.

Кантаром ко не смије мјерити § 392.

Карте види забрањене игре.

Касапина иступи § 368., 369., 372. и 375.

Касапнице гдје могу постојати § 368. — кад се под аренду дају § 370.

Кафеџије који држе отворене радње за вријеме службе Божије § 364. — који имају криве мјере или жигом полицијским не забиљежене § 371.

Кирајџија кад неће да изађе из закупног добра § 357.

Кириџија кад од погодбе одустане § 386.

Клетвопреступник ко је и како се казни § 275.

Клевета према умрлом лицу § 216.

Користољубље кад се казни § 284.

Крадене ствари ко притаји § 248. и 248. а.

Крадљивац ко је § 220. — кад се покаје и покраденог намири § 227. који је два или више пута осуђиван 228.

Крађе какве могу бити и како се казне § 220. — у цркви, из јавних збирака и т. д. § 221. — стоке и земљодјелског алата (проста) § 221. а. — просте при стицају и поврату § 221. б. и 222. — опасне § 223., 223. а. и 223. б. — у поврату и при стицају § 224. и 224. а. — у затвореним просторима § 225. — у лађама и јавним здањима § 226. — међу супрузима или предака спрам потомака § 234. — према сродницима § 235. — од слугу § 236. — иступне § 391.

Красте ко пропусти калемити § 331. — ко калемити без допуштења § 332.

Кривице због распростирања приљепчивих болести § 303.

Кривцу ко иде на руку да избјегне казну § 49. и 50. — кад ће му се судити за злочин, који је учинио раније, а дознало се за њега пошто је био осуђен за други неки злочин или преступ § 70. а.

Кривоклество шта је и како се казни § 266., 267., 268., 269. и 274. — кад се неће казнити § 273.

Критике научне треба разликовати од увреда § 215.

Курири кад не надлежно предаду писма § 119.

Л

Лажне гласове ко измишља 358.

Лажно оптужење § 209. — увјерење § 270.

Лађа ко учини да се потопи § 307. — ако је из нехатка то учинио § 308.

Лијечење без допуштења § 184. — коме је забрањено па ипак лијечи § 334. а.

Ликове скаредне ко продаје § 363.

Лихвари види користољубље.

Лице непријављено од газде § 344.

Лицитирање одвраћено од неког § 228.

Лишење звања § 25. и 26.

Лов кад је забрањен § 380.

Луд неће се судити § 53.

Лупеж види крадљивац.

Лутрије без допуштења § 287.

Љ

Љекар кад помоћ откаже § 185.

Љекова недопуштено држање § 334.

М

Малољетник како се казни § 58.

Мати која убије дијете § 164. — која порођај прикрије § 165. — која своје дијете пренебрегне § 166. — која своје ванбрачно дијете сарани без пријаве власти § 167.

Механџије иступи у погледу држања механе § 364. — при мјерама, продавању јела и пића, наплати таксе и т. д. § 372. — при примању на печење § 374.

Механу ко отвори без одобрења § 383.
Мјерење кантаром види кантар.
Милосницу ко држи поред своје жене § 199.
Мито досуђује се § 109. (види чиновник).
Митник како се казни § 108.
Мљекар који воду у млијеко сипа § 333.
Млинара иступи према помељарима § 389.
Мост види ћуприју.
Мртваца ко ископа § 207.

Н

Навођење на казнима дјела § 47. а.
Надзор полицијски у чему се састоји § 37. а.
 — кад се досуђује § 37. б. и § 38. — откад почиње § 37. в. — код иступа § 318. а.
Надничар кад одустане од погодбе § 386.
Накнада штете од кривца § 10. — оклеветаноме § 211.
Наредбе полицијске могу се издавати § 325.
 — полицијске ко не слуша § 326. — ко их цијепа, прља и т. д. § 327.
Насиље према Владаоцу § 91. а. — према надлештву или чиновнику § 93., 94. и 95. — према свештеном лицу или духовном надлештву § 270. а.
Насипе ко поквари § 300. и 301. — из нехата § 302.
Нађене ствари ко власти не преда § 383.
Недорасли како се казне § 56. и 57.
Непослушност према власт § 96.
Новац ко прави или лажан протурује § 145. и 146. — од младожење ко узме за дјевојку § 366.
Новчана казна колика је § 27. — замјењује се у друге казне § 28., 29., 30. — по смрти кривца

кад се може наплатити § 31. — код иступа § 313, 314. и 315.

О

Обилажење земаљске власти § 91.
Обмана власти § 359.
Одбацивање дјецe § 171. и 172.
Одбрана праведна кад се узима и како се суди § 54.
Одузимање ствари кривчевих § 35. и 38. — код иступа § 310. и 317.
Одвођење лица која нијесу шеснаесту годину навршила § 187.
Оклеветани има право на накнаду § 211.
Околности које извињавају § 53., 55. и 56. — које казну умањују § 57. и 58. — олакшавне § 59. до 64. — отежавне § 65. — олакшавне и отежавне кад постоје § 66. и 67.
Опадање § 210. — чиме се доказује § 212.
Оптужење лажно § 209.
Опустошење туђих ствари § 293.
Опорочавање власти § 103.
Органи друштва ако учине иступ § 319.
Оружање недопуштено § 101.
Осигурану ствар ко запала § 259. а.
Осуђени на смрт како се убија § 13. — његова права у погледу имања § 16. и 17. — каква права губи и кад се у њих повраћа § 18. и 19. — на губитак грађанске части § 32., 33. и 34. — да не може извјесну радњу радити и да се протјера § 36. и 37.
Осуђеника побјеглог ко крије § 98. а. — за иступе ко помаже у бјегству § 345. — за иступе побјеглог која казна постиже § 346. — више њих кад се узрујају § 100. и 100. а.

Отмица § 188., 189., 190., и 200.

Отрова ко другоме хотимично даде § 180. — ко баци у бунар или продаје § 309. — ко држи без допуштења § 334.

Оштећенога право на накнаду § 10.

П

Паљевина како се казни § 295. до 299.

Пасош лажан ко начини или добави § 150. — с туђим ко путује § 341.

Печат званични ко повриједи § 104. г. — ко на своме печату употријебљује грб црногорски § 328.

Пекари види механџије. — ако нечисто справе држе § 375.

Писма туђа ко отвори § 283. — скаредна § 363.

Писмоноше види курири.

Пиће ко крчми без да плати трошарину § 392.

Побацивање дјете § 168. до 170.

Поврат шта је и како се суди § 71. и 72. — кад нема мјеста § 73. — код иступа § 323.

Повратак у изгубљена права § 19.

Повреда тјелесна § 173. — унапријед ријешена и хотимична § 174. — тешка § 176. — ако је кривац на мању ишао § 178. — туђих ствари § 289. — вјерозаконских ствари § 290. — ограда и усјева § 291. — кућа лађа и др. § 292. — ствари казни се на тужбу § 294.

Подвођење § 208. — код иступа § 365.

Подсмјеху излагање уставних права владаоцевих, правних установа § 91. в.

Поклон досуђује се § 109.

Покушај шта је § 41. — кад се казни § 42. 43. — мјера казне код злочина § 44. — код преступа § 45.

Полицијски види надзор.

Помагач види кривицу.

Потрица шта је и како се казни § 376.

Поштански чиновник који писма отвори или уништи § 118.

Правозаступник кад злоупотреби повјерење § 279.

Превара шта је § 251. — како се казни § 252. до 260. — код иступа превара власти § 359. — и друге мање § 382. и сљедећи.

Предузећа свршена која су § 87. б.

Преступ шта је § 1. — са олакшавним околностима § 62. и 63. — у поврату како се казни § 71. — почиње застаравати и застари § 74. и 75.

Пресуда кад застарава § 79. и 80. — због увреде части на чији се рачун објављује § 219.

Претци који као тутори раде на штету својих потомака неће се казнити § 381.

Привремени чиновник како ће се казнити § 132.

Прикривање кривца § 49. и 50.

Прикривач прости § 248. — опасни § 248. а. — по занату § 249. — у поврату § 250.

Принуђавање на какво дјело § 194.

Присвајање власти § 121.

Притвор одлежани узима се у обзир § 64.

Притворено лице ко намјерно пусти § 98.

Продужени злочин § 70.

Пролазак кроз редове чете кад се досуђује § 173. и 358.

Проста крађа види крађе.

Просјачење § 362. — навођење на просјачење § 187.

Протјеривање шта је § 37. и 38. — код иступа § 310. и 318.

Противљење власти § 93. — ако је од више њих § 95. и 96.

Псовка светих ствари § 362.

Путове ко квари § 338. — ко их завати или преоре § 339.

Путницима ко забрањује стоку пасти § 378.

Пушку ко избаци § 360.

Р

Радње забрана § 36. и 38. — код иступа § 310. и 317. а.

Радионице ко нечисто држи § 375.

Разбојник ко је § 237. и 238. — како се казни § 239., 240., 241. и 242.

Ранији злочин кад се казни § 70.

Ријечи ко проноси § 358.

Рибу ко трује и покварену продаје § 335.

Робија колика се досуђује § 14. — од када се рачуна § 23. — кад је суд може замијенити заточењем § 24.

Родооскрвњење казни се § 204.

С

Самовласно ко другога лиши слободе § 192. и 193. — који тражи своје право § 195.

Саучасник ко је § 46. — како се казни § 47. и 47-а. — кад се неће казнити § 48.

Свједок ако наведе лажан узрок недоласку § 104. д. — кад се неће казнити за несавјесно свједочење § 271. — који га наводи да лажно свједочи § 272. — кад лажно сведочи § 276.

Свједочанство лажно под именом љекара § 151. — од приватних љекара § 152. — који у знању употреби § 153.

Свештеник кад вјенча човјека а зна да му је жена жива § 135. — који вјенча лица испод прописаних година § 136. — који вјенча бјесомучно лице § 137. — који вјенча силом отету дјевојку § 138. — сродна лица § 139. — осуђена лица § 140. — који пренебрегне огласе учинити § 141. — који уредно не води протоколе § 142. — који учини злочин при завођењу у протоколе § 143. — који изнуди већу таксу § 144. — неће се казнити по пресуди за злочине или преступе прије него буде од надлежне му власти лишен чина § 144. а.

Свештено лице ко нападне приликом чинодјејствовања или принуди да што учини или не учини § 207. а.

Светотатство шта је § 221.

Сигурност живота и иступи према истој § 329. и слједећи.

Силовање § 191.

Скелеција који неуредно превози § 339.

Скитнице како се казне § 342. и 342. а.

Скотолоштво § 206.

Слободе ко другога лиши § 192. и 193.

Слободна воља изискује се за злочин § 53.

Слугу газда не смије тући § 351. — ко туђег примамљује § 352. — кад прије времена остави газду § 355. — важи и за женске § 356. а.

Спрежник ако не испуни обавезу § 379.

Спремање злочина ко не јави § 51.

Србин види Црногорац.

Старатељ како ће се казнити за злоупотребе § 280.

Старешина кућни који своје домаће злоставља § 349. — непослушност млађих према њему § 350.

Ствари које се кривцу одузети могу § 35, — код иступа 317. — нађене ко притаји § 383. — од подозривих лица ко купује § 384. — кад ко крије од полицијске власти § 385.

Стицај шта је и како се казни § 68., 69. и 70. код иступа § 322.

Стоку ко пусти да се по вароши скита § 336. који би на сокаку клао § 337. — ко пусти да штету учини § 376. — у штети нађену § 376. — ко продаје по пазару без увјерења власти § 387. — туђу ко у заједничке испаше пасе § 393.

Стражар који навалице или из нехатка пушти затвореника (апсеника) § 99. — ако пусти затвореника за иступе § 347. — који допушта да се затвореници с ким састају § 347. а. — који кривца псује или туче § 348.

Стругу ко не затвори § 377. а.

Стране владоце ко увриједи § 218. — посланике ко увриједи § 218. а. — код иступа § 358. а. страни поданици без занимања § 343.

Судија кад прими мито § 107. — кад по препоруци суди § 110. — кад неће да суди § 120. — који при исљеђењу принудна средства употреби § 124. — који у суђењу намјерно учини неправду § 127.

Т

Тајне повјерене ко открије § 282.

Таксу одређену ко не плати § 388.

Телеграф ко поквари § 304. — ако је ко усљед тога повријеђен § 305. — ако се из нехатка догодило § 306.

Телеграфске диреке ко дјеље или буши § 340.

Телефон види телеграф.

Торбарење како се казни § 387.

Трудној жени ко даје средства да побаци § 169. и 170.

Тутори како се казне за злоупотребу § 280.

Тјелесна повреда § 173. — и сљедећи — од више њих проузрокована § 183. и 183. а.

Ћ

Ћуприју ко поквари § 292.

У

Убијство шта је § 154. шта се гледа при рјешавању истог § 154. а. — хотимично § 155. и 159. — без предомисљаја § 156. и 157. — нехатно 158. — злостављањем проузроковано § 160 — у раздраженом стању § 161. — у свађи између више лица § 162. — при коме се одузима оруђе кривцу § 163. — дјеце § 164. и следећи.

Уговор са прежником ко неиспуни § 379.

Увреда Владоца, Владарке, Престолонаследника, Престолонаследниковице, чланова Владалачког Дома и Краљевских намјесника § 91. б. — надлештва или чиновника § 104. — свештеника или духовог надлештва § 207. б. — части § 213. — одмах повраћена § 214. — према умрлом лицу § 216. — страног владоца, члана владалачког дома и уопште поглавара или регента § 218. — заступника стране државе § 218. а. — на чију се тужбу исљеђује § 217. — сматра се и онда кад ванбрачна погрешилица подметне коме своје незаконито дијете § 217. а. — проста како се казни § 358.

Уништај ствар § 289.

Униформу види чиновничке казне.

Утаја шта је § 229. и 230. — како се казни § 231. ствари у опасности § 232. — неће се казнити § 233. и 234. — међу сродницима § 235. — на чију се тужбу ислјеђује § 236. а.

Уређења државна ко опорочава § 103.

Учасник тајног друштва § 102.

Х

Хуљење на Бога или на вјеру § 207. — код иступа § 365.

Ц

Цигљане гдје могу постојати § 368.

Црногорац ко се сматра § 4. — неће се издавати страној власти § 6. кад у страној земљи скриви § 7. и 8. — који ради са странцима против Црне Горе види издајник. — који тужи Црногорца туђинској власти § 91.

Ч

Чиновник за колико не може добити службу, кад се осуди на лишење § 25. и 26. — ако је у стицају § 69. — издавање за чиновника § 104. а. — ако да повода да неко учини казнимо дјело § 104. г. — кад узме поклон § 105. — кад узме мито § 106. кад исправе лажне начини § 111. — који се послужи с новцем којим рукује § 112. — који што утаји § 113. — кад што незаконито наплати или кад на-тјера или преваром наведе да му се ради § 114. — кад што коме задржи § 115. кад се овајди на штету чију § 116. који открије званичну тајну § 117. који неће да суди § 120. — који присваја законодавну или судску власт или који власт злоупотреби § 121. — који у чији стан продре § 122. — који против-

законито кога ухвати или затвори § 123. — који при испитивању принудна средства употреби § 124. — који прекорачи власт, кога туче или нареди да се туче § 125. кад изврши недосуђену казну смрти § 126. који у суђењу намјерно учини неправду § 127. — који оклијева да изврши казну § 128. — који навалице пусти кривца § 129. који учини противзаконито дјело по заповјести § 130. кад учини кривично дјело приликом извршивања дужности § 131. — привремени и контрактуални како ће се судити § 132. — за која ће се дјела само службе лишити § 133. ако кога оштети кривичним дјелом § 134.

Чиновничке знаке ко носи § 104. б.

Чистоћа иступи у погледу исте § 329. и сљедећи.

Човјека који има живу жену па се с другом вјенча § 203. ко убије врху своје жене § 156. а.

Ш

Шкодљиве животињице и траве ко не би тријебио § 381.

Грв. б.
3 27 31

НАПОМЕНА:

У тексту су замијењене ријечи:

„Књаз“ са „Краљ“

„књажевина“ са „краљевина“

„круна“ са „перпер“.

САДРЖАЈ:

	стр.
Указ	3
Општа наређења (§ 1.—§ 11.)	7

ДИО ПРВИ

О казнењу злочина и преступа уопште.

О казнама (Глава I § 12.—§ 40.)	11
О покушају (Глава II § 41.— § 45.)	20
О саучасницима (Глава III § 46. —§ 52.)	21
О околностима које извињују или умањују казну (Глава IV § 53.—§ 58.)	24
О олакшавним и отежавним околностима (Глава V § 59.—§ 67.)	26
О стицају (Глава VI § 68.—§ 70.)	29
О поврату (Глава VII § 71.—§ 73.)	32
О застари (Глава VIII § 74.—§ 82.)	33

ДИО ДРУГИ

О казнењу злочина и преступа понаособ.

О злочинима и преступима противу Отаџбине, Вла- даоца, и Устава (Глава IX § 83.—§ 91. в.	37
О злочинима и преступима противу закона, власти и јавног поретка (Глава X § 92.—§ 104. д.)	41
О злочинима и преступима чиновника у званичној дуж- ности и злочинима и преступима других вршилаца јавних дужности (Глава XI § 105.—§ 134.)	47
О злочинима и преступима свештеника у погледу вјен- чања и вођења протокола рођених, вјенчаних и умрлих (Глава XII § 135.—§ 144. а.)	57
О злочинима и преступима због лажних новаца (Глава XIII § 145.—§ 146.)	59

	стр.
О злочинима и преступима због лажних исправа (Глава XIV § 147.—§ 153.)	60
О убијству (Глава XV. § 154.—§ 163.)	62
О убијству дјете нарочито ванбрачне (Глава XVI § 164.—§ 167.)	64
О побацивању дјете (Глава XVII § 168.—§ 170.)	65
О одбацивању дјете и слабомоћних (Глава XVIII § 171.—§ 172.)	66
О повреди тијела (Глава XIX § 173.—§ 186.)	67
О злочинима и преступима противу личне слободе (Глава XX § 187.—§ 195.)	71
О злочинима и преступима противу поштења и благонаравља (Глава XXI § 196.—§ 208.)	74
О лажном оптужењу, опадању и увреди части (Глава XXII § 209.—§ 219.)	79
О крађи и утаји (Глава XXIII § 220.—§ 236. а.)	84
О разбојништву, насилном изнуђавању и прикривању (Глава XXIV § 237.—§ 250.)	91
О превари (Глава XXV § 251.—§ 260.)	94
О банкротству (Глава XXVI § 261.—§ 265.)	98
О кривоклетнику, клетвопреступнику и лажном свјedoчењу (Глава XXVII § 296.—§ 276.)	100
О злоупотреби повјерења (Глава XXVIII § 277.—§ 283.)	103
О казнимом користољубљу (Глава XXIX § 284.—§ 288.)	106
О повреди туђих ствари (Глава XXX § 289.—§ 294.)	108
Опште опасни злочини и преступи (Глава XXXI § 295.—§ 309.)	109

ДИО ТРЕЋИ

О казнењу иступа.

О казнама (Глава XXXII § 310.—§ 325.)	115
О иступима због непослушности према полицијским наредбама (Глава XXXIII § 326.—§ 328.)	119
О иступима који се тичу сигурности живота, здравља људи, домаћих животиња и чистоте (Глава XXXIV § 329.—§ 337.)	120
О путовима, мостовима, путницима и њиховим пасошима, скитницама и сумњивим лицима (Глава XXXV § 338.—§ 344.)	128

	стр.
О затвореницима и њиховим чуварима (Глава XXXVI § 345.—§ 348.)	131
О кућним старешинама и њиховој чељади, о газдама и слугама и о кирајџијама (Глава XXXVII § 349.—§ 357.)	132
О повреди личне сигурности и части (Глава XXXVIII § 358.—§ 359.)	135
О иступима у погледу мира и забрањених игара (Глава XXXIX § 360.—§ 361.)	136
О иступима противу вјере, морала (поштења) и благих обичаја (Глава XL § 362.—§ 367.)	137
О касапима, механџијама, цигларима и радњама уопште (Глава XLI § 368.—§ 375.)	142
О иступима према општини нарочито о потрици (Глава XLII § 376.—§ 381.)	144
О обичним иступима при продаји и радњама уопште (Глава XLIII § 382.—§ 391.)	148
О иступима, којима се чини штета општини, нарочито о оним, који се тичу утврђења обала и ријека (Глава XLIV § 392.—§ 394.)	152
О застарењу иступа (Глава XLV § 395.—§ 397.)	154
<i>Регистар</i>	157